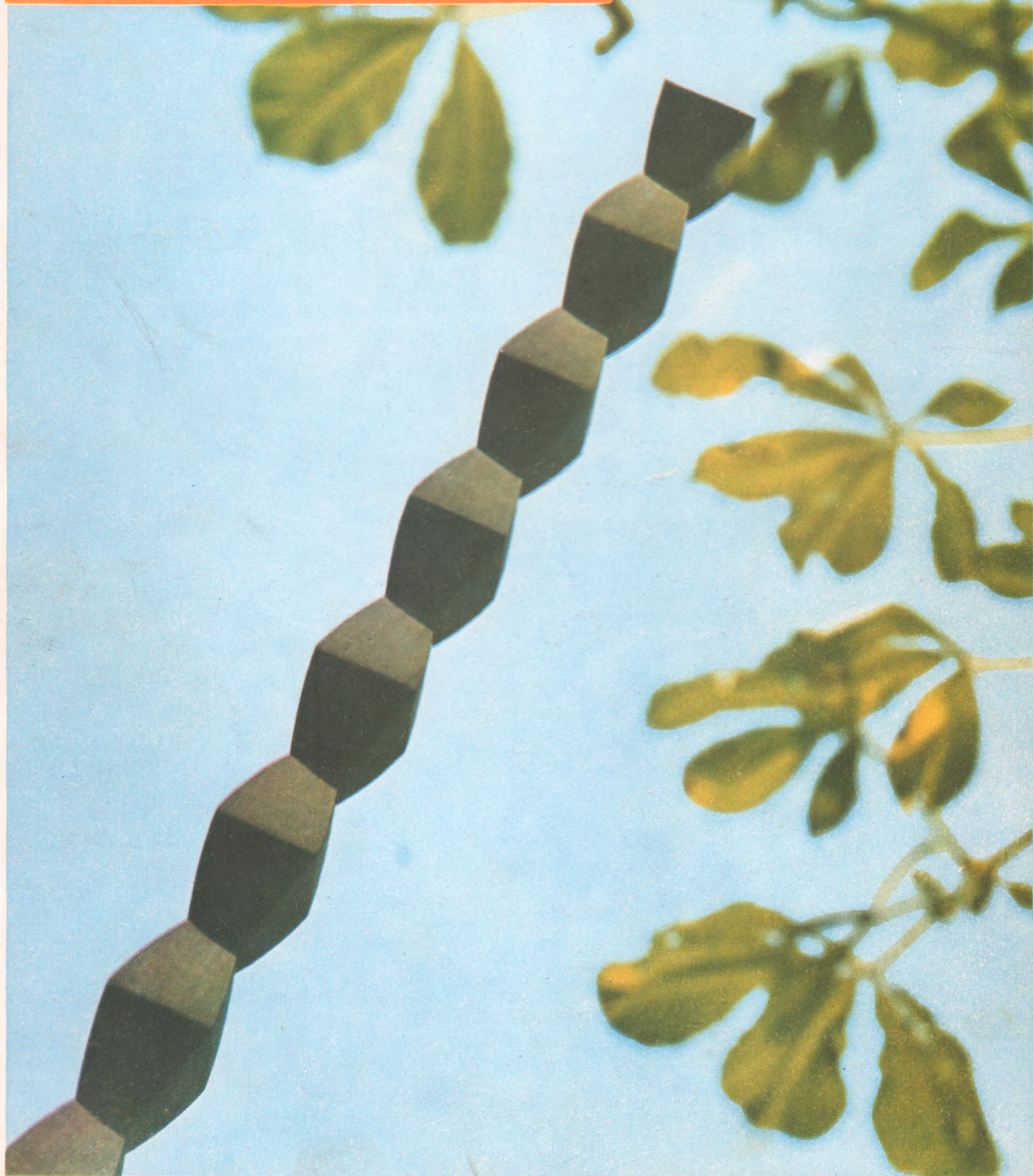
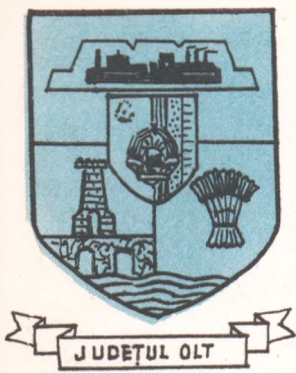

revista economică

7^{20·11}
1976

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Oltul face parte din categoria județelor care au intrat pe orbita unei intense dezvoltări economico-sociale ceva mai târziu în comparație cu alte zone ale țării; vigoarea acestei dezvoltări este însă atât de puternică încât a determinat deja profunde schimbări în profilul economic și în viața oamenilor, județul depășind în mod practic condiția de „rămas în urmă”.

Dezvoltarea **Industriei**, cu multiplele ei implicații economico-sociale, a fost rampa de lansare a creșterii accelerate a forțelor de producție din întreaga economie a județului. De fapt, a fost necesar să se pună bazele unei adevărate industrii, pentru că unitățile ce existau pe acest teritoriu pînă la instaurarea puterii populare cu greu puteau fi considerate ca industrie. Treptat, beneficiind de roadele politicii partidului de repartizare teritorială armonioasă a forțelor de producție, harta economică a județului a început să se îmbogățească cu noi și importante obiective industriale, cu deosebire în perioada ultimului deceniu. Județul se mîndrește astăzi cu unități ca întreprinderile de aluminiu și de prelucrare a aluminiului din Slatina, întreprinderea de produse cărbunoase, întreprinderea de vagoane Caracal, întreprinderea de osii și boghiuri Balș, întreprinderea textilă Slatina, întreprinderea de zahăr Corabia, întreprinderi de conserve, de panifi-

cație, de industrializare a cărnii și a laptelui etc.

Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale de 29% înregistrat în perioada 1971—1975 situează Oltul printre județele cele mai dinamice ale țării. Volumul producției industriale a județului atinsese în 1975 un nivel de 370% față de 1970, creștere care a determinat sporirea ponderii sale în volumul producției industriale a țării. Despre capacitatea tehnică a industriei județului vorbește de la sine faptul că aici se fabrică și se prelucurează aluminiul, se produc vagoane, osii și boghiuri montate cu roți monobloc, produse cărbunoase, unele dintre aceste produse fiind unicate în economia noastră.

În ritmuri înalte se dezvoltă industria și în anii actualului cincinal, în 1980, producția globală a acestor ramuri va atinge 24,6 miliarde lei, ceea ce înseamnă de șapte ori mai mult decît în 1970 și cu 35% peste nivelul anului 1975. Orientările de bază vizează dezvoltarea în continuare a industriei metalurgice și constructoare de mașini, care împreună vor deține în 1980 peste 70% din valoarea producției industriale a județului. În anii cincinalului vor fi construite 33 întreprinderi industriale și secții noi, între care noi capacități pentru industria metalurgică și constructoare de mașini, hidrocentralele de la Strejești, Arcești și Slatina, întreprinderi textile și de confecții etc. În volumul total al producției globale industriale ponderea județului se va ridica la cca. 2,5% în 1980, față de aproape 2,2% în 1975 și 1,1% în 1970.

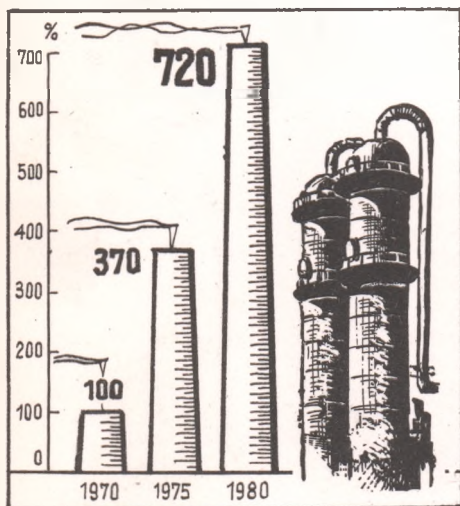
În **agricultură** procesul de intensificare a producției, în primul rînd pe baza creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor și folosirii unor cantități importante de îngrășăminte chimice, a determinat creșterea simțitoare a producției globale. Iată cîteva realizări semnificative pentru progresul agriculturii în cincinalul trecut: producția medie de grâu și porumb la ha a fost cu peste 1 000 kg mai mare față de perioada 1966—1970; anual au fost livrate la fondul de stat peste 260 000 t cereale; lucrările de îmbunătățiri funciare au

fost extinse pe 85 000 ha. Pentru sporirea în continuare a producției agricole în anii actualului cincinal se vor executa noi lucrări de îmbunătățiri funciare; astfel, se vor amenaja pentru irigații 48 000 ha, iar pe alte 50 000 ha se vor executa lucrări de desecări și combatere a eroziunii solului.

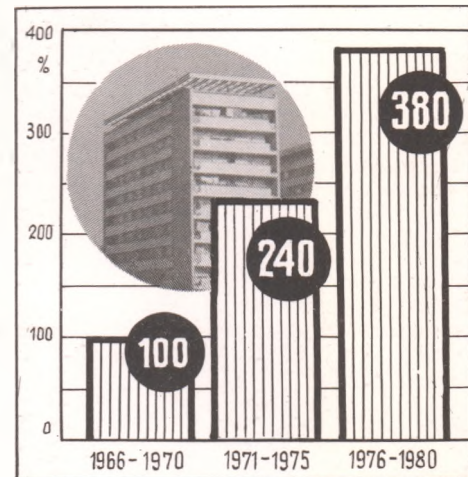
Concomitent cu dezvoltarea economiei s-au produs modificări esențiale în condițiile de viață ale oamenilor muncii. A crescut — și este în continuare creștere — numărul celor ocupați în industrie și alte activități neagricole; la sfîrșitul actualului cincinal ponderea acestora va reprezenta aproximativ jumătate din totalul populației ocupate, în timp ce în 1970 era de 29%. Numai în perioada 1976—1980, prin înființarea unor noi întreprinderi și unități de servire, se vor crea aproape 20 000 noi locuri de muncă. Celor peste 9 000 apartamente realizate în cincinalul trecut din fondurile și cu sprijinul statului, li se vor adăuga în anii 1976—1980 alte peste 13 300. Se îmbunătățește continuu gradul de dotare social-culturală și edilitară a satelor și orașelor, în anii actualului cincinal urmînd ca trei localități — Scornicești, Radomirești și Vădastra — să devină orașe.

Valorificînd în mod complex și eficient resursele materiale și umane de care dispune, județul Olt aduce o contribuție tot mai însemnată la progresul general al țării.

S. G.

Dinamica producției industriale

Apartamente din fondurile și cu sprijinul statului.

PĂDUREA ROMÂNĂ

„Pentru a se pune capăt exploatarii neraționale a acestei bogății și a se asigura valorificarea ei superioară, a fost întocmit Programul național de conservare și dezvoltare a fondului forestier pe perioada 1976—2010. Acest program stabilește pentru prima dată, într-o concepție unitară, de lungă perspectivă, luându-se în considerare multiplele funcții pe care le îndeplinesc pădurile, măsuri privind aplicarea unui regim normal de exploatare și regenerare a fondului nostru forestier.”

NICOLAE CEAUȘESCU

CODRU-I FRATE cu românul, pădurea-i pe jumătate casă — vorbe exprimând adevărul milenar al trăirii românilor în trainică și tainică frăție cu codrul. Pădurile noastre au servit nu numai ca mediu de viață pentru poporul român, ca leagăn și adăpost în epoca genezei lui și a luptelor pentru apărarea statului — și prin aceasta ca suport al continuității ființei noastre naționale — ci și ca bază a dezvoltării meșteșugurilor și industriilor și ca puternic izvor de inspirație artistică. În cuprinzătoarea sa „Istorie a pădurii românești din cele mai vechi timpuri pînă astăzi” Constantin C. Giurescu ne oferă o imagine pregnantă a complexității rolului pe care codrul l-a îndeplinit în istoria neamului nostru, în formarea civilizației sale materiale precum și locul pădurii în viața spirituală și reflectarea ei în toponimie, în literatură și arta populară și cultă. El apreciază că „A existat timp de peste un mileniu o civilizație românească a lemnului”, civilizație care a cuprins cu adevărat întreaga viață a înaintașilor, începînd cu locuința și mobilierul, cu uneltele de muncă și mijloacele de transport și comunicație, cu armele de vînătoare și de luptă și terminînd cu influența exercitată asupra vieții sufletești.

PRINTRE cele mai vechi meșteșuguri ale românilor sînt cele ale fasonării și sculptării lemnului. Comerțul intern și exportul lemnului și produselor din lemn, au constituit de asemeni îndeletniciri cunoscute din cele mai vechi timpuri. Vinatul în pădurile noastre, fructele de pădure și plantele medicinale — oferă multiple posibilități de valorificare. Casele din satele noastre de munte, împodobite cu adevărate dantele de lemn, cu sculpturi și decorații de mare măiestrie, bisericile din lemn, cu turlle înalte de zeci de metri — parcă sfidînd legile gravitației — dovedesc faptul că cei ce le-au construit au fost și sînt „perfecti tehnicieni și totodată artiști înnăscuți, avînd într-un grad înalt simțul proporțiilor”. Obiceiul de a-și împodobi casele, portile, uneltele de muncă, mobilierul cu motive cizelate în lemn s-a transmis de-a lungul mileniilor din generație în generație și constituie o bogată sursă de inspirație pentru artiști.

UNUL din piscurile geniului artistic al poporului român de la a cărui naștere se împlinesc 100 de ani, Constantin Brîncuși — cel care a dus în întreaga lume faima țării și al cărui nume este înscris în Calendarul marilor Aniversări alcătuit de UNESCO a lucrat primele versiuni ale „Coloanei infinitului” în lemn inspirîndu-se din „stilul cerului” pe care se afla „pasărea sufletului” sculptat încă din cele mai vechi timpuri de locuitorii acestor

meleaguri. Și azi artiștii împletesc izvoarele inspirației din contemporaneitate cu cele din perioada civilizației românești a lemnului.

Pe fondul preocupărilor partidului și statului nostru privind ocrotirea și dezvoltarea acestei bogății, publicarea „Istoriei pădurii românești” constituie un îndemn la abordarea sistemică a acestui potențial de vitalitate și vitalizare considerat ca sursă de multiple bogății și, în același timp, sursă de purificare a aerului; un îndemn la corelarea eforturilor de exploatare rațională cu cele de replantare a pădurilor, de corelare a ritmului exploatarei cu cel al dezvoltării capacităților de prelucrare, îndemn la prețuirea înaltă a lemnului și la prelucrarea integrală și superioară a tuturor resurselor pădurii și, în același timp, la punerea în valoare a măiestriei poporului nostru transmisă din mileniul civilizației românești a lemnului.

RECENTUL Congres al consiliilor populare — prin ampla dezbateră asupra multiplelor probleme ale dezvoltării economice în teritoriu, a acordat o atenție deosebită experienței de pînă acum în îngrijirea, dezvoltarea și exploatarea avuției pădurilor, în orientarea industriilor prelucrătoare spre realizarea unor produse de mare valoare în care să se îmbine calitățile deosebite ale lemnului și meșteșugul popular; mobilele românești sculptate, instrumentele muzicale, ușoarele și rezistentele materiale sportive realizate de industria noastră socialistă, întrunesc prețuirea înaltă în țară și în străinătate. Hotărîrile adoptate la acest congres, programul de conservare și dezvoltare a fondului forestier în perioada 1976—2010, legislația pădurilor, concretizează directivele cuprinse în documentele programatice ale Congresului al XI-lea al partidului în care s-au trasat liniile directoare ale evoluției României pînă dincolo de fruntariile anului 2000.

MASURILE ADOPTATE în acest domeniu ilustrează preocuparea deosebită a statului pentru ridicarea gradului de conștientizare a generației noastre asupra responsabilității pe care o are de a asigura condiții de îngrijire și dezvoltare a pădurii ca pe un leagăn sfînt al neamului românesc și în același timp sursă de vigoare pentru înflorirea economică a României pe calea comunistă.

Pentru că — așa cum arăta pe bună dreptate C. Giurescu — pădurea înseamnă pentru noi nu numai bogăție și un puternic izvor de sănătate, dar și o parte a ființei noastre sufletești, o notă constitutivă a noțiunii de român.

Maria D. POPESCU

ÎMPLETIREA STRÎNSĂ A STIMULILOR MORALI CU CEI MATERIALI ȘI CU EDUCAȚIA SOCIALISTĂ

IN CADRUL larg al educației marxist-leniniste a oamenilor muncii, problema stimulilor materiali și morali se încrie în sistemul cointeresării și se impune cu necesitate în conducerea și desfășurarea activității sociale. Necesitățile, trebuințele de existență și dezvoltare umană se satisfac prin mecanismul complex al cointeresării tuturor membrilor societății structurați în organisme sociale, economice, politice, culturale.

Cointeresarea — ca fapt general în care sînt cuprinși și stimulii morali — este expresia creării unor forme comune de interes între individ și colectivitatea din care face parte. Cu cît între interesele individului și ale organizației din care face parte sînt interferențe mai mari, cu atît este mai mare potențialul de integrare a individului în activitățile sociale. În același timp, coincidența crescîndă dintre cele două tipuri de interese exprimă și posibilitățile pe care le exprimă societatea, colectivitatea, în cazul de față, de a se apropia de individ, de a asimila trebuințele sale. Dacă prin cointeresare se realizează un beneficiu de ambele părți ale relației individ-colectivitate, atunci stimulii morali alături și după stimulii materiali au aportul lor la acest beneficiu reciproc.

Stimularea morală constituie o pirhie principală prin care societatea socialistă contribuie la autoreglarea sa în vederea creșterii producției și perfecționării relațiilor sociale. Prin atributele sale intrinseci stimularea morală acționează ca un catalizator în diferitele compartimente ale vieții sociale. Proces complex, în continuă evoluție ea reflectă schimbările survenite în existența și în conștiința socială, în sfera intereselor individuale, de grup și generale.

În întreaga perioadă de construcție socialistă în țara noastră s-a avut în vedere utilizarea unei palete largi de stimulente în vederea educării oamenilor muncii în spiritul unor valori superioare. În legătură cu acest fapt, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată „Trebuie să înțelegem că întotdeauna, în orice societate — și cu atît mai mult în societatea socialistă — stimulentele materiale nu este unicul. Este necesar să acordăm mai multă atenție ațit stimulării morale cît și activității educative de ridicare a conștiinței oamenilor muncii, care trebuie să înțeleagă limpede că lucrează pentru ei, pentru a-și făuri o viață mai bună, așa cum doresc. Numai stimulentele materiale de orice fel și oricît ar fi acestea, nu rezolvă problema. El trebuie împletit strîns cu stimulentele morale, cu educația socialistă”¹⁾.

★

STIMULAREA MORALĂ deși complementară în raport cu cea materială este tot atît de necesară în cultivarea unor noi trăsături, în formarea și dezvoltarea conștiinței de coproprietari și producători a cooperativelor. În această dublă calitate ei trebuie să simtă nevoia unei mai bune gospodării a mijloacelor de muncă, a pămîntului, a unei raționalizări mai eficiente a timpului de muncă.

Încercarea de definire a unor caracteristici ale stimulilor morali ne-a dus la concluzia că aceștia sînt factori generatori de satisfacție care determină o participare angajată, conștient motivată, cu o puternică încărcătură psihică și afectivă din partea unui individ sau a unui ansamblu de indivizi. Sînt factori externi care potentează participarea la muncă a indivizilor sau organizațiilor cărora le sînt destinate, presupun existența a cel puțin doi subiecți: a celui care stimulează și a celui stimulat. Prin ei se evidențiază sensul social, etic al muncii, posibilitatea și necesitatea afirmării personalității umane.

Stimulii morali relevă complexitatea nevoilor umane care sînt nu numai de ordin economic, dar și spiritual. Pentru cooperativii studiați se relevă că participarea la muncă cu o mai mare satisfacție este determinată, pe lîngă alți factori, și de modul de apreciere de către cadrele de conducere, de corectitudinea evidențierii celor merituosi, de calitatea relației dintre șefi și subalterni.

Examinarea problemei stimulilor materiali și morali în agricultura cooperatistă poate evidenția legătura puternică, de ordinul esenței dintre cele două categorii de stimuli și astfel să ofere posibilitatea formulării unor aprecieri critice, a unor propuneri și soluții de perfecționare în acest domeniu.

Or, stimularea morală în cooperativele agricole de producție are tocmai această calitate de a întregi aprecierea cooperativului. Studiul nostru efectuat asupra celor cinci cooperative

arată că cei mai mulți cooperativii reclamă necesitatea utilizării ei în vederea realizării bunăstării spirituale, a celui confort moral și afectiv sporit în condițiile de viață și de muncă în colectiv. Nevoia de apreciere, de considerație a demnității umane, de valorificare la maximum a capacităților fizice și intelectuale de muncă devine din ce în ce mai mult o nevoie tot atît de necesară a fi satisfăcută ca și nevoile materiale.

Studiul stimulilor morali, al locului și rolului lor în viața și mentalitatea cooperativilor și a cadrelor de conducere din cooperativele agricole de producție implică cu necesitate **corelarea lor cu stimulii materiali.** Receptivi la stimulii morali, totuși, în etapa actuală membrii cooperativii studiați rămîn puternic legați și de stimulii materiali. Pe măsură ce problemele de ordin economic, organizatoric sînt rezolvate cu competență crește și rolul și importanța acordată stimulilor morali. În prezent însă stimulii materiali rămîn principalii factori mobilizatori în obținerea unor rezultate sporite în producție și a satisfacției în muncă, concluzie rezultată și din analiza propunerilor de stimulare pentru viitor, din care stimulentele materiale exprimate printr-o mai bună retribuție dețin o pondere însemnată. Acestei necesități izvorite din realitatea socială, din locul important ce îi revine agriculturii în sistemul economiei naționale îi răspunde Proiectul legii retribuției muncii în unitățile agricole cooperatiste, (din decembrie 1975), prin care se urmărește pe de o parte, retribuția muncii pe baza principului socialist al repartiției după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate, precum și în funcție de rezultatele obținute de fiecare unitate în parte, iar pe de altă parte, asigurarea unei proporții corespunzătoare între veniturile minime și cele maxime.

Faptul că în raportul dintre stimulii materiali și stimulii morali locul întii îl ocupă stimulii materiali este pe deplin explicabil. Cauzele rezidă în gradul atins de dezvoltare economică ca și în nivelul de dezvoltare al conștiinței socialiste în general și al celei morale în special. Atitudinea înaintată față de muncă se formează însă cu timpul printr-un proces istoric îndelungat și condus conștient de partid și de stat. Satisfacția oferită de stimulii materiali — venituri materiale și sociale corespunzătoare, de muncă, pensii, asigurări sociale, alocații de stat pentru copii — este îmbogățită de cea obținută prin stimulii morali și în cele din urmă, într-un stadiu avansat de dezvoltarea social-economică și a conștiinței se poate presupune o trecere masivă la exprimarea necesității mai mari pentru stimulii morali.

Analiza fenomenului de insatisfacție duce, de asemenea, la concluzia că nemulțumirea este mai mare în cazul lipsei stimulilor materiali decît a celor morali. Insatisfacția față de mărirea retribuției este de proporții mai mari decît dacă cooperativul nu a fost evidențiat în adunările generale de brigadă sau la gazeta de perete. Deci, stimulii morali prin ei înșiși au în prezent o capacitate mai mică de mobilizare la muncă decît stimulii materiali. Prin aceasta se confirmă necesitatea utilizării întregului sistem de cointeresare, atît materială cît și morală pentru ridicarea nivelului de viață material și spiritual al cooperativilor cît și pentru educarea lor în spiritul unei munci angajate, conștiente și cu mare eficiență socială.

Recunoscînd rolul și locul secund al stimulilor morali față de cei materiali nu înseamnă că cercetarea nu a dezvoltat și alte aspecte ale semnificației și importanței intrinseci a stimulilor morali în munca și în viața cooperativilor. Munca în comun, atașamentul față de cooperativă, relațiile bazate pe etică și echitate antrenează mai devreme sau mai tîrziu schimbări corespunzătoare în viața psihică, intelectuală, în exigențele morale. Satisfacerea nevoilor materiale și spirituale este urmată de apariția a noi necesități, de îmbogățirea subiectivității. Socialismul nu poate schimba conținutul și exigențele vieții subiective dintr-o dată, ci printr-un proces educativ-complex și o muncă ideologică, de lungă durată. Restructurarea firelor subiectivității țăranilor cooperativii ridică problema învingerii factorilor de inerție în care au trăit secole și a canalizării energiei și potențialului social într-o participare deplin angajată la munca și la viața socială, politică a colectivității.

O primă idee care s-a desprins din studiul stimulilor morali a fost aceea că fiind **conjugați și bazați pe stimuli materiali,**

stimulii morali dobîndese un loc important în formarea unei noi conștiințe, a unei spiritualități moderne la membrii cooperatori: îi apropie de celelalte categorii de oameni ai muncii, le dă sentimentul unei considerări generale pozitive de care se bucură din partea societății. îi mobilizează în perfecționarea propriei personalități.

Dacă studiul a reliefat cooperatori interesați în stimularea morală, satisfacție — acolo unde există — sau insatisfacție — acolo unde sînt deficiențe în utilizarea ei, totuși a semnalat și cooperatori indiferenți. Deși în pondere mică, ei reflectau două stări de lucruri: fie că erau în mod preponderent preocupați de problemele materiale, de necesitatea satisfacerii lor prin stimulente materiale și considerau stimularea morală un „lux“ la care încă nu s-au gîndit, nu s-au ridicat; fie că nu se crease obișnuința de stimulare și ca atare nu știau să-i aprecieze valențele, efectele.

Cei mai satisfăcuți de modul de apreciere morală au fost cooperatorii din Pecineaga — unde stimularea morală prin mijloace vizuale — gazetă de perete, panou, era ținută la zi. Rezultate relativ bune în această problemă se înregistraseră și la Eftimie Murgu, Băicoi și Leordeni, dar în ultimele două — datorită faptului că unitățile erau rezultatul comasării unor cooperative mai mici — o pondere mai mare de cooperatori erau nemulțumiți de modul de stimulare morală.

La întrebarea „Dacă ați fi evidențiați ați lucra cu mai multă plăcere, tragere de inimă?“, remarcăm preponderența covârșitoare a ponderii celor care muncesc cu mai multă plăcere dacă sînt evidențiați, dar merită să stăruim puțin asupra semnificației răspunsului „la fel“. Dacă pentru unii răspunsul „la fel“ reda acea indiferență de care am vorbit înainte, pentru alții, mai ales de la Eftimie Murgu, semnifică deprinderea de a munci cu plăcere indiferent dacă sînt stimulați moral sau nu. Pentru această ultimă categorie munca devenise o necesitate firească, o obișnuință căreia i se dăruiau necondiționat. Ea relevă astfel, o perspectivă pe care viitorul presupunem că o va contura mai mult: munca de dragul muncii, munca efectuată cu plăcere, din bucuria interioară a creației, a producerii bunurilor necesare pentru tine și semenii tăi. Stabilirea unui raport între gradul de dezvoltare a conștiinței și stimularea morală văzut în dinamică și din perspectiva de mai sus ar putea duce la ipoteza că în viitor odată cu creșterea nivelului de conștiință scade nevoia de stimulare morală. Aceasta este însă numai o ipoteză pentru că tot atît de bine se poate presupune că ea va rămîne singura formă de stimulare după ce toate nevoile materiale ale indivizilor vor fi satisfăcute datorită belșugului de bunuri realizat. Viitorul va decide care din alternative va fi viabilă. Studiul reliefindu-le pe ambele a încercat și interpretarea lor.

Cert este că stimularea morală constituie, și numai prin sine însăși, un prilej de satisfacții interioare, creînd o ierarhie de merit și conferind un prestigiu înalt celor care beneficiază de ea.

Stimularea morală este prin definiție atributul organelor de conducere centrale sau locale. Prin mecanismul ei acestea pot să determine creșterea inițiativei, depășirea unor dificultăți sau pur și simplu funcționarea la un nivel ridicat a unității de producție. Referindu-se la organele de conducere locală, consiliile de conducere și șefii formațiunilor de lucru, cercetarea a evidențiat persistența unor carențe în realizarea acestei sarcini care le este atribuită: inconșvențe, în timp, uneori aprecieri subiectiviste. Stimularea morală nu a devenit o activitate constantă și ca atare o deprindere pentru toate cadrele de conducere locale. Unele chiar manifestă neîncredere față de efectele ei și de aceea o neglijează.

Promovarea sistematică după rezultatele muncii a stimulării morale de sus în jos, de la organele centrale pînă la producătorii mijlocii ai bunurilor materiale și spirituale devine o normă obișnuită a eticii muncii avînd în vedere capacitatea ei de a pune în valoare în întregime resursele umane.

Nivelele sistemului de stimulare morală presupuse de studiu: 1) cooperativa ca sistem de producție, colectivitate de muncă; 2) corpul de decizie și 3) membrii cooperatori; s-au dovedit a fi structuri reale cu particularități distincte în privința stimulării. Stimularea morală a cooperativei se exprimă în diplomele, ordinele, mențiunile și medaliile conferite de organele județene sau centrale pentru depășirile de plan obținute, pentru calitatea produselor.

Despre cooperativă se mai fac aprecieri în materialele scrise ale organelor județene. — Direcțiile agricole, în ședințele Consiliilor de conducere sau în adunările generale, de către delegați județeni. La C.A.P. Jurilovca — se menționează în procesele verbale ale ședințelor de consiliu de conducere despre prezența delegaților de la Direcția agricolă județeană Tulcea care fac aprecieri pozitive sau critice cu privire la activitatea cooperativei.

Studiul materialelor adunărilor generale și ședințelor de consiliu arată că stimularea morală ca problemă de sine stă-

tătoare nu apare niciodată în obiectivele acestora, pe ordinea de zi. Stimulări, aprecieri pozitive se fac mai puține și printr-o altă problemă, mai mult loc ocupînd critica.

Practica de stimulare a corpului de decizie — ca al doilea nivel de structură socială — arată multe posibilități neepuizate și aici. Nici în adunările generale, nici în ședințele de consiliu cadrele de conducere cele mai merituose, cu rezultate deosebite în organizarea muncii, în mobilizarea oamenilor la participarea la activitățile cooperative nu sînt întotdeauna evidențiate. Acest fapt creează o stare de insatisfacție și în rîndul lor deși nu întotdeauna o exprimă.

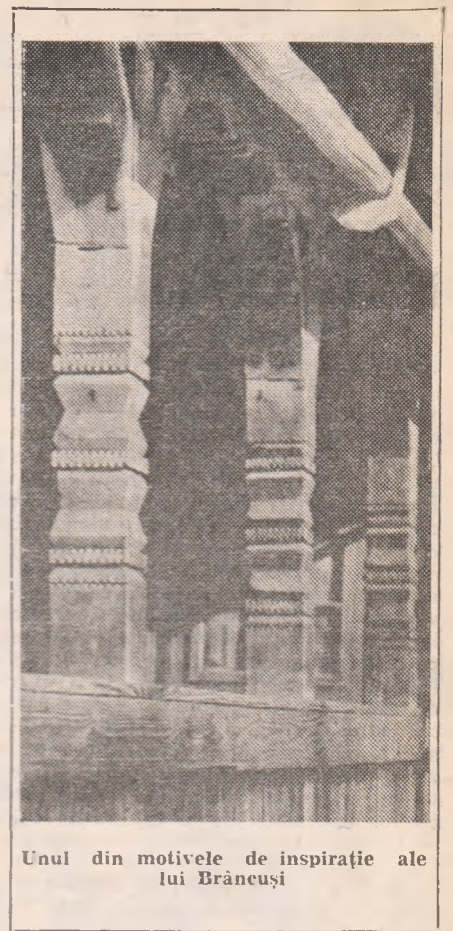
Dar aici apare și dificultatea dată de faptul că membrii corpului de decizie nu se pot stimula între ei, aceasta trebuind să vină din afara lor, de la cadrele superioare, de la județ. O cale de apreciere a cadrelor de conducere ar fi întrunirile județene cu specialiștii, ziarele județene etc.

Cercetarea pe bază de chestionar și discuțiile libere purtate cu președinții cooperativei de producție, vicepreședinții, membrii consiliului de conducere, au dezvăluit totuși că mulți dintre ei erau medaliați, decorați, sau, ca urmare a recunoașterii meritelor lor, aleși membri ai organelor județene de partid și în consiliile uniunilor intercooperatiste. Acordarea stimulilor morali membrilor consiliului de conducere și șefilor formațiunilor de lucru prezintă o deosebită importanță pentru angajarea conștiinței și totală a acestora față de soarta producției. Creșterea atașamentului lor față de unitate și dezvoltarea spiritului competitiv — sînt de asemenea, valente ale stimulării morale. Avînd în vedere permanenta lor legătură cu cooperatorii în procesul muncii nemijlocite se poate sconta că prin modelul pe care îl reprezintă vor antrena după ei și masa cooperativilor cărora le va forma, educa mîndria de frunză.

În perspectivă se profilează aspirația cooperativilor pentru a se utiliza, pe lîngă mijloacele locale și mijloacele centrale, mai mult decît pînă acum: radio, T.V., presă, medalii, ordine, mențiuni, drapelul. La formele de stimulare morală au fost sugerate și forme cu caracter material: bilete de odihnă și tratament, excursii. Unele din acestea fac parte din stimulentele materiale indirecte pe care le acordă cooperativa, dar menționarea lor la acest capitol exprimă că ele au și o puternică încărcătură morală.

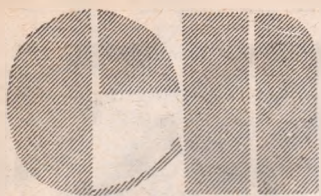
Stimularea morală directă poate fi completată cu formele indirecte exprimate în comportarea civilizată, principială, bazată pe normele eticii și echității socialiste. Cooperatorii așteaptă de la președinte, ingineri, tehnicieni nu numai aprecieri în public, dar și un respect personal, o considerație individuală manifestată printr-un sfat prietenesc, o vorbă amicală, o încurajare, un gest de aprobare. Aceste mijloace sînt cele mai simple și la îndemîna oricui. Delicatețea, bunacuvința — ca expresie a respectării omului și a calităților sale alese — predispon la muncă, la un climat social și moral confortabil activității în comun.

Considerația morală de care se bucură cooperatorii a fost studiată și prin intermediul unei întrebări privind modul de

Unul din motivele de inspirație ale lui Brâncuși

¹⁾ Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la încheierea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 25—26 martie 1974. Edit. pol. Buc., 1974, p. 16.

ECONOMIE NATIONALĂ

CINCINALUL 1976-1980: orientări, structuri, eficiență

ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR MATERIALE

PROGRAMUL P.C.R. ȘI DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XI-LEA al partidului au stabilit că obiectivul fundamental al cincinalului 1976—1980 este continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, astfel încât să se asigure mersul ferm înainte al României pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului. Aceasta presupune nu numai ritmuri înalte de creștere a forțelor de producție în fiecare ramură a economiei, amplasarea lor rațională pe întregul teritoriu al țării, ci și anumite schimbări de ordin calitativ, care să asigure ridicarea eficienței economice în toate sectoarele de activitate. „O problemă de bază a dezvoltării noastre economice în ritm intens, în anii ce vin, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este sporirea eficienței întregii activități de producție, realizarea unor rezultate maxime cu eforturi materiale cât mai mici”¹⁾. Relevind, și cu această ocazie, importanța capitală pe care o are creșterea eficienței în toate domeniile pentru accelerarea progresului economic și social al țării, secretarul general al partidului a formulat, totodată, cu claritate și direcțiile majore în care trebuie să se acționeze pentru realizarea acestui obiectiv, calea principală constituind-o **reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale**. Pondera cheltuielilor materiale în produsul social global urmează să se micșoreze în anii cincinalului cu peste trei puncte.

În condițiile societății moderne, economisirea și valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale implicate în procesul de producție se manifestă ca o tendință pe plan mondial, fiind o ce-

Micșorarea consumurilor specifice

UN LOC DE PRIM ORDIN ÎN CADRUL măsurilor pentru promovarea unui regim de economisire a resurselor materiale îl ocupă diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, aceasta constituind rezerva cea mai importantă și principala cale de reducere a cheltuielilor materiale pe unitate de produs. O condiție esențială pentru micșorarea acestor consumuri specifice o constituie normarea pe criterii tehnico-științifice a tuturor consumurilor de materiale.

În această direcție au fost obținute însemnate succese. În tabelul nr. 1 se redă, spre exemplificare, evoluția consumurilor specifice la principalele categorii de materii prime și materiale în industria noastră, în perioada 1965—1975, cât și prevederile pentru anul 1980. Consumurile specifice de materii prime și materiale prezintă, la majoritatea ramurilor și produselor, o tendință constantă de micșorare; nivelul atins până în prezent nu poate fi considerat însă satisfăcător nici în raport cu realizările obținute pe plan mondial și nici față de tehnica cu care sint înzestrare întreprinderile din industria noastră.

În practica unor întreprinderi, unele norme ascund mari rezerve: în alte cazuri se mai folosesc așa-numitele norme statistice. Elaborarea unor norme de consum științifice, fundamentate realist, cere, fără îndoială, un efort susținut; considerăm, însă, că acest efort este imperios necesar, fiind impus de cerințele economisirii resurselor materiale la nivel de întreprindere și al economiei naționale.

Cauzele menținerii unor consumuri specifice mari, a unor norme de consum „largi”, cât și ale depășirii acestora sint multiple; se aprovizionează de către unele întreprinderi și se eliberează din depozitele acestora materiale supradimensionate sau nu în lungimi fixe și multiple, ceea ce duce la pierderi de metal în secțiile de prelucrare: se „produc” rebuturi cu

urmărire a prescrierii unor procese tehnologice greșite, nerespectării disciplinei tehnologice, folosirii de S.D.V.-uri necorespunzătoare; se ignoră folosirea înlocuitorilor ieftini de materiale „clasice”, mai scumpe; se neglijează posibilitățile de diminuare a consumurilor de materiale pe care le oferă adoptarea de soluții constructive mai economice, cât și a unor tehnologii moderne etc.

După cum se știe, balanțele materiale pe economie se întocmesc pe baza consumurilor specifice normate. Orice încălcare a acestor norme poate duce la goluri în aprovizionarea cu unele materii prime și materiale pentru întreprinderile care consumă astfel de materiale. Totodată, depășirea normelor de consum duce la situația ca întreprinderile în cauză să-și epuizeze înainte de vreme propriile stocuri de materiale și să nu-și mai poată desfășura în mod ritmic activitatea productivă. Nu trebuie omis, de asemenea, nici faptul că prin depășirea normelor de consum se încarcă în mod nejustificat costurile de producție ale întreprinderii respective.

Iată de ce la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iulie 1975, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „**În condițiile actuale, când pe plan mondial problema materiilor prime capătă un caracter tot mai acut, când la o serie de produse prețul continuă să crească, trebuie acționat cu toată fermitatea pentru reducerea substanțială a consumurilor specifice la coes metalurgie, metal, combustibil, produse chimice, celuloză, la produse din industria ușoară**”²⁾. Cu această ocazie s-a arătat că, chiar cu reducerile prevăzute la aceste materiale vom rămâne în urma altor state și, ținând seama că nici acestea nu se vor menține la nivelul anilor 1974—1975, prevederile de plan trebuie considerate minime, fiind necesar să se ia în continuare măsuri hotărâte pentru noi reduceri.

Neîndoios, diminuarea consumurilor specifice reprezintă, în primul rând, o pro-

rință esențială pentru a putea dezvolta producția pe scară tot mai largă. Pentru țara noastră intensificarea acțiunii de economisire și valorificare superioară a resurselor materiale este amplificată de **mobilurile și scopurile** imediate și de perspectivă ale politicii economice a partidului nostru — realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Socialismul și spiritul de bun gospodăr sint două noțiuni inseparabile. Formind o societate de oameni uniți, care urmăresc același țel — făurirea unei economii moderne și creșterea bunăstării poporului — sintem direct interesați și direct răspunzători de buna funcționare a mecanismului economic în ansamblu. Ca cetățeni ai patriei, producători și proprietari ai mijloacelor de producție, sintem permanent în situația de a lua decizii de ordin economic. Este necesar, așadar, să înțelegem în profunzime cerințele concrete la fiecare loc de muncă, să fim în permanentă conștiință de efectele economico-sociale ale comportamentului nostru. Astăzi, mai mult ca oricând, fiecare om al muncii trebuie să înțeleagă nu numai necesitatea, importanța și semnificația acțiunilor întreprinse de conducerea partidului pentru folosirea rațională a tuturor materialelor, de a economisi orice formă de energie, de a cheltui în mod judicios fondurile și de a înlătura orice formă de risipă, dar să cunoască și căile prin care se poate realiza acest obiectiv, astfel încât cu cheltuieli minime să se obțină maximum de eficiență în fiecare sector de activitate.

blemă de ordin tehnic și tehnologic ce privește cu precădere compartimentele de concepție din centrale industriale și întreprinderi. O atare problemă trebuie să preo- cupă în cel mai înalt grad conducerile de unități, organismele economico-financiare. Toate aceste organe, în strinsă conlucrare cu sectoarele de concepție, au datoria de a trece la analiza fiecărui element al cheltuielilor materiale inclus în costul produselor pentru a identifica noi soluții, noi căi de reducere a consumurilor, de obținere a unor economii în plus față de cele stabilite prin plan, știut fiind că acestea va conduce la sporirea mai rapidă a producției.

Pentru a releva eficiența ridicată a acțiunii respective la dinamizarea producției materiale în cincinalul 1976—1980, subliniem că — din calculele efectuate — micșorarea numai cu 1% a normelor de consum, la total metal, prevăzute pe această perioadă pentru întreaga producție globală a ramurii industriei constructoare de mașini și prelucrării metalelor ar echivala, la nivelul anului 1980, cu o producție suplimentară de circa 34000 tractoare cu simplă tracțiune U-650 M, sau cu circa 26000 autocamioane cu dublă tracțiune tip SR-114, sau cu circa 2800 vagoane de călători clasa a II-a (tabelul nr. 2). Datele din tabel demonstrează faptul că eficacitatea reducerii cu 1% a consumurilor specifice de metal în viitorul cincinal este mult mai ridicată, permițând obținerea în 1980 a unei producții suplimentare de circa 1,71—1,75 ori mai mari comparativ cu cea aferentă anului 1975 și de circa 2,71—3,20 ori decît cea corespunzătoare anului 1970.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 21—22 iulie 1975, Editura Politică, București, 1975, pag. 29.

²⁾ Idem pag. 22.

Norme de consum fundamentate

CIFRELE PREZENTATE constituie câteva argumente de natură să sublinieze semnificația unui procent de reducere a consumului de materiale, că în spatele economisirii fiecărui gram sau milimetru de materie primă, a fiecărui kilowat/oră de energie se ascund de multe ori, la fiecare tip de produs, multe sute de kilograme, care la nivelul economiei naționale echivalează cu zeci și sute de mii de tone de materiale. De aici derivă, ca o necesitate imperioasă pentru fiecare conducător de întreprindere, pentru fiecare muncitor, tehnician, inginer sau economist, întărirea disciplinei privind reducerea consumurilor de orice fel, a disciplinei muncii în toate locurile și la toate eșaloanele pentru înlăturarea risipei.

Ținând seama că normarea consumurilor de materii prime și materiale constituie factorul principal în determinarea planurilor de aprovizionare, preț de cost și financiar și a balanțelor materiale pe întreaga economie națională, având multiple legături în ansamblul activității de planificare și conducere a economiei, de asigurare a echilibrului planului și de creștere a eficienței economice, apare necesară întărirea rolului planului la toate nivelurile — în micșorarea consumurilor specifice. Acest lucru presupune, în primul rând, lărgirea substanțială a numărului de norme și indici de consum care să fie prevăzute ca sarcini obligatorii în plan.

Totodată, pentru ca normele de consum să aibă un rol activ asupra economisirii resurselor materiale, este necesar ca problema normelor de consum să nu fie abor-

dată în sensul de a se merge numai pe linia unei simple „revizuirii“, la nivelul unor posibilități relative ale întreprinderilor, ci să aibă la bază o fundamentare tehnico-științifică, ținându-se seama de progresul tehnic contemporan și de realizările cele mai bune obținute de țările cu o industrie dezvoltată. În acest scop, este deosebit de important ca în întreprinderi, institute de cercetări și proiectări, la nivelul combinatelor, centralelor industriale sau grupurilor de uzine să se lărgască și aprofundeze calculele tehnico-analitice care fundamentează normele de consum și să se studieze amănunțit dimensiunile sau greutatea produsului finit și a pieselor, mărimea pierderilor tehnologice și a celor netehnologice, posibilitățile de micșorare a greutății nete a produsului și de reducere a acestor pierderi, ținând seama de tendințele de dezvoltare a progresului tehnic din fiecare întreprindere, de măsurile tehnico-organizatorice, cât și de diferite metode ce trebuie aplicate, în vederea realizării economiei planificate la consumul de materiale. Calculele respective trebuie făcute pe fiecare produs și pe fiecare material în parte. Acest lucru prezintă o mare importanță, întrucât stimulează cadrele de concepție să găsească soluții tehnice și organizatorice care să ducă la micșorarea consumurilor pe fiecare fel de material și pe fiecare produs; se evită astfel riscul ca la unele produse să se utilizeze o cantitate mai mare dintr-un anumit fel de material decât norma indicată, iar consumul suplimentar respectiv să fie compensat prin reducerile obținute la alte produse.

Pentru realizarea acestei cerințe, apare oportună antrenarea în măsură mult mai mare a institutelor și sectoarelor de cercetare și proiectare, asigurarea unei temeinice colaborări între acestea și diferitele întreprinderi industriale în proiectarea normelor de consum. Avem în vedere participarea nemijlocită a institutelor respective în deosebi la elaborarea propunerilor de norme pentru produsele cele mai reprezentative care au consumuri hotărâtoare pentru economia națională. Aceste institute, având pe planșetă noile produse și tehnologii, sint cele mai în măsură ca, odată cu parametrii tehnico-funcționali ai noilor produse, să determine și nivelul consumurilor specifice de materiale pentru produsele respective.

Orientarea pozitivă și eficace a activității de normare a consumurilor specifice pe baze tehnico-analitice și extinderea normării prin plan a consumurilor de materiale fac necesară creșterea rolului centralelor industriale și a forurilor tutelare în această activitate importantă. În acest scop, apare util ca organele respective să

analizeze cu cea mai mare atenție propunerile de elaborare a normelor și de reducere a consumurilor specifice prezentate de întreprinderi, astfel încât aceste propuneri să corespundă posibilităților reale ale fiecărei întreprinderi. În sprijinirea acestei acțiuni, ar fi util ca organele de resort din centrale industriale și ministere să intervină sistematic în procesul de elaborare a normelor de consum, sporindu-și contribuția la realizarea economiilor de materiale. Aceste organe au posibilitatea să determine generalizarea procedeele și metodelor avansate, ridicarea performanțelor, specializarea eficientă a producției și chiar unificarea normelor la produsele similare care se fabrică în întreprinderi diferite etc.

Dimensionarea judicioasă a stocurilor de materiale

DETERMINAREA CÎT MAI JUDICIOASĂ A STOCURILOR de materii prime, materiale și semifabricate în strînsă concordanță cu volumul producției și reintroducerea în circuitul economic a tuturor resurselor imobilizate în stocuri supranormative constituie o cale importantă de gospodărire rațională a resurselor materiale.

Realitatea dovedește că în unele întreprinderi se mai creează și formează încă stocuri materiale, în majoritatea cazurilor datorită unor deficiențe în activitatea întreprinderilor respective ca: aprovizionarea cu materii prime și materiale în cantități ce acoperă nevoile producției pe perioade exagerat de lungi, fără a motiva tehnic și economică; lansarea în fabricație a unor produse fără contracte sau comenzi ferme etc. Iată de ce documentele partidului nostru stabilesc sarcini pentru toate organele centrale, ministere instituții bancare, centrale industriale și întreprinderi să acționeze cu fermitate pentru reintroducerea rapidă în circuitul economic a tuturor resurselor, cu deosebire de materii prime și materiale, imobilizate în stocuri supranormative.

În legătură cu aceasta, se cuvine a se sublinia că, la nivelul fiecărei unități, problema asigurării unei bune gospodăririi a mijloacelor materiale, combustibilului și energiei, a imobilizărilor în stocuri supranormative, a depistării cauzelor formării acestora, cât și a măsurilor ce sînt necesare a fi luate pentru lichidarea lor, nu trebuie să constituie o sarcină ce revine numai serviciilor de aprovizionare, de producție, desfacere, financiar, ci aceasta constituie o problemă importantă a unității economice în ansamblul ei, readucerea în circuitul economic a acestor valori fiind sarcina conducerii unității economice respective.

Îmbunătățirea structurii calitative a producției

O IMPORTANTĂ DEOSEBITĂ PENTRU REDUCEREA mai accentuată a consumurilor de materii prime și materiale, cât și pentru utilizarea mai rațională a energiei și combustibililor are îmbunătățirea continuă a structurii calitative a producției, înnoirea și modernizarea ei, cât și ridicarea nivelului tehnic al produselor. În legătură cu aceasta, indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în noiembrie 1973 la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și

Tabela nr. 1
- în % -

Evoluția consumului specific

Materialul	Ramura sau produsul	U. m.	1965 = 100		1975=100	
			1970	1975	1980	1980
Consumul de combustibil convențional	Industria energiei electrice	tone cc 1 mil. lei prod. ind.	87,9	62,8	50,2	80,0
Consumul de energia electrică	Industria metalurgică	mil. kWh 1 mil. lei prod. ind.	106,2	92,3	81,1	88,0
Consumul de coals de furnal pe tona de fontă	Industria metalurgică	t	84,2	73,5	66,2	70,0
Consumul de masă lemnoasă	Industria prelucrării lemnului	mc 1 mil. lei prod. ind.	82,9	59,7	41,3	89,1
Consumul de bumbac la producția de țesături tip bumbac	Industria textilă	tone 1 mil. lei prod. ind.	100,0	71,2	60,6	85,1
Consumul total de metal din care:	Industria Construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor	tone 1 mil. lei prod. ind.	76,3	55,7	40,3	62,4
- consumul de laminate feroase			68,6	47,5	33,7	70,9
Consumul total de metal din care:	Tractor cu simplă tracțiune U-650 M	t buc.	95,5	93,7	74,9	79,9
- consumul de laminate feroase			96,2	94,3	75,4	80,0
Consumul total de metal din care:	Autocamion cu simplă tracțiune de 5 tone SP-113	t buc.	80,3	75,3	60,2	79,9
- consumul de laminate feroase			75,3	69,3	55,4	79,9
Consumul total de metal din care:	Vagon de călători clasa II-a	t buc.	96,6	105,2	84,0	79,8
- consumul de laminate feroase			96,4	107,1	85,5	79,8

Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României au o valoare excepțională: „In procesul îmbunătățirii permanente a structurii ramurilor și subramurilor industriale, este evident că în viitor va trebui să dezvoltăm cu precădere industriile cu consumuri energetice reduse, cu produse de înaltă valoare, ce încorporează muncă complexă, calificare tehnică superioară, reducând continuu producția ce înglobează un mare consum de materii prime și energie și cu o valoare mică, precum și tehnologiile învechite, care determină consumuri ridicate de combustibil și energie”³⁾.

O problemă deosebit de importantă ce se ridică în legătură cu îmbunătățirea continuă a structurii calitative a producției o constituie creșterea substanțială a ponderii produselor de înaltă tehnicitate și complexitate, cu parametrii constructivi și funcționali de vîrf — randament înalt, grad sporit de automatizare etc. — și competitivitate ridicată. Orientarea spre asimilarea de mașini și utilaje cu astfel de caracteristici creează cadrul favorabil pentru realizarea unui înalt grad de prelucrare industrială, conducînd la mărirea valorii nou create, încorporate în produse. În același timp, fabricarea produselor de înalt nivel calitativ, care cuprind într-o proporție mult mai mare inteligentă, forță de muncă de calificare superioară permite realizarea unui înalt grad de înobilare a resurselor materiale și de muncă, încorporarea în noul produs a unei cantități tot mai mari de muncă complexă, ceea ce exprimă creșterea valorii obținute pe unitatea de materie primă supusă prelucrării.

Una din direcțiile principale menite să conducă la realizarea acestei sarcini o constituie dezvoltarea prioritară a unor domenii caracterizate printr-un grad superior de valorificare a materialelor. Tocmai în acest sens, Directivele Congresului al XI-lea subliniază că în cadrul ramurilor construcției de mașini și chimie se prevede o dinamică mai accentuată de creștere pentru electronică, mecanică fină și optică, mașini-unelte și utilaje tehnologice, petrochimie, sectoare care în următorii cinci ani își vor dubla sau tripla producția și care vor crea premise mai bune pentru valorificarea superioară a bazei de materii prime. Dezvoltarea cu prioritate a unor astfel de ramuri și subramuri, modernizarea acestora, cit și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor oferă posibilitatea utilizării multilaterale și complexe a resurselor materiale, creșterea gradului de complexitate a muncii utile încorporate în unitatea de materie primă prelucrată.

Evoluția progresului tehnic pe plan mondial evidențiază în mod pregnant tendința de a se asimila și fabrica mașini și utilaje — în general orice produs — cu performanțe tehnice-constructive și funcționale superioare, concomitent cu micșorarea greutatei și gabariturii lor, aceasta constituind una din direcțiile fundamentale în acțiunea de economisire a resurselor materiale. În conformitate cu aceste evoluții în numeroase întreprinderi din țara noastră eforturile proiectanților și constructorilor pentru înnoirea produselor s-au concretizat în ridicarea performanțelor tehnice ale acestora în condițiile reducerii greutatei și gabariturii lor. De pildă, motoarele electrice produse de Întreprinderea „Electromotor”-Timișoara, deși au performanțe energetice superioare,

³⁾ Nicolae Ceaușescu. România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate. Editura Politică, București 1971, vol. 9, pag. 633.

Tabelul nr.2

Rețevolentul în producția sublinioasă ce se poate obține, pe ansamblul seama în ust. lei constructivilor de mașini și prelucrării metalelor prin metoda a consumurilor specifice de metal cu l'

Denumirea produsului	1970				1980			
	1970	1971	1972	1973	1970	1971	1972	1973
Tractoare cu simpla tracțiune U-350 II, scu	6400	11200	19900	34100	175,0	177,4	171,4	304,5
Tractoare cu dubla tracțiune U-350 II, scu	5600	10000	17600	30200	178,6	176,0	171,6	302,0
Autocamioane cu simpla tracțiune de 9 tone tip SA 117, scu	5300	11000	20500	35200	207,5	186,4	171,7	320,0
Autocamioane cu dubla tracțiune de 9 tone tip SA 118, scu	-	8600	15500	26600	-	130,2	171,6	309,3
Vehicule de calculatori clasă a II-a	600	1000	1000	2800	171,7	155,3	175,0	271,8

necesită consumuri mai reduse de metal cu pină la 20% față de tipurile fabricate anterior, iar transformatoarele de distribuție de 100 — 1600 KVA re-proiectate necesită consumuri diminuate de materiale cu pină la 8%. Fabricarea de produse cu greutate (proprie și specifice) reduse și caracteristici tehnice-funcționale superioare presupune creșterea aportului cercetătorilor, proiectanților și constructorilor din institute și întreprinderi și legarea mai strînsă a activității acestora cu programele de diversificare a producției. Pentru a releva contribuția deosebit de importantă a acestora, menționăm că, după datele unor institute din diferite țări dezvoltate industrial (care se referă la rolul proiectanților din construcția de mașini), circa 75% din economiile de metal obținute prin reducerea consumurilor specifice sînt determinate pe faza de concepție. 13% de tehnologiile utilizate și numai 12% de măsurile ce se iau în procesul de fabricație propriu-zis. Iar în cazul cînd două mașini comparate între ele au aceleași performanțe și sînt similare din punct de vedere al exploatării, atunci greutatea mașinilor respective rămîne principalul indicator prin care se apreciază măiestria proiectanților și constructorilor.

Pornind de la realizările „de vîrf” existente la un moment dat pe plan mondial, și pe baza studierii tendințelor progresului tehnic, cercetătorii și proiectanții din institute și întreprinderi trebuie să prevadă posibilitățile de perfecționare ulterioară a produselor proiectate, ținînd seama de faptul că în realitate nu există un nivel tehnic „absolut”, progresul tehnic avînd, și în acest domeniu, un caracter continuu, neîntrerupt. Pentru realizarea acestei cerințe economice majore, considerăm necesar ca în cadrul fiecărei centrale industriale, institut sau întreprinderi să se destășoare în permanență o acțiune amplă și bine organizată de depistare a tuturor produselor care au greutatea propriei sau specifice mai mari decît cele similare străine, cu coeficienți de utilizare mai slabi, învechite din punct de vedere tehnic, acordîndu-se prioritate produselor grele, cu un consum mare de metal, al celor care au o pondere mare în consumul de metal și a căror producție crește în perioada de perspectivă, cit și produselor și tehnologiilor care determină consumuri ridicate de combustibil și energie. După opinia noastră, acțiunea de micșorare a greutatei produselor paralel cu îmbunătățirea nivelului lor tehnic calitativ, nu trebuie să se limiteze numai la produsele care au greutatea și gabaritele mai mari decît cele similare străine, ci să se extindă și asupra acelor produse care, deși în prezent se situează la nivelul tehnicii

mondiale, oferă posibilitatea ca prin adoptarea unor soluții constructive să se realizeze economii importante de metal sau alte materiale.

Înfăptuirea acestei sarcini ridică, desigur, probleme dificile pentru cercetători, proiectanți și constructori. Ea presupune un complex de măsuri și activități calitative superioare, adoptarea unor soluții tehnice — după caz, fie de proiectare și asimilare de noi produse, fie de re-proiectare a produselor existente în fabricație — care să asigure o eficiență ridicată în utilizarea resurselor materiale. În acest scop, la îndemîna proiectanților și constructorilor stau o multitudine de căi și posibilități, ca de pildă: raționalizarea schemei cinematice și constructive a mașinilor și utilajelor; introducerea unor calcule precise, rigurose științifice de rezistență ale pieselor de mașini și stabilirea unor coeficienți de siguranță și rezistență admisibili raționali, evitîndu-se metodele de calcul aproximativ; alegerea corectă a materialelor pentru fabricarea pieselor componente, astfel încît aceste materiale să fie în concordanță cu formele constructive ale pieselor și cu condițiile concrete de exploatare a lor; tipizarea și unificarea pieselor, subsansambelor și a proceselor tehnologice etc. Se cere, însă, din partea lor să valorifice la maximum aceste căi și posibilități.

ASPECTELE PREZENTATE MAI SUS ne permit să desprindem concluzia că este necesar ca spiritul gospodăresc să se concretizeze într-o atitudine patriotică, responsabilă, bazată pe o gîndire profundă asupra consecințelor și efectelor finale ale actelor noastre individuale, privite prin prisma multiplicării lor la scara economiei naționale. Așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, folosirea cu maximă eficiență a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, a fiecărui leu trebuie să devină o acțiune de masă cu caracter permanent, să constituie o obligație a fiecărui cetățean, aceasta decurgînd din dubla calitate pe care o au oamenii muncii de producători și proprietari ai mijloacelor de producție. În același timp, este necesar să crească rolul organelor de conducere colectivă, al comitetelor oamenilor muncii, al adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît acestea să dezbătă în spirit critic, cu exigență, problemele principale ale producției, să creeze o puternică opinie colectivă, de masă, pentru promovarea unui regim sever de economii la energie, combustibili, materii prime și materiale, pentru folosirea chibzuită a fiecărui leu.

dr. Vasile M. POPESCU

Plan-angajamente: cum le realizăm?

ACȚIUNI CONVERGENTE PENTRU CREȘTEREA ACCELERATĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

O CARACTERISTICĂ de bază a actualului cincinal constă în aceea că sporirea volumului producției materiale se bazează, într-o măsură hotărâtoare, pe creșterea deosebită pentru progresul accelerat al economiei naționale, pentru ridicarea României în rîndul țărilor avansate, deoarece creșterea productivității muncii asigură sporirea randamentului muncii fiecărui lucrător, realizarea de mai multe produse în aceeași unitate de timp, mărirea venitului național și crearea, pe această bază, a unui înalt nivel de trai, material și spiritual, al întregului popor.

Lărgirea, an de an, a bazei tehnice, ca urmare a alocării în acest scop a unor sume tot mai mari din fondul de dezvoltare, creșterea gradului de înzestrare a muncii, transformările adînci care au avut loc în structura economică a țării au creat condiții mereu mai bune pentru obținerea unei părți însemnate din sporul producției industriale cu aceeași cheltuială de muncă. Elocvent în acest sens este faptul că, în cincinalul 1971—1975, aproape 55% din sporul producției industriale s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii.

În acest an — primul din actualul cincinal — productivitatea muncii este planificată să crească cu 8,5% față de 1975. Subliniind faptul că această sarcină trebuie considerată minimală, la recentul Congres al consiliilor populare țărășul Nicolae Ceaușescu a insistat din nou asupra necesității de a se lua toate măsurile pentru creșterea mai accelerată a productivității muncii. Recent, dintr-o analiză făcută, am încercat să desprindem modul în care întreprinderile aparținînd de Centrala industrială mașini-unelte, mecanică fină și scule s-au aliniat în luna ianuarie cerințelor puse de partid privind creșterea productivității muncii, metodele și căile folosite, dar, mai ales, rezervele ce pot fi puse în valoare în perspectivă în această direcție.

Așa cum rezultă din tabel, realizările minime din decada I (fiind puține zile de lucru), au fost substanțial compensate în decada a II-a. În schimb, în această decadă s-a lucrat încordat, pentru ca, în cea de-a III-a, realizările din unele întreprinderi să fie chiar mai mici decît în decada I-a.

● ASIGURAREA BAZEI MATERIALE. Cunoșcînd precis sarcinile de plan, întreprinderile au putut să facă la timp comenzi de materii prime și materiale (în funcție de cerințe) și să încheie contractele economice cu întreprinderile furnizoare. Tot pentru asigurarea bazei materiale au fost încheiate și contractele de cooperare atît între întreprinderile din cadrul centralei, cît și cu unele întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și din cadrul altor ministere. Ținînd seama de nevoile efective ale producției, în cadrul planurilor de cooperare au fost stabilite grafice de livrare a diferitelor ansamble sau subansamble.

● ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII. Un accent deosebit a fost pus, în același timp, pe organizarea mai judicioasă a producției și a muncii, ținîndu-se seama de deficiențele manifestate în unele locuri anul trecut. Desfășurarea producției

Un start bun din prima lună a anului

ALĂTURI DE COVÎRȘITOAREA majoritate a colectivelor de muncă din țară, și muncitorii, tehnicienii și inginerii din cele 17 întreprinderi componente ale Centralei industriale mașini-unelte, mecanică fină și scule au demarat bine producția pe 1976, încă din prima lună de activitate. Deși planul producției globale pe acest an marchează o creștere de 18%, iar cel al producției-marfă, de 17,5% față de 1975, totuși sarcinile ce au revenit centralei în luna ianuarie au fost nu numai îndeplinite, dar și depășite. Planul producției globale a fost realizat în proporție de 102,1%, iar cel al producției marfă — de 102,0%.

Depășirea sarcinilor de plan s-a materializat în numeroase produse realizate suplimentar — produse deosebit de importante pentru dotarea unor întreprinderi cu tehnică modernă. Au fost date peste plan: 10 strunguri cu diametru maxim 600 mm. 8 strunguri cu diametru maxim de peste 600 mm. 2 strunguri Carusel. 7 strunguri automate, 28 tone de mașini și utilaje pentru industria lemnului. 50 tone de mașini și utilaje pentru industria ușoară ș.a.

Ceea ce merită reliefat în mod deosebit este faptul că toate întreprinderile centralei au reușit să realizeze — iar unele chiar să depășească — sarcinile de plan atît la producția globală, cît și la producția marfă. Acest fapt a creat condiții favorabile pentru ca, în luna ianuarie, toate contractele economice care aveau termene scadente de livrare în această perioadă să fie onorate exemplar.

Sporiște rodnicia muncii

PENTRU A PUTEA ÎNCHEIA prima lună de activitate cu un bilanț cît mai bogat în realizări, în fiecare întreprindere, în fiecare secție și loc de muncă s-a pus un accent deosebit pe valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor interne de creștere a productivității muncii, ținînd seama că acest indicator de bază este în

1976 mai mare, pe ansamblul centralei, cu 9,56% în comparație cu anul trecut. Drept urmare, în luna ianuarie, sarcina de plan la productivitatea muncii, pe ansamblul

Realizarea producției globale în luna ianuarie, pe decade, în unele întreprinderi și pe ansamblul centralei %

Unitatea	DECADA			
	I	II	III	
Întreprinderea „Balanța” Sibiu	23,9	60,0		16,1
Întreprinderea de scule Rîșnov	23,0	62,0		15,0
Întreprinderea de mecanică fină — București	21,4	50,2		28,4
Întreprinderea „Înfrățirea” — Oradea	22,6	54,4		23,0
TOTAL CENTRALA	22,4	55,0		22,6

centralei, a fost îndeplinită în proporție de 106,3%, în condițiile existenței unui număr mai mic de lucrători, în comparație cu numărul mediu scriptic planificat. Ca și la primii doi indicatori, sarcina de plan la productivitatea muncii a fost îndeplinită de către fiecare întreprindere și, în multe cazuri, chiar depășită.

Care au fost, în esență, factorii și metodele care au facilitat, în marea majoritate a cazurilor, obținerea unor astfel de rezultate?

● CUNOAȘTEREA DIN TIMP A SARCINILOR DE PLAN. Pentru a putea pregăti temeinic, în toate compartimentele, producția pe acest an, fiecare întreprindere a primit sarcina de plan încă din luna august 1975, cu sortimentele nominalizate integral pe primul trimestru. Aceasta a permis ca, în fiecare întreprindere, să se facă o judicioasă eșalonare a sarcinilor de plan pe luni și, în cadrul lor, pe decade, ținîndu-se seama atît de zilele de lucru din fiecare decadă, cît și de termenele de livrare a produselor prevăzute în contractele economice încheiate cu beneficiarii. De pildă, ținîndu-se seama că în prima decadă a lunii ianuarie numărul zilelor lucrătoare a fost mai mic, în fiecare întreprindere au fost planificate sarcini de plan sporite în decada a II-a, pentru a se evita aglomerarea producției în ultima decadă, respectiv spre sfîrșitul lunii. Iată, de altfel, cum au fost realizate sarcinile de plan pe fiecare decadă (vezi tabelul).

a fost astfel organizată încît să asigure, în primul rînd, decalajul necesar între piesele turnate și prelucrate pentru secțiile de montaj. Aceasta a creat, pe de o parte, premise favorabile pentru folosirea mai din plin a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, precum și a timpului de lucru al muncitorilor, iar pe de altă parte, pentru ca la secțiile de montaj să se evite „asalul” de sfîrșit de lună — fenomen care a caracterizat, în unele întreprinderi, activitatea în 1975.

Toate acestea au avut o influență pozitivă asupra indicelui de utilizare a mașinilor. Astfel, la Întreprinderea „Strungul”-Arad, mașinile și utilajele din secțiile de bază au atins un indice de utilizare de 90,1%, la Întreprinderea mecanică Suceava — de 87,6%, iar la Întreprinderea de scule Rîșnov — de 87,1%. De asemenea, avînd create condiții mai bune de lucru, o aprovizionare ritmică cu materiale sau piese, s-a putut asigura un indice mai ridicat de utilizare a fondului de timp disponibil. De pildă, la Întreprinderea „Balanța” — Sibiu, acesta s-a ridicat la 96,8%, la Întreprinderea „Unirea” Cluj-Napoca la 95,7%, la Întreprinderea de mașini și agregate București la 95,5% etc.

Am redat, succint, pîrghiile folosite, precum și efectele pozitive pe care le-au avut în întreprinderile centralei asupra creșterii productivității muncii în luna ianuarie. Un rol nu mai puțin important l-a avut însă

activitatea prodigioasă desfășurată de organizațiile de partid, care au intensificat munca politico-educativă în rândul lucrătorilor, ceea ce a avut drept efect dezvoltarea inițiativei creatoare, creșterea răspunderii în muncă în toate verigile producției, întărirea disciplinei și folosirea mai productivă a timpului de lucru.

Rezerve și posibilități

în perspectivă

ÎNCHEIEREA cu rezultate bune a lunii ianuarie a avut darul să dea un impuls activității în fiecare întreprindere, în vederea obținerii de rezultate mai bune în luna februarie și, în general, pe întregul an în acțiunea de creștere a productivității muncii. Aceasta mai ales pentru faptul că rezervele interne existente n-au fost nici pe departe epuizate în toate întreprinderile.

Una din aceste rezerve o constituie **mai buna folosire a mașinilor și utilajelor**. Dacă unele unități au dobândit rezultate bune în această direcție, în schimb altele, printre care Întreprinderea de strunguri Tirgoviște și Întreprinderea de accesorii și mașini-unelte Blaj nu s-au situat pe aceeași linie. În aceste întreprinderi, locurile de muncă n-au fost aprovizionate ritmic, în tot cursul lunii, cu materii prime și materiale, iar la unele mașini s-au înregistrat stagnări, ca urmare a defecțiunilor mecanice și electrice. Aceasta a determinat ca indicele de utilizare a mașinilor și utilajelor în secțiile de bază să nu atingă nivelul planificat. De aceea, este necesar să se ia măsuri, în continuare, atât pe tărâm tehnic, cât mai ales organizatoric, astfel încât **fiecare mașină și utilaj să atingă un randament mai înalt**, acesta constituind un factor de seamă pentru obținerea unei productivități mai înalte a muncii.

O altă rezervă — nu mai puțin importantă — o reprezintă **folosirea deplină și în mod cât mai productiv a timpului de lucru al muncitorilor**. Și în acest domeniu, cu toate progresele înregistrate în întreprinderi, s-a mai înregistrat, în unele locuri, o mai slabă utilizare a fondului de timp disponibil, ca urmare a întârzierilor de la lucru, absențelor nemotivate și concediilor fără plată. În luna ianuarie, la Întreprinderea de dispozitive, stație și matrițe Focșani — ca să nu dăm decât un singur exemplu — indicele de utilizare a fondului de timp disponibil a fost realizat în proporție de numai 91%. Este evidentă necesitatea creării unor condiții optime de lucru, a adoptării măsurilor tehnico-organizatorice necesare astfel încât fiecare minut să fie folosit eficient.

În luna ianuarie, s-au înregistrat rezultate bune în ce privește îndeplinirea ritmică a sarcinilor de plan la producția globală pe fiecare întreprindere și pe ansamblul centralei. Dar nu același lucru s-a întâmplat și cu realizarea producției-marfă. În acest domeniu au existat unele discrepanțe în ce privește nivelele atinse pe decade — mai bine de jumătate din sarcina lunii respective fiind împinsă spre ultima decadă. Este drept, acest lucru n-a afectat respectarea contractelor economice în ianuarie, deoarece, până la urmă, indicatorul producției-marfă a fost nu numai îndeplinit, dar și depășit. Important este însă ca, în fiecare întreprindere, să se pună accentul, în primul rând, pe **îndeplinirea ritmică a producției-marfă, pe realizarea producției fizice și pe sortimentele planificate** — aceasta constituind singura cale ca ele să poată onora la termen contrac-

tele economice, atât la intern cât și la export.

Neîndoielnic, în afară de unele neajunsuri proprii, care se cer cât mai grabnic înlăturate, de faptul că ciclul de fabricație la unele mașini sau utilaje este lung, la nerealizarea în proporții mai uniforme, pe decade, a producției-marfă au contribuit și **greutățile întâmpinate de unele întreprinderi în asigurarea bazei materiale**. De pildă, în perioada analizată, activitatea Întreprinderii de scule Rîșnov și a altora aparținând centralei, a fost serios stînjinită de faptul că atât întreprinderea „23 August” — București, cât și Întreprinderea de oțeluri aliate din Tirgoviște n-au respectat în întregime contractele economice privind livrarea oțelurilor rapide, avînd unele restanțe la livrare. De asemenea, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București n-a primit panourile electrice, necesare echipării mașinilor-unelte pe care le produce, pentru faptul că atât Întreprinderea de aparataje electrice Alexandria, cât și Întreprinderea „Automatică” — București n-au livrat în termen comenzile respective (în luna ianuarie, întreprinderea din București n-a livrat nici un panou).

Asigurarea bazei materiale pentru înfăptuirea mai uniformă, pe decade, a producției-marfă și, deci, pentru sporirea într-un grad mai înalt a productivității muncii, a fost îngreunată și de faptul că unele întreprinderi aparținînd de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini nu și-au respectat întru totul obligațiile ce au decurs din planul de cooperare. Este vorba, mai ales, de Întreprinderea mecanică Mija și Întreprinderea mecanică Ploeni, care ar trebui să facă eforturi mai mari în asigurarea cutiilor de viteză și de avans pentru strunguri, precum și a cilindrilor panourilor hidraulice pentru mașinile de rectificat pe care le produc Întreprinderea „Unirea” — Cluj-Napoca și Întreprinderea de strunguri Tirgoviște.

Atît deficiențele interne, cît și greutățile întâmpinate în aprovizionarea tehnico-materială au făcut, de fapt, și obiectul unor profunde analize și dezbateri în adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderile aparținînd centralei. Cu aceste prilejuri au fost făcute valoroase propuneri privind îmbunătățirea producției și a muncii din întreprinderile respective, manifestîndu-se din plin inițiativa creatoare a maselor, hotărîte să folosească din plin și cu rezultate cît mai bune importanțele rezerve interne existente pentru a putea ridica la cote mai înalte nivelul productivității muncii. Tot cu prilejul adunărilor generale ale oamenilor muncii s-a subliniat necesitatea ca atît **conducerile întreprinderilor respective, cît și centrala să se preocupe în mai mare măsură de aprovizionarea tehnico-materială, să facă toate diligențele pe lingă întreprinderile furnizoare pentru livrarea la timp și în condiții de calitate a materialelor, ansamblelor sau subsansamblelor prevăzute în contractele economice încheiate**.

MOBILIZAREA rezervelor interne din întreprinderi, ca și eliminarea greutăților care se mai manifestă sînt de natură să contribuie la realizarea și depășirea sarcinilor de sporire a productivității muncii atît în lunile următoare, cît și pe întreg anul 1976.

L. ȚINTEA

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUSE PESTE PLAN

● Acțiunile inițiate în industria județului Timiș pentru folosirea cu eficiență ridicată a mașinilor și utilajelor tehnologice în toate schimburile se materializează în realizarea unei producții sporite. Pe această cale, unitățile Schlei de extracție Timișoara au înregistrat un spor față de prevederile planului în perioada 1 ianuarie—16 februarie a.c. de peste 110 tone țiftei, iar constructorii de mașini de la Întreprinderea mecanică au realizat suplimentar 19 peduri rulante. La rîndul lor, întreprinderile industriei chimice au depășit planul cu peste 50 tone produse, iar cele ale industriei alimentare cu mai bine de 90 tone de preparate de carne, brînzături și unt.

● Siderurgistii de la Galați au elaborat de la începutul anului și pînă la 15 februarie, peste prevederile planului, 11 000 tone fontă. La rîndul lor, oțelarii au produs suplimentar circa 7 000 tone oțel.

● La Combinatul de lianți și azbociment Birsești — Tg. Jiu a fost realizată în perioada 1 ianuarie—15 februarie a.c., cea de-a 7 000-a tonă de ciment peste prevederile de plan din acest an.

● Colectivul Centralei termoelectrice Mintia, județul Hunedoara, a produs și pulsant în rețeaua Sistemului energetic național, peste sarcinile de plan în perioada 1 ianuarie—15 februarie a.c., 12 milioane kWh energie electrică. Creșterea producției s-a înfăptuit în condițiile economisirii a peste 1 000 tone combustibil convențional.

● Energeticienii de la Iernut, Fintinele și Tirnăveni au ridicat în primele 6 săptămîni ale anului la 25 milioane kilowat-ore producția de energie electrică livrată Sistemului energetic peste prevederile de plan. Aici, acțiunile de gospodărire cu eficiență a fiecărui gram de combustibil s-au materializat în economisirea a peste 500 tone combustibil.

● La peste 100 milioane lei se ridică producția obținută peste prevederile de plan de oamenii muncii din industria prahoveană, în perioada 1 ianuarie—15 februarie a.c. Lucrătorii din industria extractivă și de prelucrare a țifteiului, cei din sectorul construcției de mașini și materiale de construcții au adus o contribuție deosebită la obținerea acestui spor, punînd la dispoziția economiei naționale, în perioada care a trecut din acest an, importante cantități de bunuri materiale cu caracteristici superioare.

● Industria județului Teleorman a înseris în bilanțul activității din prima lună a anului o producție-marfă suplimentară evaluată la 12,5 milioane lei. Au fost obținute în plus, între altele, 16 tone utilaje tehnologice pentru industria chimică, 500 tone acid sulfuric, 368 tone îngrășăminte cu azot și pe bază de fosfor substanță activă. Pe ansamblul județului, planul la export a fost realizat în proporție de 143 la sută.

● În prima lună din acest an unitățile cooperatice meșteșugărești au realizat cu aproape 45 la sută mai multe țesături, cu 11 la sută mai multă mobilă față de prevederi, precum și circa 330 000 perechi încălțăminte cu fețe din piele și înlocuitori, tricotate și confecții în valoare de peste 190 milioane lei. Succesele obținute au permis cooperatice meșteșugărești să livreze unităților comerciale o cantitate de mărfuri a cărei valoare depășește cu mult livrările din prima lună a anului trecut.

DEZBATERE
„R.E.”

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI [III]

CONTINUAM în numărul de față publicarea dezbaterii privind conținutul, rolul, funcțiile și metodologia de calculare și raportare a indicatorului producției nete.

III. Progresul tehnic — generator de mutații în structura valorii

1. Relații de intercondiționare între elementele valorii produselor.
2. Producția netă pe lucrător — indicator cu avantaje certe.
3. Progresul tehnic, cooperarea industrială și producția netă.

Dumitru Dumitru : În intervenția mea voi insista asupra unei probleme atinse de tovarășul prof. Al. Gheorghiu, și anume asupra factorilor legați de progresul tehnic, care trebuie avuți în vedere, pentru ca indicatorul producția netă să nu aducă deservicii economiei naționale. După cum se cunoaște, cincinalul 1976—1980 reprezintă pentru dinamica economiei noastre cincinalul afirmării plene a revoluției științifice și tehnice în toate domeniile de activitate, îndeosebi în ramurile producției materiale.

Industrializarea socialistă, în contextul aplicării cuceririlor de vîrf ale acestei revoluții, produce evidente mutații cantitative și calitative în structura fondurilor fixe și, ca o consecință, în ponderea elementelor de cheltuieli din structura valorii. Mutațiile cantitative se concretizează în dotarea economiei naționale, și în special a ramurilor producției materiale, cu noi și sporite cantități de mașini și utilaje, în funcție de potențialul financiar și uman al perioadei de referință și de obiectivele pe care ni le-am propus în dinamică. Mutațiile calitative se produc prin penetrarea tot mai accentuată a automatizării și ciberneticii în activitatea productivă, care determină preluarea de către acestea a numeroase funcții — fizice sau intelectuale — ale forței de muncă în procesul de producție. Desigur că automatizarea și cibernetizarea producției, care reprezintă în esență procesul de creștere a înzestrării tehnice a muncii, contribuie în mod hotărîtor la sporirea eficacității muncii și a costului unui nou loc de muncă.

După cum se cunoaște, structura valorii oricărui produs, inclusiv a produsului social total, cuprinde patru elemente de cheltuieli :

1. Valoarea materiilor prime, a combustibilului, energiei și a materialelor auxiliare (\bar{c});
 2. Uzura fondurilor fixe, denumită cotă de amortizare (\bar{a});
 3. Fondul de retribuție, inclusiv cota de asigurări sociale (\bar{r});
 4. Venitul net al întreprinderii (\bar{v}).
- Cu ajutorul acestor patru elemente, valoarea oricărui produs se poate exprima matematic cu următoarea relație : $\bar{c} + \bar{a} + \bar{r} + \bar{v} = P$, care în cazul folosirii ponderii fiecărui, devine : $c + a + r + v = 100$ (1).
- În condițiile etapei pe care o parcurge

economia țării noastre, și în conformitate cu teoria lui Marx cu privire la factorii care influențează productivitatea muncii, mutațiile caracteristice care se produc de la an la an în ponderea elementelor de cheltuieli din structura valorii la nivel macroeconomic, precum și la nivelul majorității întreprinderilor din ramurile producției materiale, sînt următoarele :

— cazul întâi, cînd se majorează ponderea cotei de amortizare (\bar{a}) aproximativ direct proporțional cu sporirea costului unui loc de muncă pe ansamblul ramurilor producției materiale (respectiv al întreprinderii) :

$$a_1 = a_0 + \Delta a;$$

— se reduc ponderile cheltuielilor materiale (\bar{c}) și ale fondului de retribuție (\bar{r}) :

$$c_1 = c_0 - \Delta c; \quad r_1 = r_0 - \Delta r;$$

— se majorează ponderea venitului net cu diferența dintre reducerea ponderii cheltuielilor materiale însumată cu reducerea ponderii fondului de retribuție și majorarea ponderii cotei de amortizare :

$$v_1 = v_0 + \Delta v; \quad \Delta v = (\Delta c + \Delta r) - \Delta a;$$

Ca urmare a acestor mutații, relația de calcul (1) a valorii produsului, respectiv a produsului social total, va deveni :

$$(c_0 - \Delta c) + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta c + \Delta r - \Delta a) = 100$$

Pentru ca producția netă să sporească în dinamică, adică $Pn_1 > Pn_0$ este necesar ca : $r_1 + v_1 > r_0 + v_0$. Înlocuind în această inegalitate valorile lui r_1 și v_1 de mai sus obținem : $(r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta c + \Delta r + \Delta a) > r_0 + v_0$; de unde rezultă : $r_0 + v_0 + \Delta c - \Delta a > r_0 + v_0$.

Din rezolvarea acestei inegalități rezultă și condiția care trebuie respectată pentru ca producția netă să sporească de la an la an și anume : $\Delta c > \Delta a$. Cu alte cuvinte, reducerea ponderii cheltuielilor materiale trebuie să fie mai mare decît majorarea ponderii cotei de amortizare.

Din datele publicate privind structura valorii produsului social total și principalele indicatori economici de maximă sinteză ai dezvoltării țării noastre pentru anul 1980, comparativ cu realizările preliminate ale anului 1975 — rezultă că această condiție se va respecta în cincinalul următor. Evident că la nivelul întreprinderilor această condiție nu se poate respecta întotdeauna — în special acolo unde se înlocuiesc fondurile fixe vechi cu altele cu un grad înalt de automatizare și cibernetizare, a căror cotă de amortizare poate să sporească mai mult decît se reduce cheltuielile materiale — ceea ce implică și conduce la reducerea producției nete ;

— cazul al doilea, cînd sporește costul materialelor concomitent cu cota de amortizare, însă se reduce fondul de retribuție mai mult decît sporul muncii trecute, ceea

ce determină o sporire a venitului net. În acest caz relația de calcul (1) va deveni :

$$(c_0 + \Delta c) + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 - \Delta r - \Delta c - \Delta a) = 100$$

Iar condiția ca producția netă să sporească de la an la an rezultă din rezolvarea inegalității :

$$(r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta r - \Delta c - \Delta a) > (r_0 + v_0) \text{ și este } - \Delta c - \Delta a > 0; \text{ adică o imposibilitate.}$$

Din această condiție rezultă clar că în întreprinderile care, pentru ridicarea calității produselor, folosesc materii prime sau materiale mai scumpe, reducînd totuși, cu ajutorul utilajelor moderne cu care se dotază, forța de muncă pe unitatea de produs cu o valoare mai mare decît aceea cu care sporesc cheltuielile materiale, ceea ce determină deci o creștere a venitului net al întreprinderii, producția netă se va micșora ;

— în fine, al treilea caz caracteristic care poate să aibă loc în unele întreprinderi : costul materiilor prime sau al materialelor pe unitatea de produs nu se poate reduce, însă noile mașini și utilaje determină o reducere a consumului de muncă mai mare decît majorarea cotei de amortizare, ceea ce implică contribuie la sporirea venitului net.

Relația de calcul (1) va deveni în acest caz : $c_0 + (a_0 + \Delta a) + (r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta r - \Delta a) = 100$,

Iar condiția ca producția netă să sporească de la an la an rezultă din rezolvarea inegalității : $(r_0 - \Delta r) + (v_0 + \Delta r - \Delta a) > (r_0 + v_0)$ și este $-\Delta a > 0$, adică din nou o imposibilitate.

Evident că — în conformitate cu legislația în vigoare — activitatea unor asemenea întreprinderi ar putea fi considerată ca nesatisfăcătoare.

Iată deci că ne aflăm în fața unei contradicții. Pe de o parte, factorii de decizie urmăresc dotarea întreprinderilor sau introducerea în fabricație a mașinilor și utilajelor cu un grad cit mai înalt de automatizare și cibernetizare a procesului de producție, care să reducă cit mai substanțial consumul de muncă pe unitatea de produs. Pe de altă parte, prin reducerea consumului de muncă vie pe unitatea de produs se reduce și volumul producției nete, ceea ce atrage după sine consecințele prevăzute de legislația în vigoare.

Considerăm util ca indicatorul „producție netă” să fie înlocuit cu indicatorul „producția netă pe lucrător”, ca indicator principal de plan, iar indicatorul „producția netă” să se mențină numai ca indicator informativ, constituind desigur unul dintre parametrii de calcul ai „producției nete pe lucrător”.

Înlocuirea indicatorului „volumul producției nete” cu indicatorul „producția netă pe lucrător” va elimina contradicția menționată mai sus, deoarece reducerea volumului producției nete, ca urmare a introducerii progresului tehnic, nu conduce la reducerea producției nete pe lucrător, ci, dimpotrivă, la sporirea acesteia.

Intr-adevăr, între tendințele de mișcare ale parametrilor din conținutul relației de calcul al indicatorului „producția netă pe lucrător” există sinerism și intercondiționare reciprocă, care asigură reflectarea și cuantificarea corectă a efortului propriu al fiecărui lucrător (implicit al întregului colectiv al întreprinderii), și nu conține contradicții cu caracter antagonic :

$$Pn_1 = \frac{Pn_1}{N_1} = \frac{r_1 + v_1}{N_1} = \frac{r_1}{N_1} + \frac{v_1}{N_1} = \frac{r_0 - \Delta r}{N_0 - \Delta N} + \frac{v_0 + \Delta v}{N_0 - \Delta N}$$

După cum rezultă din această relație, în timp ce, odată cu introducerea tehnicii noi în procesul de producție, se reduce consumul de muncă pe unitatea de produs, reducându-se deci — concomitent și proporțional — atât fondul de retribuire (r) cât și numărul de personal (N), venitul net (v) sporește (așa cum s-a demonstrat mai sus), ceea ce asigură creșterea acestui indicator.

„Producția netă pe lucrător” mai prezintă și avantajul că exprimă și complexitatea medie a muncii cheltuită în fiecare întreprindere (pe măsura introducerii progresului tehnic întreprinderile sînt obligate să utilizeze cadre cu calificare tot mai complexă, a căror retribuire se regăsește și în nivelul producției nete pe lucrător).

Ion S. Vasile : Analizînd influența pe care o exercită, așa după cum arăta și tovarășul D. Dumitru, progresul tehnic asupra indicatorului producția netă, constatăm că acesta reduce valoarea manoperei și mărește cota de amortizare. În condițiile progresului tehnic continuu se produc mutații caracteristice în ponderea elementelor de cheltuieli, între care :

— se reduce manopera pe reper produs și se realizează o calitate mai ridicată a produselor ;

— se majorează ponderea cotei de amortizare și prin aceasta se reduce volumul producției nete ;

— se majorează ponderea venitului net printr-o productivitate mai mare.

Din datele statistice ale întreprinderii „Semănătoarea” rezultă că în timp ce producția globală și marfă, comparativ cu perioada 1974, a prezentat în primele două trimestre ale anului 1975 o creștere de peste 20%, volumul producției nete a scăzut față de 1974 cu 5 până la 30%. Acestea confirmă că producția netă nu se corelează cu indicatorii de plan din cauza unor factori care acționează în permanență asupra acestui indicator : dintre aceștia menționăm, în cazul întreprinderii noastre, îndeosebi colaborările care se fac cu alte unități economice. De pildă, în luna noiembrie 1975, din totalul materialelor care se consumă pe produs, 72,3% reprezintă cele provenite din colaborare. Un alt factor care acționează negativ asupra producției nete în anul 1975 a fost reasezarea prețurilor materialelor metalurgice, al cărui volum este destul de însemnat pe produs.

Volumul dobinzilor, amenzilor, cheltuielilor de judecată și casărilor este destul de însemnat în anul 1975. Aceste sume importante se datorează unor defecțiuni în activitatea întreprinderii generate de aprovizionările făcute peste normativ și pentru care sîntem obligați a apela la credite cu dobinzi penalizatoare, lipsa de ritmicitate din procesul de producție din cauza rămănerilor în urmă în unele compartimente ale procesului de fabricație sau de sosirea cu întârziere a pieselor ce ne vin din colaborare și livrărilor făcute unor beneficiari care n-au capacitate de plată sau n-au finanțări deschise. Precizăm că acest capitol de dobinzi și penalizări acționează a-

parent pozitiv asupra indicatorului producției nete.

Analizînd componentele cheltuielilor materiale la 1000 lei producție-marfă, pe de o parte, și separat cheltuielile materiale încorporate pe 1000 lei produs fabricat se verifică existența unui volum mare de cheltuieli materiale datorită pieselor și subsansamblelor venite în proporție de peste 70% din colaborare. Specializarea întreprinderilor pe piese, subsansamble, care accelerează sporirea eficienței muncii, nu se oglindește și în sporirea indicatorului producția netă.

În conformitate cu actuala metodologie rezultă că în cadrul serviciului contabilitate timpul afectat pentru întocmirea anexelor 1 și 2 necesare stabilirii producției nete determină reducerea timpului afectat pentru întocmirea și finalizarea bilanțului economic. Iată de ce se cere imperios renunțarea la această metodă indirectă și aplicarea metodei directe sau a metodei indirecte însă substanțial îmbunătățită. În același timp, opinez pentru eliminarea dobinzilor, penalizărilor, majorărilor de prețuri la materiale etc. din calculul producției nete. Propun, de asemenea, ca pînă la definitivarea și completarea metodologiei actuale, indicatorul producția netă să fie raportat ca indicator informativ și nu de plată a retribuției.

IV Influența reducerii costurilor asupra producției nete

1. Cooperarea.
2. Structura sortimentală.
3. Variația stocurilor de producție neterminată.

Anton Ciobanu : Începînd din anul 1974, întreprinderea „Tractorul” — Brașov și întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea” — București din centrala noastră aplică în mod experimental indicatorul „producția netă”, care stă la baza recalcularii fondului de retribuire admisibil pentru activitatea industrială și retribuire a unor cadre de conducere și din servicii funcționale.

La calculul nivelului producției nete stau ca bază următorii indicatori de plan : producția globală în prețuri curente ; nivelul de costuri materiale pentru producția marfă ; nivelul de costuri materiale pentru variația stocurilor de producție neterminată (P).

Datele statistice din ultimii ani evidențiază o tendință de creștere a cheltuielilor materiale, deși produsele realizate de Centrala industrială de tractoare și mașini agricole sînt de tradiție și au o vechime în fabricație între 5 și 50 ani. Printre factorii care au contribuit la creșterea cheltuielilor materiale amintim : înlocuirea metalului cu materiale plastice, specializarea producției etc. Astfel, profilarea întreprinderilor pe anumite ansamble, subsansamble și reperi a condus la creșterea volumului cooperărilor și prin aceasta la creșterea cheltuielilor materiale realizate. Pentru a ilustra aceasta amintim că ponderea colaboratorilor în consumurile de materii prime și materiale la întreprinderea „Tractorul” — Brașov a fost următoarea : 63,2% în 1971, 65,1% în 1972, 66,5% în 1973, 69,5% în 1974 și 73,8% în 1975. Volumul în creștere al cheltuielilor materiale de producție, stînd la baza calculului producției nete și influențînd direct nivelul acestui indicator, a condus în anul 1975 la ne-realizarea indicatorului producției nete atît pe centrală, cît și pe întreprinderi.

Pe de altă parte, nivelul cheltuielilor materiale planificat pentru variația

stocurilor de producție neterminată este în mare măsură necorespunzător, cunoscînd că, în general, creșterea stocurilor de producție neterminată se produce în faza de debitare, unde costurile cu materialele dețin o pondere de 97%. Practic, chiar de la întocmirea planului producției nete există o neconcordanță a nivelelor de cheltuieli materiale planificate pentru producția-marfă și variația stocurilor de producție neterminată.

Asupra cheltuielilor materiale exercită o influență și schimbarea structurii sortimentelor (de la an la an) sau realizarea unei structuri de producție diferite față de aceea planificată, datorită unor condiții obiective. Nu este același lucru a produce tractoare, combine de recoltat, semănători sau remorci, cu a produce pluguri sau greble, pentru că la fiecare din ele ponderea materialelor este diferită. De exemplu, la combina C-12 ponderea cheltuielilor cu materiile prime reprezintă 58%, la tractoare U-445 — 69,5% la tractoare U-650 — 74,8%.

Avînd în vedere aceste aspecte rezultă că producția netă este un indicator foarte sensibil ; orice necorelare cu cheltuielile materiale necesare — indiferent dacă acestea provin din planificarea unui nivel de costuri materiale necorespunzător pentru variația stocurilor de producție neterminată, din extinderea cooperărilor ca urmare a specializării întreprinderilor sau din schimbarea în structură a sortimentelor etc. — determină devieri importante și obiective în realizarea acestui indicator.

Apreciez că producția netă este un indicator sintetic care reflectă aportul întreprinderilor la crearea venitului național ; totuși, în condițiile actuale, în industria construcțiilor de mașini el nu poate constitui element pentru determinarea volumului fondului de retribuire. Iată de ce propun menținerea acestui indicator, care reprezintă o formă înaintată de evaluare a efortului întreprinderilor, însă în mod experimental, statistic pînă la o mai bună corelare a nivelului cheltuielilor materiale cu cheltuielile efectiv necesare atît pentru producția-marfă cît și pentru variația stocurilor producției neterminate, ca și pînă la stabilizarea sortimentală a producției fiecărei întreprinderi, fără a constitui factor pentru determinarea fondului de retribuire în activitatea din industrie și a personalului de conducere etc. Pînă la îndeplinirea unor cerințe ca cele formulate mai sus, sînt de părere ca fondul de retribuire să se elibereze în funcție de indicatorul producției globale pentru muncitori, iar pentru restul personalului în funcție de ceilalți indicatori de plan existenți.

Polixenia Nicolescu : Nivelul producției nete este influențat în mod hotărîtor de scăderea cheltuielilor materiale de producție. Realizarea acestui obiectiv satisface atît interesul general, de economisire a resurselor interne, care sînt limitate, sau de reducere a importurilor, cît și interesul întreprinderii de reducere a prețului de cost pe seama scăderii consumului de materii prime, combustibili, energie etc. pe unitatea de produs, deoarece o parte din aceste economii revin colectivului care au contribuit la obținerea lor.

Nu este lipsit de interes de arătat că scăderea consumului de manoperă pe unitatea de produs duce numai aparent la scăderea producției nete : în fapt aceasta se regăsește integral în creșterea beneficiului care constituie, de asemenea, un element al producției nete.

Dezbatere consemnată de Maria IONIȚA

(Continuare în pag. 15)

„Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație al tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cimpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării“.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale)

SERVICIILE — COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

„MARELE FORUM AL POPORULUI“, Congresul consiliilor populare, a relevat odată mai mult rolul deosebit pe care sînt chemate să-l joace în perioada următoare aceste organe, profund democratice, în conducerea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, în mersul înainte al țării pe drumul progresului și civilizației.

Unul din sectoarele ce constituie, prin excelență, domeniul de acțiune și inițiativă al organelor locale ale puterii de stat îl constituie serviciile. Ritmul deosebit de alert prevăzut în actualul plan cincinal pentru dezvoltarea serviciilor către populație creează premisele materiale ale înregistrării unui reviriment în dezvoltarea rețelei de servicii, în creșterea calității prestațiilor către populație.

Ca secțiune distinctă a planurilor în profil teritorial, planul dezvoltării serviciilor cuprinde un sumum de obiective, stabilite pe baza cunoașterii nevoilor variate ale populației și a formelor celor mai potrivite de satisfacere a acestor nevoi. Responsabilitatea pe care o incumbă înscrierea acestor obiective în plan, alocarea cit mai judicioasă a fondurilor, l-au determinat pe autorul articolului să gîndească la elementele unei strategii a dezvoltării regionale pentru acest sector, cu primă etapă în întocmirea planului.

Factori antrenanți ai dezvoltării serviciilor

MODERNIZAREA structurilor economice și sociale din țara noastră s-a reflectat în sfera serviciilor în primul rînd, prin dezvoltarea deosebită a serviciilor de producție, care sînt, în mare parte, creații ale economiei socialiste, apărute din necesitatea satisfacerii cerințelor tot mai mari ale producției de bunuri materiale. Printre acestea pot fi enumerate majoritatea serviciilor agricole (serviciile întreprinderilor de mecanizare a agriculturii, serviciile de selecție a animalelor, sanitar-veterinare, de sistematizare a teritoriului agricol, de gospodărire a apelor), serviciile de cercetare, proiectare și dezvoltare tehnologică, serviciile de informatică, pregătirea cadrelor, o parte însemnată a serviciilor de transport și telecomunicații etc.

În același timp, sporirea continuă a veniturilor bănești ale populației, a permis ca o parte din ce în ce mai însemnată din aceste venituri să fie destinate consumului de servicii, ceea ce a impus dezvoltarea continuă a rețelei unităților prestatoare de servicii (Ucecom, Centrocoop, industrii locale). De la an la an au crescut fondurile bugetare alocate pentru dezvoltarea serviciilor gratuite oferite populației.

Așadar, sfera serviciilor s-a conturat ca un sistem cu 3 principale subsisteme: *serviciile de producție, serviciile cu plată pentru populație și serviciile pentru populație suportate din fondul de consum social.*

Fiecare dintre subsisteme se compune

dintr-o serie de activități. Subsistemul serviciilor cu plata pentru populație cuprinde, spre exemplu, activități cum sînt: confecții și lucrări de diferite obiecte pentru populație, întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată, servicii de poștă și telecomunicații, servicii de transport, servicii de distribuție a energiei electrice și termice, servicii de administrație a spațiului locativ, servicii de turism și agrement etc. În același timp, fiecare subsistem se interconstrucționează cu celelalte sisteme și subsisteme din cadrul economiei naționale, atît la nivel macroeconomic, cît și la nivelul fiecărei unități administrative-teritoriale. Rezultă deci că dezvoltarea dinamică și echitabilă a economiei naționale în ansamblu, ca și a fiecărui județ oraș sau comună necesare, inclusiv a celor dintre volumul și structura ofertei de servicii, pe de o parte și a cererii de servicii pe de altă parte. Optimizarea acestor corelații este cu atît mai necesară, cu cît cererea de servicii ocupă un loc tot mai însemnat în totalitatea cererii sociale.

Modificările care se produc în structurile economiei românești și implicit în structurile sociale, determină amplificarea factorilor de antrenare a serviciilor. Astfel, sporirea ponderii populației ocupate în totalul populației, mutațiile survenite în repartizarea populației pe ramuri ale economiei naționale, respectiv transferul masiv de forță de muncă din agricultură în ramurile neagricole, ridicarea nivelului de cultură al populației, procesul de urbanizare și, în general, de modernizare a condițiilor edilitare, au generat apariția de noi cerințe sociale, care nu puteau fi satisfăcute decît prin dezvoltarea ofertei de

servicii. În consecință, ponderea serviciilor -marfă în totalul cumpărărilor populației de mărfuri și servicii din sectorul socialist a sporit de la 11,9% în anul 1965, la 16,5% în anul 1975, în timp ce ponderea cumpărărilor de mărfuri s-a redus în perioada respectivă cu 4,6 procente (deși volumul desfacerilor de mărfuri în cei 10 ani a crescut de la 63,7 miliarde lei, la 140,8 miliarde lei, adică de peste 2,2 ori).

Devansarea ritmului de creștere a desfacerilor de mărfuri de către ritmul de creștere a serviciilor marfă pentru populație se va menține și în perioada următoare. În anul 1980 desfacerile de mărfuri cu amănuntul vor spori față de anul 1975 cu 47%, în timp ce prestările de servicii pentru populație vor crește cu 71,5%. În mod corespunzător ponderea serviciilor în totalul cumpărărilor de mărfuri și servicii va atinge circa 19 procente, diminuîndu-se greutatea specifică a desfacerilor de mărfuri.

Așadar, în condițiile creșterii substanțiale a fondului de consum, ponderea desfacerilor de mărfuri se va reduce (sporind volumul absolut al vînzărilor de mărfuri), în timp ce ponderea prestațiilor de servicii va marca o ușoară majorare.

Cele de mai sus demonstrează cu prisosință creșterea rolului serviciilor și deci, necesitatea intensificării preocupărilor pentru studierea factorilor de dezvoltare a cererii de servicii, a tendinței și dimensiunilor cererii și a modalităților de satisfacere a acesteia.

De ce este exclusă abordarea nediferențiată a cererii

PROMOVAREA unor cercetări ale sferei serviciilor face necesară încă de la început, evidențierea unor trăsături specifice acesteia, care o diferențiază de piața mărfurilor, trăsături care au o importanță deosebită în programarea și realizarea rețelei de distribuție a serviciilor.

Spre deosebire de mărfuri, în domeniul serviciilor, în foarte multe cazuri nu este posibilă o migrație a cererii. Spre exemplu, într-o localitate neelectrificată sau lipsită de servicii de distribuție a apei, energiei electrice sau gazelor, canalizare, transport în comun or alte servicii publice, chiar dacă se manifestă o cerere de servicii, aceasta nu va putea fi satisfăcută. Este evident că în asemenea situații nu este posibil nici fenomenul de migrare a cererii. Alte componente ale sferei serviciilor admit migrația cererii, dar în anumite limite ca, de exemplu, cererea pentru întreținerea sau repararea unor bunuri de folosință îndelungată. În sfîrșit, o altă categorie de servicii pot fi realizate numai pe seama cererii migratoare, cum sînt de exemplu serviciile de turism și cazare hotelieră.

Așadar, în funcție de modul de întîlnire a cererii cu oferta, serviciile pot fi grupate în 3 categorii: a) servicii care nu admit migrația cererii; b) servicii care admit migrația cererii; c) servicii care se realizează îndeosebi pe seama cererii migratoare.

Se poate afirma că această împărțire prezintă o importanță metodologică deosebită pentru determinarea cererii potențiale de servicii, pentru stabilirea contingențelor care trebuie avute în vedere la calcularea capacității rețelei. Totodată, această caracteristică demonstrează că, în cazul serviciilor nu ne putem limita la o studiere globală a cererii; prospectarea ei trebuie efectuată segmentat, pe grupe și genuri de servicii. Modul de exprimare a

ofertei de servicii, reprezintă un alt factor de diferențiere a serviciilor de mărfuri. Astfel, dacă în cazul mărfurilor, oferta reprezintă cantitatea de mărfuri existentă sau care poate fi adusă pe piață, în sfera serviciilor oferta este o noțiune potențială, exprimată de **capacitatea organizatorică a rețelei de prestări servicii de a satisface în anumite termene și condiții de calitate, cerințele populației.** Capacitatea rețelei este determinată de baza tehnico-materială, forța de muncă și eventualele stocuri necesare de materii prime, piese de schimb, etc. Această trăsătură specifică sferei serviciilor are mare însemnătate pentru amplasarea rațională a rețelei de distribuție.

Implicații asupra amplasării rețelei

CUNOSCÎND că oferta de servicii nu poate fi stocată, ca în cazul ofertei de mărfuri, rezultă că o anumită ofertă de servicii nerealizată nu va putea fi utilizată în viitor pentru satisfacerea unor cerințe. În aceste condiții, pentru o serie întreagă de servicii, îndeosebi din categoria celor care nu admit migrația cererii, este dificil, dacă nu chiar imposibil și în orice caz nerațional din punct de vedere economic, să se organizeze o rețea de servicii în localități cu un număr prea scăzut de locuitori. Costurile de realizare a ofertei (linii de transport de energie, conducte de gaze, apă, canalizare, modernizarea drumurilor, etc.), în condițiile unei cereri reduse ca volum, nu ar putea fi recuperate. În lumina acestor aspecte se poate aprecia la întreaga ei valoare rațiunea sistematizării localităților, a eficienței acestor acțiuni de mare anvergură, pentru asigurarea unor condiții tot mai bune de viață și de muncă pentru toți locuitorii patriei.

Pentru o serie de servicii îndeosebi din grupa lucrărilor la comanda populației și executării întreținerii și reparării unor produse, dificultățile determinate de specificul serviciilor în amplasarea rețelei de distribuție, pot fi înlăturate, prin amplasarea concentrată a rețelei, în trepte. În orașe și în centrele zonale în curs de urbanizare se va amplasa o rețea care să execute întreaga gamă de servicii, pentru populație din întreaga zonă care gravitează din punct de vedere economic și social în jurul centrului zonal. O a doua treaptă de organizare a rețelei trebuie să a cons-

și servicii, care să funcționeze după un program adecvat (cîteva zile pe săptămîină, cîteva ore din zi, etc.) Aceste centre de primire a comenzilor, afiliate unităților mari, cu program permanent și cu activitate complexă, trebuie să asigure satisfacerea cererilor populației din localitățile mici, sau din zonele periferice ale comunelor și orașelor, pentru genurile de servicii la care nu sînt întrunite condițiile, care să permită organizarea de unități cu caracter permanent (servicii de cerere rară sau foarte rară). De asemenea, prin asemenea centre se pot colecta și comenzi de eficiență mai ridicată, precum și pentru executarea unor lucrări sau servicii caracterizate printr-un grad mai redus de mobilitate a cererii (cum sînt, de exemplu, serviciile de depanare a aparatelor electrocasnice; condițiile de transport și dimensiunile obiectelor influențează puternic migrația cererii pentru astfel de servicii).

Aceste centre pot fi utilizate și în vederea sondării cererii populației. În condițiile sporirii cerințelor și asigurării unui volum de lucrări suficient pentru un lucrător, punctele respective pot fi transformate în unități cu program permanent; acest proces poate avea loc datorită tendinței generale de transferare a cerințelor din categoria celor care se manifestă la intervale mai mari, în categoriile celor mai frecventate.

Concepția de amplasare a rețelei expusă mai sus, ar putea fi reprezentată ca în graficul alăturat.

	Servicii curente	Servicii rare	Servicii foarte rare
Centru sătesc	■	■	■
Centru comunal	■	■	■
Centru zonal	■	■	■

Legenda.

■ Unități permanente

■ Puncte de primire a comenzilor

tituile comuna, în care să se organizeze unități pentru servicii curente și de cerere mai rară, iar cea de a treia treaptă -satu, cu unități mici de cerere curentă. Așadar, rețeaua se dispune pe trei niveluri concentrice (centrul sătesc, centrul comunal și centrul zonal), ultimele două fiind determinate în funcție de convergența populației; numărul genurilor de servicii oferite va crește de la centrul sătesc spre centrul zonal.

Alături de rețeaua cu program permanent, trebuie să se organizeze și o rețea de puncte de primire a comenzilor de lucrări

Planul — corolarul unei temeinice activități de fundamentare

DETERMINAREA volumului și structurii ofertei de servicii, stabilirea modului de amplasare a rețelei de distribuție astfel încît să se asigure satisfacerea cit mai deplină în prezent și în perspectivă a cererii, necesită promovarea unei concepții de planificare a dezvoltării, care să cuprindă un sistem de cercetare a cererii, de prospec-tare a pieței în general, capabil să furnizeze organelor de decizie elementele ne-

cesare privind dezvoltarea și amplasarea bazei materiale pe genuri de servicii și pregătirea forței de muncă pe meserii — elemente principale ale ofertei de servicii.

Alături de metodele generale de evaluare a cererii cum sînt ritmul mediu, ajustarea matematică a seriilor de date dinamice, coeficienții de elasticitate și altele, în cazul serviciilor pot fi folosite și o serie de metode specifice, sau pot fi adaptate unele metode generale la specific. În cele ce urmează ne vom opri asupra unora dintre aceste metode.

Analiza utilizării capacității unităților prestatoare de servicii este o metodă care permite stabilirea oscilațiilor sezoniere ale cererii pentru acele servicii, care își regăsesc corespondentul în structura ofertei. Variația cererii (satisfăcute) și deci gradul de realizare a ofertei de servicii pot fi determinate prin raportarea volumului de servicii din fiecare trimestru sau din fiecare lună la volumul anual, stabilind greutatea specifică a fiecărui trimestru sau lună în totalul anual, ori prin raportarea la volumul din luna sau trimestrul cu cele mai mari realizări a desfacerilor de servicii din celelalte luni sau trimestre. Capacitatea bazei tehnico-materiale și a celorlalte elemente ale ofertei de servicii pot fi menținute constante întregul an. Rezultă însă că ele sînt utilizate integral numai în anumite sezoane. În restul sezonelor activitatea se restrînge, fie prin punerea în conservare a unei părți din baza tehnico-materială a ofertei (de exemplu, capacitatea de cazare a campiagurilor, a unor moteluri sau hoteluri) fie prin utilizarea capacităților productive în alte scopuri (atelierile pentru lucrări și reparații la comanda populației, vor executa, de exemplu, produse de mică serie: confecții, tricotațe, încălțăminte, piese de mobilier casnic etc. Această metodă poate fi utilizată pentru analiza potențialului de satisfacere a cererii pe perioade scurte și îndeosebi în structura microeconomică (analiza utilizării capacității unei spălătorii, a unui autobuz care face legătura între două localități, a unui cinematograf, a unui atelier care execută lucrări sau servicii de confecții și reparații etc), dar nu reflectă cererea potențială nesatisfăcută. Atingerea plafonului maxim al ofertei în astfel de cazuri poate să însemne în același timp o satisfacere parțială a cererii, respectiv existența unei cereri nesatisfăcute datorită ofertei insuficiente. În astfel de cazuri este necesar să se ia măsuri pentru sporirea ofertei prin: introducerea schimbului II sau III la spălătorie, majorarea numărului de curse de autobuz pe traseul respectiv, sporirea numărului de programe la cinematograf, încadrarea de noi meseriași în atelierile pentru confecții și reparații etc., acțiuni care, în general, se pot realiza cu aceiași bază tehnico-materială, sau în orice caz cu investiții minime, elementul oscilant fiind, de regulă, forța de muncă, numărul de lucrători. Dacă aceste măsuri se dovedesc insuficiente, evident trebuie să se extindă capacitatea bazei tehnico-materiale a aparatului de servicii.

Metoda normativă poate fi utilizată pentru determinarea cererii unor categorii largi de servicii și îndeosebi a serviciilor de distribuție, al cărui consum mediu poate fi stabilit pe locuitor sau pe o gospodărie (gaze, apă, electricitate, etc.). În cazul serviciilor de distribuție cererea potențială poate fi exprimată în două moduri: cerere potențială calculată la nivelul întregii populații, de exemplu, a județului (cerere potențială absolută); cerere potențială determinată în funcție de nevoile populației din localitățile care dis-

pun de rețele de distribuție (energie și apă), sau sînt situate pe traseul acestor rețele, putînd fi racordate.

Cererea totală se determină în funcție de numărul populației sau al gospodăriilor și de norma optimă sau medie de consum.

Pentru o gamă largă de servicii capacitatea respectiv dimensiunea cererii de servicii se poate determina folosind metoda corelației. Este vorba, de exemplu, de servicii de întreținere și deparare a bunurilor de uz îndelungat. Evident că există o strînsă legătură între cele două fenomene: cantitatea de bunuri de uz îndelungat din dotarea gospodăriilor populației și cererea de servicii de întreținere și reparare a acestor bunuri. Intensitatea acesteia depinde în primul rînd de fiabilitatea produselor. Desigur că există și o relație inversă: înzestrarea gospodăriilor poate fi accelerată într-o oarecare măsură și de existența unei oferte corespunzătoare de servicii.

Cunoscînd evoluția desfacerilor și a gradului de dotare în perspectivă și extrapolînd tendința valorii medii a serviciilor care revine pe un aparat, se poate estima cererea previzibilă a serviciilor de întreținere și reparare a produselor respective.

Modelul consumului de servicii, poate fi, de asemenea, utilizat în vederea estimării volumului cererii de servicii. Un model al consumului de servicii în perspectivă ar putea avea drept bază gruparea populației în funcție de nivelul veniturilor și cheltuielile pentru servicii pe o persoană la o anumită dată.

Intrucît de la etapă la alta are loc transferarea anumitor contingente ale populației dintr-o grupă de venituri în alta, se va produce implicit și o redimensionare a cererii pentru servicii și deci o remodelare a cheltuielilor.

Modelul dinamic ar putea avea forma din tabelul de jos.

Contingentele populației se vor transfera după o anumită perioadă de timp, din grupa de venit (x_0) în grupa (x_1). În con-

secință și cheltuielile totale și pe genuri de servicii vor marca evoluții similare, corespunzător intensității relației cerere-venit (coeficienților de elasticitate).

Un astfel de model poate fi elaborat, utilizîndu-se datele din bugetele de familie (x_0 și respectiv y_0) -total și pe genurile de servicii, care se înregistrează în aceste bugete.

Desigur că elaborarea unui astfel de model presupune menținerea în continuare a unor corelații existente în perioada de bază. Astfel, se consideră valabilă și în viitor relația cerere-venit existentă în perioada de bază. De asemenea, se presupune că nu se va modifica structura cererii de servicii, iar capacitatea acestora de a satisface anumite nevoi se va menține și în continuare la același nivel. În același timp un astfel de model nu poate ține seama de faptul că noile cerințe sociale ar putea genera apariția de noi modalități de satisfacere, deci noi servicii. Pentru verificarea rezultatelor, se pot utiliza desigur, mai multe metode concomitent.

Stabilirea cererii reprezintă în cazul serviciilor, o primă etapă a activității de prospectare. Studiile trebuie extinse, în continuare, nu numai asupra structurii cererii pe genuri de servicii, ci și asupra structurii ofertei pe elemente componente, problemă care prezintă o importanță deosebită, date fiind natura și caracteristicile ofertei. Dar asupra acestor aspecte vom reveni într-un număr viitor.

Ioan MĂRCULESCU

Grupe (contingente) ale populației	Venit pe o persoană		Cheltuieli pentru servicii (y)				
	x_0	x_1	Total y_0	Pe grupe de servicii			etc
				A y_1	B y_0	y_1	

M_0
 M_1
 M_2
.....
 M_n

Împletirea strînsă a stimulilor morali cu cei materiali și cu educația socialistă

(Urmare din pag. 3)

rezolvare a problemelor social-umane ale cooperativelor, prin acestea înțelegîndu-se ajutorarea bătrînilor și întocmirea la timp a dosarelor de pensie, acordarea ajutoarelor de boală pentru cei inapți și pentru cei cu incapacitate temporară de muncă, înființarea de grădinițe și creșe pentru copii, acordarea loturilor în folosință personală, rezolvarea unor nevoi personale ale cooperativelor, asigurarea concediilor de boală și a asistenței medicale etc.

Analiza și modul de rezolvare a problemelor care frîmintă pe cooperatori am apreciat-o ca fiind unul din indicatorii cei mai veridici ai considerației de care se bucură cooperativul ca om. Răspunsurile primite reflectă preocupări mai intense la unele cooperative și mai puțin satisfăcătoare la altele. La C.A.P. Pecineaga, cooperativa este apreciată ca „gospodăria” căreia i se adresează toți cooperativii pentru soluționarea problemelor, pentru a fi ajutați, iar conducerea cooperativei reprezentată prin președinte, contabil șef, ingineri recunoscută ca purtîndu-se „omenește”. La celelalte cooperative manifestîndu-se mai multe deficiențe s-au făcut și numeroase propuneri de perfecționare a activității cadrelor de conducere în acest palier al relațiilor moral-politice. Propunerile vizează respectarea normelor democrației cooperatiste, aspectul moral al raporturilor dintre conducerea cooperativei și cooperatori, aspectul organizatoric al raporturilor ierarhice.

În spiritul propunerilor se impune lărgirea din ce în ce a bazelor democratice în conducerea cooperativei de producție, crearea unui cadru organizatoric mai suplu și a unor forme de conducere mai adecvate marilor confruntări la care sînt supuse,

forme care să imbine conducerea științifică cu experiența concretă a cooperativelor.

Criteriile de stimulare morală utilizate, cantitatea și calitatea producției obținute, în volumul participării la muncă etc. se referă atît la finalitatea materială a muncii cît, și la cea morală, perfecționarea multilaterală a omului.

Pentru perfecționarea sistemului de stimulare morală, studiul nostru propune o viziune mai largă asupra criteriilor pe baza cărora se face aprecierea, viziune care să prindă, să surprindă și efectul uman de depășire, de autodepășire pentru realizarea sarcinilor, și tensiunea umană pentru a smulge naturii cît mai mult acolo unde condițiile sînt mai vitrege. Criteriile să se refere și la calitățile morale ale oamenilor, la comportarea lor în munca pe care o prestează. Numai astfel se ajunge la a se conferi un stimulent moral și pentru „realizări” de ordin moral care sînt mai complexe și de lungă durată.

Schimbarea opticii despre criterii prin trecerea de la cele care presupun comensurabilitate la cele care sînt necomensurabile cantitativ, dar superioare calitativ, menținîndu-se în continuare finalitatea materială crescîndă a muncii, este o mutație de conținut care își face loc în sistemul de cointerese morală actuală. Ea verifică identitatea morală dintre stimulente, criterii și realizări în multe din cooperativele agricole de producție.

În studiul problemei stimulentele morale un capitol deosebit îl constituie obiectivitatea, operativitatea și oportunitatea ca atribute și deziderate ale stimulării. În general, stimularea este obiectivă, corectă, dreaptă, după criteriul muncii, se face la timp și păstrîndu-se un echilibru între ea și cea materială. Analiza strategică a stimulării morale ridică problema utilizării oportune a celor două feluri de stimuli. Utilizarea unilaterală numai a stimulilor materiali poate fi la fel de dăunătoare pentru educarea oamenilor muncii ca și simpla utilizare numai a stimulilor morali. Dacă prima, duce la crearea mentalității că pentru orice muncă în plus trebuie să fii plătit, a doua rămîne nesatisfăcătoare prin sine înseși datorită cerințelor materiale mereu crescînde cărora indivizii trebuie să le răspundă.

CONDUCCERE ORGANIZARE

CONTRIBUȚIA CABINETELOR DE ORGANIZARE

CARE ESTE CONTRIBUȚIA CABINETELOR TERITORIALE DE ORGANIZARE la realizarea obiectivelor de eficiență ale unităților economice, ale județelor? Cum se manifestă și cum poate fi măsurată concret această contribuție? Specialiștii cabinetului teritorial de organizare Brașov au elaborat și aplicat la propria activitate o concepție și un instrument de calcul care dă răspunsuri clare și convingătoare la cele două întrebări. Publicăm articolul lor, urmărind nu numai să punem la dispoziția celor interesați acest instrument de lucru, dar și să facem cunoscute rezultatele bune obținute de cabinetul brașovean în anii cincinalului 1971-1975.

DUPĂ CUM SE ȘTIE. la început, cabinetele de organizare au avut ca sarcină principală propagarea cunoștințelor și noutăților apărute în domeniul organizării conducerii, producției și muncii, popularizarea experienței și realizărilor obținute în țară și străinătate în acest domeniu.

Un moment hotărâtor în evoluția activității cabinetelor a fost marcat de indicația dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1969, în sensul că acestea, cabinetele, să devină „instrumente active, care să ajute întreprinderile în organizarea producției, să asigure îndrumarea tehnică, să ofere ajutor și soluții de organizare mai bună a activităților întreprinderilor”. Pe baza acestei indicații și a Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 1324 din 1970, cabinetele, pe lângă activitățile de răspundere a cunoștințelor în domeniul organizării, au început să presteze servicii organizatorice întreprinderilor economice din județe, încheind contracte în vederea executării de studii și proiecte în domeniul organizării.

Noua formă de activitate a generat contractul bilateral între unitățile economice solicitante și cabinet, pe de o parte, și între cabinet și colaboratorii specialiști în probleme de organizare — pe de altă parte, marcând trecerea cabinetelor la etapa efectuării de activități pe principii economice.

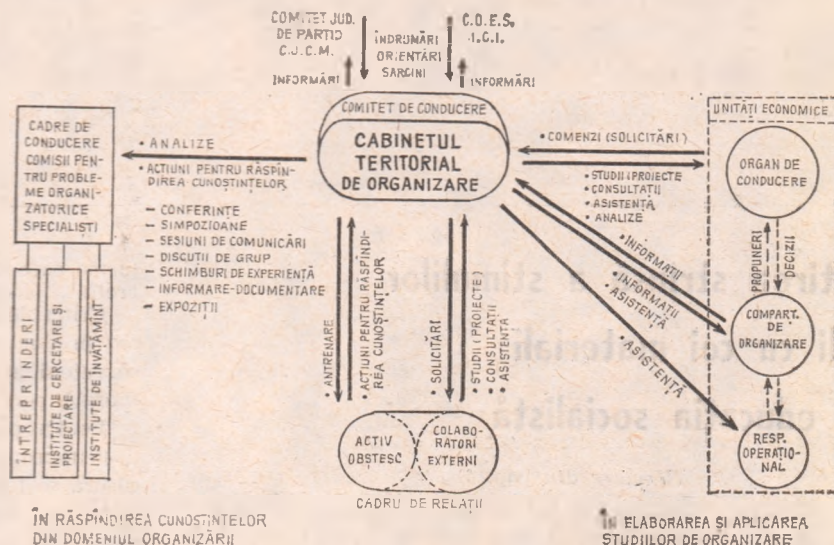
În prezent considerăm că a sosit momentul pentru a pune la punct un instrument adecvat de analiză a activității cabinetelor care să permită o evaluare corectă și o justă orientare a activității lor în viitor.

Pentru aceasta, este necesar, mai întâi o clară înțelegere a cadrului general de

relații ale cabinetului, relații ce izvorăsc din rolul și atribuțiile încredințate. (vezi schema alăturată).

În al doilea rând, trebuie definit un sistem de indicatori specifici activității desfășurate de cabinete.

În ceea ce ne privește, propunem următorii indicatori :

$\sum B$ = sumă de beneficii, având ca sursă, într-un anumit an, studiile aplicate în anii anteriori, elaborate în sistem contractual prin cabinet, în mii lei ;

B = beneficii anuale, realizate într-un anumit an numai pe seama studiilor aplicate în anul respectiv, elaborate în sistem contractual prin cabinet, în mii lei ;

C.E. = costuri cu elaborarea studiilor, plătite cabinetului de unitățile economice în anul de predare, în mii lei ;

C.I. = costuri suportate de unitățile economice pentru aplicarea soluțiilor reieșite din studiile contractate cu cabinetul, efectuate în anul de implementare, în mii lei ;

C.E.I. = costuri de elaborare, aferente anului de predare,

însușite cu cheltuielile suportate de unitățile economice pentru aplicarea soluțiilor reieșite din studii contractate cu C.T.O. efectuate în anul de implementare, în mii lei ;

T = funcția de transfer a costurilor în beneficii exprimată prin raportul dintre suma beneficiilor și suma cheltuielilor, respectiv :

$$T = \frac{\sum \Delta B}{\sum ACEI}$$

S.E. = numărul studiilor elaborate și predate unităților economice ;

S.A. = numărul studiilor aplicate, indiferent de anul de predare.

K. = coeficient de aplicare a studiilor elaborate din anul respectiv, precum și din anii anteriori.

$$K = \frac{\sum SA}{\sum SE} \times 100$$

K.L. = calitatea studiilor aplicate în anul respectiv, estimată ca raport între beneficiile anuale și numărul studiilor aplicate, în mii lei.

$$KL = \frac{\sum \Delta B}{\sum SA}$$

B.E. = beneficiul preconizat în studiile predate în mii lei.

D.E. = durata de elaborare a studiilor, în zile.

N.C. = numărul mediu de colaboratori pe contract.

D.I. = durata de implementare a studiilor predate de cabinet unităților economice, în zile.

N.R.C.A. = numărul acțiunilor de răspundere a cunoștințelor în domeniul organizării și analizelor efectuate pentru și în unitățile economice.

Aplicarea acestui sistem de indicatori la activitatea desfășurată de cabinetul nostru în anii cincinalului 1971-1975 ne-a permis formularea unor observații și corelații semnificative (vezi graficul de la pag. 15).

Se observă că indicatorul esențial pentru caracterizarea activității („B” — volumul de beneficii anuale obținute de unitățile economice pe seama studiilor de organizare elaborate în sistem contractual) a cunoscut o creștere permanentă. Ca urmare, beneficiile însumate, „ $\sum B$ ”, au urmat și ele o linie ascendentă. Observăm, de asemenea, că ritmul de creștere s-a accelerat în ultimii ani.

Putem afirma că un rol important în imprimarea acestui ritm l-au avut „Instrucțiunile nr. 51 din martie 1974” ale

	$\sum B$	B	SA	SE	K	KL	BE	NC	T	CE	DI	NRCA
$\sum B$	100,00											
B	93,17	100,00										
SA	45,36	71,06	100,00									
SE	40,54	63,07	88,50	100,00								
K	91,52	99,12	72,31	68,91	100,00							
KL	77,72	53,46	6,28	5,42	50,54	100,00						
BE	33,01	49,69	61,67	55,68	47,76	9,42	100,00					
NC	24,70	11,74	0,61	5,66	7,36	55,37	6,12	100,00				
T	89,29	76,92	27,46	21,96	72,26	86,18	39,75	51,57	100,00			
CE	73,38	85,01	70,02	77,17	87,37	37,07	72,80	4,77	65,52	100,00		
DI	65,11	86,38	91,01	91,27	88,82	19,69	63,35	0,10	45,32	87,46	100,00	
NRCA	78,56	73,86	38,43	53,22	80,08	55,22	17,82	1,74	55,85	69,36	60,90	100,00

TABELUL I

Consiliului Organizării Economico-Sociale, care, de fapt, prin prevederile lor, au ridicat nivelul de exigență în ce privește aplicarea studiilor efectuate în sistem contractual de cabinet.

Pentru a determina intensitatea legăturilor dintre principalii indicatori, au fost calculați coeficienți de corelație simplă și respectiv determinațiile parțiale, care pot fi prezentate într-o matrice de forma celei din tabelul 1.

Valorile din matrice ne permit să afirmăm că :

1. Există o legătură strânsă între creșterea valorilor indicatorului „ $\sum B$ ” — suma

de beneficii — și : beneficiul anual ; coeficientul de aplicare a studiilor ; funcția de transfer a costurilor în beneficii ; numărul acțiunilor de răspundere a cunoștințelor și analizelor ; calitatea studiilor aplicate.

2. O legătură intensă se manifestă, de asemenea, între creșterea valorilor indicatorului „B” — beneficiu anual — și : coeficientul de aplicare a studiilor ; durata de implementare ; costul elaborării ; funcția de transfer a costurilor în beneficii ; numărul acțiunilor de răspundere a cunoștințelor și analizelor.

Desigur, din matrice pot fi degajate o mulțime de alte concluzii referitoare la legăturile dintre diferiții indicatori analizați. Pe noi ne-a interesat în special influențele asupra volumului de beneficii.

În scopul stabilirii caracterului legăturilor dintre factorii de creștere a beneficiului și a exprimării cantitative a acestor legături, am utilizat metoda de corelație și regresie. În esență, am urmărit să stabilim o ecuație de regresie multiplă care să caracterizeze legătura dintre indicatorul rezultativ (beneficiu) și alți câțiva factori (indicatori), considerați principali, făcând, deci, abstracție de ceilalți factori. În acest scop, am ales ecuațiile de regresie multiplă al căror coeficient de determinație multiplă a atins o valoare cât mai apropiată de 1, pentru că el ne dă răspunsul exact la întrebarea : cit din creșterea beneficiilor revine indicatorilor analizați.

Astfel, cu o determinație multiplă de 99,64 la sută, modelul de regresie multiplă

pentru indicatorul

„ $\sum B$ ” — sumă de beneficii — este :

$$\sum B = - 21,96 + 1,55B + 21,29KL + 0,02NRCA$$

Pentru indicatorul „B” — beneficii anuale — la o determinație multiplă de 98,79 la sută, modelul se prezintă în felul următor :

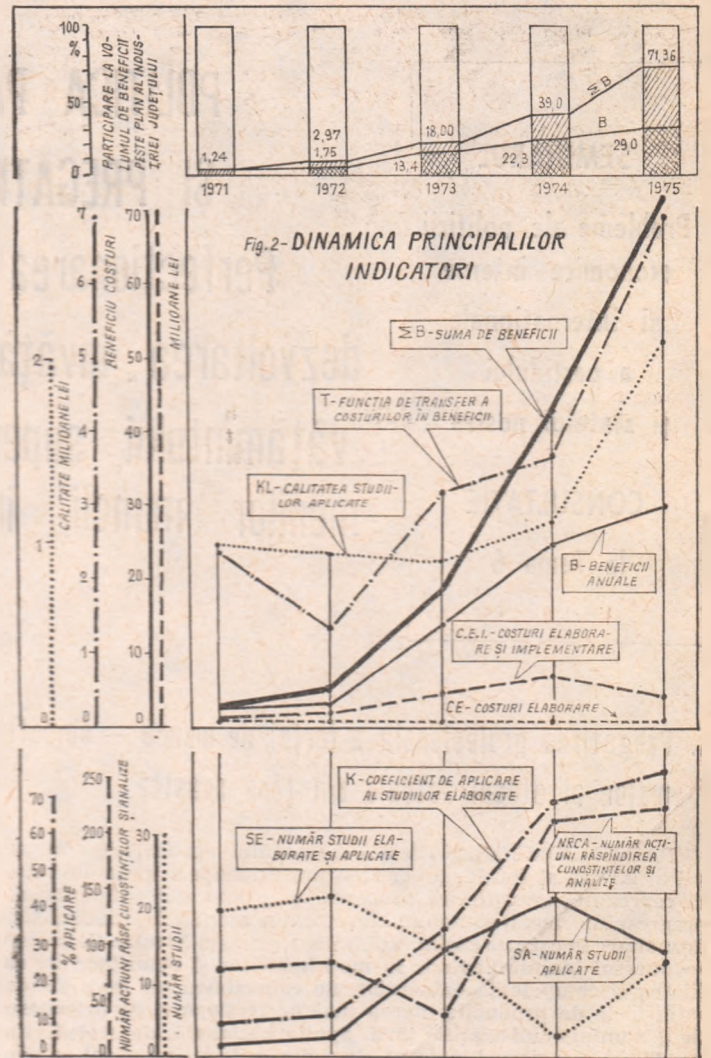
$$B = -2,71 + 0,43 K + 2,27 KL - 0,03 NRCA$$

Utilitatea aplicării acestor modele matematice constă în aceea că ele ne permit să cunoaștem operativ și exact contribuția diferiților factori la realizarea obiectivului de sporire a volumului de beneficiu obținut ca urmare a activității cabinetelor, ca și contribuția cabinetelor la sporirea eficienței activității unităților economice din județe.

După cum se observă din graficul nr. 1, ponderea beneficiilor obținute în unitățile beneficiare pe seama studiilor elaborate prin cabinet în volumul total al beneficiilor peste plan realizate anual în industria județului ajunge în 1975 la 29,04 la sută pentru beneficiul anual și la 71,36 la sută pentru suma de beneficii cumulate pe cincinal. Aceasta demonstrează că serviciile organizatorice oferite întreprinderilor prin cabinetele teritoriale reprezintă o formă superioară de valorificare a inteli-

genței organizatorice și contribuie la sporirea eficienței activității întreprinderilor beneficiare.

dr. ing. Liviu ȘTEFĂNESCU
ec. Nicolae FERZAN
Cabinetul teritorial de organizare — Brașov

PRODUCȚIA NETĂ

(Urmare din pag. 10)

Reducerea cheltuielilor materiale este factorul determinant de influență al producției nete, astfel că se poate afirma că acest indicator trebuie să stimuleze plasarea preocupării întreprinderilor pentru scăderea consumului specific de materii prime și materiale. În același timp însă, datorită acțiunii altor pirghii economico-financiare, întreprinderile sînt stimulate să realizeze și să depășească beneficiul planificat, astfel că apare necesitatea de a acționa convergent, pe toate căile, pentru reducerea prețului de cost, indiferent pe ce cale se realizează aceasta sau de indicatorul care se aplică în etapa respectivă.

Pe ansamblul Centralei industriale de

prelucrări metalurgice, în cincinalul 1971—1975 cheltuielile materiale au prezentat o scădere continuă, cu excepția anului 1975, în care a avut loc reasezarea prețurilor în industria metalurgică. În aceeași perioadă, la întreprinderile la care indicatorul producția netă constituie condiție pentru plata retribuției muncii, cheltuielile materiale prezintă diferențe însemnate de la o perioadă la alta. Datele statistice nu trebuie să conducă la concluzia că indicatorul producția netă nu a avut un rol pozitiv, deoarece la unitățile în cauză („Industria sîrmei” — Cimpia Turzii) creșterea cheltuielilor materiale este influențată de faptul că prețurile de aprovizionare la principalele materii prime (în special cupru) au crescut într-o proporție mult mai mare decît la materiile prime (exemplu : țagle) utilizate de celelalte întreprinderi. Rezultă că analiza în dinamică a indicatorului producția netă trebuie să țină seama și de modificările intervenite în nivelul prețurilor, atît al celor de aprovizionare, cît și al celor de desfacere.

Și pentru întreprinderile din cadrul cen-

tralei noastre este pe deplin valabilă afirmația care s-a făcut aici că indicatorul producția netă este mai sensibil, reflectînd modul cum se realizează normele de consum la materii prime și materiale, efectul întreruperilor și stagnărilor în producție, al schimbării structurii sortimentelor etc. Dacă ne referim numai la influența din schimbarea structurii sortimentelor trebuie să arătăm că deși centrala noastră are în profil produse considerate „tradiționale”, există largi posibilități pentru sporirea producției de calitate superioară, la care se realizează rentabilități mai mari, precum și pentru asimilarea unor sortimente cu caracteristici tehnico-funcționale mult îmbunătățite (exemplu : țevi din oțel aliat), care prezintă o eficiență sporită atît pentru producători cît și pentru beneficiari.

Experiența relativ redusă în aplicarea indicatorului „producția netă”, modificările intervenite ca urmare aplicării prețurilor reasezate, consider că recomandă prudență în aprecierea efectului acestui indicator.

SEMINARUL

Probleme ale politicii
economice interne
și internaționale
a partidului
și statului nostru

CONSULTAȚIE
la Tema 6

POLITICA PARTIDULUI ÎN DOMENIUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI PREGĂTIRII PROFESIONALE A FORȚEI DE MUNCĂ

Perfecționarea instrucției publice de toate gradele, dezvoltarea învățămîntului profesional, perfecționarea în- vățămîntului superior, organizarea reciclării tuturor oa- menilor muncii, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția.

I. Pregătirea profesională a forței de muncă — obiectiv major al etapei actuale din țara noastră.

PARTE COMPONENTĂ a Programului aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R., pregătirea profesională a forței de muncă reprezintă unul dintre procesele esențiale, determinante, ale progresului social-economic din țara noastră. „În stadiul de dezvoltare în care ne găsim, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — mersul înainte depinde în mod hotărîtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial”.

Conceput și organizat pe baza cunoașterii legilor obiective ale dezvoltării sociale, a realităților concrete existente, precum și a necesităților prezente și viitoare, procesul de pregătire profesională a forței de muncă din țara noastră se caracterizează prin câteva trăsături cu semnificații deosebite. Ceea ce exprimă esența întregii politici a partidului nostru în domeniul pregătirii forței de muncă este concepția științifică corespunzător căreia omul în societatea noastră nu este o simplă anexă a mașinii, subordonat și dominat de aceasta, ci el reprezintă, factorul social hotărîtor a cărei acțiune presupune nu numai folosirea conștiință a mijloacelor de muncă, ci și creșterea continuă a capacității sale de creație și inovație, ridicarea neîntreruptă a eficienței muncii prestate. Rolul determinant al forței de muncă în sistemul producției materiale, înseamnă, în același timp, participarea activă a acesteia la întreaga viață socială, ceea ce presupune dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Această viziune asupra rolului forței de muncă imprimă pregătirii profesionale un conținut complex, menit să asigure instruirea tehnico-productivă de specialitate pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane, însușirea cunoștințelor necesare pentru buna organizare și conducere a producției, ridicarea continuă a nivelului politico-ideologic al fiecărui membru al societății.

Dubla calitate a oamenilor muncii — proprietari și producători — activitatea complexă a acestora în producție și în întreaga viață socială, determină, ca în societatea noastră, pregătirea profesională a forței de muncă să constituie o problemă de interes general, ale cărei condiții, mijloace și forme de soluționare sînt asigurate în permanență de către stat, în mod organizat și planificat. În acest context prezintă o deosebită importanță activitatea desfășurată de către partidul și statul nostru pentru elaborarea planurilor și programelor pregătirii forței de muncă în vederea corelării ritmurilor de pregătire profesională a oamenilor muncii cu ritmul dezvoltării economice, a gradului de calificare cu ritmul aplicării în producție a progresului tehnico-științific, asigurării tuturor zonelor și județelor țării cu personal calificat, pe categorii, nivele de pregătire, meserii și

specialități, corespunzător necesităților producției și altor activități sociale-utile.

Se impune a se menționa, totodată, că în concepția partidului nostru, pregătirea și perfecționarea forței de muncă nu constituie o acțiune temporară, limitată la o anumită perioadă, ci este un proces continuu, determinat, în principal, de ritmurile și dimensiunile tot mai mari ale progresului tehnico-științific contemporan, de necesitatea creșterii rapide a eficienței muncii sociale din țara noastră, de cerințele formării personalității umane multilateral dezvoltate. Realizarea optimă a acestui proces de instruire și educație permanentă, presupune, odată cu perfecționarea formelor de pregătire organizate de către stat, și preocupări intense din partea fiecărui lucrător pentru însușirea continuă a celor mai noi cunoștințe din domeniile care definesc profilul specialității sau al meseriei sale și creșterea răspunderii proprii privind pregătirea și perfecționarea sa la nivelul cerințelor impuse de progresul social.

Înfăptuirea obiectivelor economico-sociale stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. pentru etapa actuală se va concretiza în modificări cantitative și calitative deosebite în ce privește pregătirea profesională a forței de muncă din țara noastră. Continuarea neîntreruptă a industrializării, dezvoltarea bazei tehnico-materiale în toate ramurile economiei naționale vor determina profunde mutații în structura populației ocupate. Astfel, în cursul cincinalului actual, ponderea populației ocupată în industrie va depăși, pentru prima dată în istoria țării, pe cea din agricultură; în 1980 în industrie vor lucra 37 la sută din totalul populației ocupate, iar în agricultură 27 la sută. La sfîrșitul cincinalului numărul personalului din industrie, din celelalte ramuri neagricole, din agricultura de stat și stațiunile de mașini agricole va fi de circa 7 600 000, ceea ce va însemna 72 la sută din populația ocupată a țării, față de 63 la sută în 1975. Pentru acoperirea noilor locuri de muncă prevăzute, în număr de peste 1 100 000, precum și pentru înlocuirea pierderilor de personal ce vor interveni (pensionări și alte cauze), în perioada 1976—1980 vor fi pregătite circa 1 900 000 de cadre din care: 1 500 000 noi muncitori calificați 130 000 tehnicieni și maiștri și peste 190 000 personal cu calificare superioară și postliceală. Ca urmare a încadrării în producția socială a noilor eșaloane de cadre calificate, structura personalului din economie în 1980, în funcție de nivelul de pregătire, comparativ cu anul 1975 va fi cea redată în tabelul 1.

TABELUL 1

Nivelul de pregătire	1975	1980
— Muncitori calificați	60,7	64,3
— Muncitori necalificați	17,9	15,2
— Cadre cu pregătire medie de specialitate	10,7	10,0
— Cadre cu pregătire superioară	7,0	7,3
— Personal administrativ și de deservire	3,7	3,2

Se remarcă în mod deosebit creșterea sensibilă a ponderii muncitorilor calificați și scăderea ponderii muncitorilor necalificați. Este necesar a se sublinia, totodată, că într-o serie de ramuri ale industriei și mai ales în subramurile purtătoare ale progresului tehnic (electronică, electrotehnică, optică, mașin-unelte, chimie și altele), ponderea muncitorilor calificați și a personalului cu calificare medie și superioară este cu mult mai mare decât media pe țară, atingând proporții de peste 95 la sută.

Ținându-se seama de necesitățile sporite, de forță de muncă calificată, în condițiile dezvoltării armonioase a tuturor județelor țării, și creșterea gradului de industrializare a acestora, au fost elaborate programe speciale și în profil teritorial și pe ansamblul economiei privind pregătirea și perfecționarea forței de muncă pentru întregul cincinal, care în principal, urmăresc următoarele obiective: acoperirea necesarului de forță de muncă, pe cât posibil, pe baza resurselor existente pe plan local; pregătirea de muncitori calificați pentru meseriile în care există un deficit de forță de muncă; asigurarea noilor obiective economice cu nuclee de cadre calificate și cu experiență, prin redistribuire în condițiile legilor în vigoare, de la alte unități; integrarea și calificarea corespunzătoare a femeilor, asigurarea condițiilor de lucru și de protecția muncii acestora, în așa fel încât în 1980 ponderea femeilor în totalul personalului angajat să reprezinte 39,5%; pregătirea forței de muncă calificată pentru agricultura corespunzător cerințelor dezvoltării bazei tehnico-materiale a acestei ramuri. Este deosebit de important faptul că, în conformitate cu prevederile acestor programe din cei 1.550.000 de muncitori prevăzuți a fi calificați în cincinalul actual peste 60% vor fi pregătiți în unitățile de învățământ, ceea ce marchează o creștere însemnată față de perioada planului cincinal precedent fiind ponderea muncitorilor calificați în școli a fost de 30—35% din total.

II. Perfecționarea învățământului de toate gradele — componentă esențială a politicii Partidului Comunist Român

INCADRAT ORGANIC în întreaga viață socială, învățământul din țara noastră reprezintă unul din domeniile principale ale procesului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism. Subliniind menirea deosebită a învățământului în etapa actuală, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Rolul primordial în realizarea prevederilor de pregătire a forțelor de muncă, a cadrelor necesare tuturor sectoarelor de activitate îl are învățământul — factorul principal de educație și formare a tineretului, a întregului popor”.

În stabilirea obiectivelor și direcțiilor perfecționării învățământului, pentru îndeplinirea acestui rol complex, partidul nostru pornește de la câteva considerații cu semnificații deosebite:

1 Învățământul este un sistem organizat de instrucție și educație, care cuprinde toate generațiile, pe o perioadă de timp însemnată (15—20 de ani) din viața fiecăruia și acționează asupra unor subiecți eterogeni, care trec prin perioadele copilăriei și adolescenței și intră în prima etapă a maturității. Prin locul, rolul, gradul de cuprindere și durata sa de acțiune, învățământul reprezintă sfera primordială, în care se formează și dezvoltă capacitatea de gândire și acțiune a fiecărei generații, iar în continuitatea și unitatea generațiilor, el este domeniul propulsor al întregii civilizații sociale.

2 În concepția partidului nostru învățământul nu este un „sector de investiții de cunoștințe” a cărui funcție s-ar reduce la simpla transmitere a unor informații din partea corpului didactic și acumularea pasivă a acestora de către elevi sau studenți. Instruirea și educarea tineretului pe fondul și în condițiile desfășurării unor activități productive, social-utile care să asigure o eficiență maximă posibilă a funcționării forței de muncă pe întreaga durată a existenței sale, constituie funcții esențiale ale întregului sistem de învățământ. Pentru înfăptuirea acestora, revoluționarea învățământului în conținut, structură și organizare, cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, integrarea organică a lui în producția socială, asimilarea funcțiilor specifice sferelor productive reprezintă premise și garanții sigure ale acțiunii rodnice viitoare a forțelor de muncă, pregătite în școală, ale creșterii capacității lor de creație și inovație și adaptării continue la progresul tehnico-științific viitor.

3 Învățământul, prin conținutul și funcțiile sale complexe, trebuie să asigure pregătirea multilaterală a tineretului pe baza concepției științifice, materialist-dialectice, despre lume și viață, a însușirii temeinice a politicii partidului nostru. În aprecierea importanței acestui obiectiv se impune a se ține seama de câteva aspecte deosebit de importante. Școala (în înțelesul larg al noțiunii) este prima instituție în care orice membru al societății este încadrat într-unul dintre sistemele organizate ale aplicării practice a concepției științifice a partidului nostru. Școala este instituția care pregătește cadre pentru toate domeniile

vieții sociale, ale căror obiective și direcții de dezvoltare sînt stabilite de către Partidul Comunist Român, pe baza cunoașterii legilor generale obiective ale progresului social și în funcție de condițiile concrete din țara noastră. Învățământul, ca sistem integral, se caracterizează și prin aceea că în cadrul său există toate organizațiile de tineret: Organizația pionierilor, U.T.C. și A.S.C.R., conduse și îndrumate de organizațiile de partid. Această situație specifică amplifică rolul învățământului în ce privește înfăptuirea procesului de educație revoluționară a tineretului, în primul rînd prin conținutul activităților instructive pe care le desfășoară, precum și prin toate celelalte forme politico-organizatorice, care se organizează în școală.

4 În societatea noastră învățământul, ca sistem organizat de pregătire a cadrelor este, în același timp, una dintre principalele instituții științifice, politice și culturale ale țării și, ca urmare, creșterea rolului său în întreaga viață socială, constituie o sarcină permanentă a acestui domeniu. Înfăptuirea acestei sarcini presupune sporirea capacității de receptare a noului, de analiză, sinteză și previzionare, perfecționarea continuă a modalităților de acțiune complexă a tuturor factorilor instructiv-educationali, întărirea și dezvoltarea raporturilor de conlucrare dintre învățămînt și unitățile economice, sociale, politice și culturale, participarea directă a corpului didactic, a elevilor și studenților la activitățile politice, culturale și științifice din fiecare zonă sau localitate de reședință a unităților de învățămînt.

Conceput și orientat corespunzător acestor coordonate majore, învățământul din țara noastră a cunoscut în decursul construcției socialismului o continuă dezvoltare și perfecționare. O retrospectivă asupra evoluției gradului de cuprindere a populației în diferite forme ale învățământului evidențiază modificări deosebit de importante. Tabloul sintetic al acestora este centurat de următoarele date:

TABELUL 2

	Anii școlari	
	1938 1939	1975 1976
Populația țării	15 601 000 *	21 245 103 **
Populația școlară	1 781 290 *	5 082 947
Ponderea populației școlare în totalul populației, în %	11,4	23,0
Copii în grădinițe	90 784	812 420
Procentul de cuprindere în grădinițe a copiilor în vîrstă de 3—5 ani	6,4	68,4
Elevi în învățămîntul general	1 575 477	3 019 776
Elevi în învățămîntul liceal	49 287	901 977
Elevi în învățămîntul profesional, de maistri și postliceal	39 250	189 178
Studenți	26 489	159 596

*) anul 1938.

**) anul 1975, 1 iulie.

După cum se observă, aproape o pătrime din populația țării este cuprinsă într-una din formele de învățămînt. Totodată, sînt deosebit de expresive, pentru caracterul de masă al învățămîntului nostru, creșterile considerabile, față de 1938 1939, ale numărului celor care urmează diferite grade de învățămînt: copii în grădinițe de aproape 9 ori, elevi în învățămîntul general de cca. 2 ori, elevi în învățămîntul liceal — de peste 18 ori, elevi în învățămîntul profesional, de maistri și postliceal — de peste 4,8 ori, studenți de peste 6 ori.

Paralel cu extinderea gradului de cuprindere a învățămîntului asupra populației țării, au avut loc modificări radicale, calitative, în structura și conținutul acestuia, urmărindu-se, în principal următoarele obiective:

— creșterea caracterului formativ al fiecărei trepte de învățămînt, în vederea obținerii unei eficiențe maxime a procesului unitar de pregătire a cadrelor, corespunzător cerințelor dezvoltării economico-sociale;

— instruirea și educarea tineretului în toate treptele învățămîntului pentru muncă, pentru integrarea lor în activități sociale-utile încă din perioada școlarizării;

— modernizarea continuă a conținutului activităților instructive și a metodelor de transmitere a cunoștințelor, corespunzător cerințelor procesului unitar — integrat al învățămîntului, cercetării științifice și practicii sociale;

— dezvoltarea acțiunilor de democratizare a întregului învățămînt;

— participarea crescîndă a școlii la activitatea de ridicare a nivelului de cunoaștere al întregii populații, la extinderea educației permanente și la perfecționarea pregătirii profesionale a oamenilor muncii.

Rezultate deosebite au fost obținute în urma analizei profunde efectuată de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973, prin aplicarea în practică a hotărîrilor acesteia, privind modalitățile de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului din țara noastră. Astfel, reflectîndu-se științific dimensiunile reale ale procesului de pregătire a tineretului a fost reconsiderat rolul învățămîntului

tului preșcolar, în sensul integrării acestuia ca parte componentă a întregului sistem de învățământ, extinderea acestei trepte de învățământ. Îmbunătățirea radicală a conținutului activităților instructiv-educative organizate în grădinițe. Pentru ridicarea calitativă a gradului de instruire a tineretului, pe baza măsurilor adoptate, **învățământul obligatoriu s-a extins de la 8 la 10 ani, prin generalizarea primei trepte a învățământului liceal** (cu durata de 2 ani), și, totodată, s-au stabilit formele instructiv-educative prin care să se asigure pregătirea elevilor atât pentru activități productive cât și pentru continuarea studiilor pe treptele următoare ale învățământului. Pornindu-se de la cerințele actuale și de perspectivă ale pregătirii forței de muncă din țara noastră, **învățământul liceal** a cunoscut schimbări calitative însemnate. Au fost dezvoltate liceele de specialitate, numărul lor în acest an fiind de 631 din totalul de 1059 de licee. Ca urmare, **învățământul liceal a început să devină principala cale de pregătire a muncitorilor calificați**, în prezent peste 73% din totalul absolvenților clasei a VIII-a fiind cuprinși în licee de specialitate. Fiecare din tipurile de liceu (industrial, real, umanist și altele) are ca obiectiv principal pregătirea complexă (generală, științifică, tehnică) a elevilor în așa fel încât după absolvire să le permită încadrarea într-o activitate social-utilă, cu prioritate în producția materială ca muncitori calificați, precum și continuarea studiilor în învățământul superior. Potrivit orientărilor date de partidul nostru s-a dezvoltat și perfecționat continuu **învățământul superior**. Față de 4 centre universitare câte existau în România antebelică, astăzi funcționează 42 institute de învățământ superior în 19 orașe ale țării, în care se pregătesc cca. 160 000 de studenți din țara noastră și aproximativ 5000 de studenți din alte țări. S-au îmbunătățit profilele de pregătire a cadrelor, o atenție deosebită acordându-se specialităților din domeniile de vîrf ale științei și tehnicii contemporane. Pentru formarea cadrelor necesare conducerii nemijlocite a proceselor de producție s-a dezvoltat învățământul superior de scurtă durată; au fost create 56 de secții de subingineri pe lângă marile întreprinderi industriale.

Programul Partidului Comunist Român, adoptat la Congresul al XI-lea, apreciind învățământul ca unul dintre factorii principali ai edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism, previzionează noi coordonate ale evoluției viitoare a acestui domeniu. Astfel, la sfîrșitul cincinalului 1976—1980, gradul de cuprindere în grădinițe al copiilor în vîrstă de 3—5 ani va fi de cel puțin 80%, iar **învățământul preșcolar pentru copii de 5 ani va fi generalizat**. În următorul deceniu se va trece la **generalizarea celei de-a doua trepte a liceului**, ceea ce va însemna cuprinderea întregului tineret în învățământul de 12 ani. Învățământul liceal va fi orientat, în continuare, în cea mai mare parte spre profilul industrial, agricole și economice. Se va îmbunătăți rețeaua liceelor (număr și profile) urmărindu-se realizarea unei concordanțe între planurile de dezvoltare economico-socială și cerințele de cadre ale județelor și zonelor țării. În liceele de specialitate **pregătirea elevilor se va realiza pe profile largi** care să corespundă principalelor domenii ale activităților economice și sociale și care să permită o ușoară mobilitate profesională a absolvenților, folosirea acestora, pe baza cunoștințelor multilaterale obținute în liceu, în diferite activități industriale și agricole. În **învățământul profesional**, unde se vor școlariza absolvenții ai primei trepte de liceu, se va pune accent, în mod deosebit, pe instruirea tehnico-productivă a elevilor prin îmbinarea armonioasă a cunoștințelor despre sistemele de funcționare, exploatare și întreținere a utilajelor și instalațiilor cu pregătirea practică-productivă, în vederea calificării muncitorilor, pentru toate sectoarele de activitate. La nivelul înzestrării tehnice a unităților economice. Se vor organiza, totodată, forme de învățământ cu un conținut adecvat pentru lucrătorii din agricultură și pentru întreaga țărănie. **Învățământul superior** se va dezvolta pe baza unor programe de perspectivă care vizează o perioadă mai mare și, care, prin aplicare, să asigure satisfacerea deplină a necesităților de cadre pentru toate sectoarele vieții sociale. Se va acorda prioritate dezvoltării învățământului superior tehnic, iar în cadrul acestuia, specialităților reprezentative pentru sectoarele purtătoare ale progresului tehnico-științific.

O atenție deosebită se va acorda îmbunătățirii conținutului procesului instructiv-educativ corespunzător necesităților impuse de **integrarea învățământului cu producția și cercetarea științifică**. Corespunzător concepției partidului nostru, integrarea învățământului cu producția și cercetarea, conform Decretului din 11. febr. 1975, este **un proces care cuprinde toate treptele învățământului**, începînd cu învățământul preșcolar și terminînd cu învățământul superior. Sigur că dimensiunile, formele și sarcinile concrete ale acestui proces sînt diferite pentru fiecare treaptă a învățământului, dar ele formează, în totalitate, **un sistem unitar, cu obiective comune care trebuie să se realizeze în toate unitățile de învățământ**. Dintre aceste obiective se impun a fi menționate următoarele:

— ridicarea continuă a conținutului științific al procesului instructiv-educativ pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii, precum și a practicii sociale; dezvoltarea formelor

și metodelor moderne de transmitere a cunoștințelor care asigură unitatea organică dintre instruire, gîndire creatoare și acțiune concretă;

— cultivarea, formarea și dezvoltarea dragostei față de munca utilă, a îndemînărilor și a deprinderilor tehnico-productive;

— dezvoltarea gîndirii, a capacității de investigare a elevilor și studenților, precum și pregătirea acestora pentru aplicarea în practică a celor învățate;

— instruirea tineretului corespunzător necesităților organizării și conducerii științifice a muncii și producției sociale;

— participarea concretă, efectivă a tineretului școlar, în funcție de capacitățile sale și finalitatea fiecărei trepte de învățământ, la înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a țării;

— creșterea aportului corpului didactic la cercetarea științifică, la soluționarea problemelor ridicate de practica socială concretă, imediată, cît și ale dezvoltării viitoare a societății noastre.

După cum se observă, integrarea învățământului cu producția și cercetarea nu înseamnă simpla lărgire a informațiilor transmise elevilor sau studenților sub forma unor exemplare răslețe din diferitele domenii ale științei, tehnicii sau practicii sociale. În același timp, această integrare nu presupune pregătirea îngustă „meșteșugărească” a forțelor de muncă, oricare ar fi specialitatea sau meseria acestora. Dimpotrivă, **integrarea învățământului cu producția și cercetarea științifică, este un proces complex care trebuie să asigure pregătirea forței de muncă corespunzător necesităților concrete ale vieții sociale, pe fondul dezvoltării multilaterale a personalității umane, în forme și cu un conținut adecvat fiecărei trepte de învățământ, gradat și armonios eșalonate**. Această integrare presupune, totodată, **transformarea învățământului într-un factor de creație științifică și de producție materială efectivă**, astfel încît funcțiile sale instructiv-educative să se realizeze nu numai pe fondul asimilării și transmiterii cunoștințelor furnizate de practica socială generală și de cercetarea științifică națională și mondială, dar și pe baza rezultatelor concrete, proprii obținute în aceste domenii.

În procesul integrării învățământului cu producția și cercetarea, un rol însemnat revine învățământului superior. Subliniind acest aspect, Programul P.C.R. aprobat de Congresul al XI-lea menționează: „**Întregul proces de pregătire în școlile superioare trebuie astfel organizat încît profesorii și studenții să participe atît la activitatea de învățământ, cît și la cercetare și producție, facultățile devenind puternice centre de învățământ, cercetare și producție, capabile să aducă o contribuție însemnată la dezvoltarea generală a societății**”.

Principalele forme ale integrării învățământului superior cu producția și cercetarea organizate sau în curs de organizare în țara noastră sînt următoarele:

— efectuarea unor activități didactice și de cercetare pe platforme industriale, în agricultură, în institute de cercetare și proiectare;

— înființarea unor unități productive și de cercetare științifică în cadrul institutelor sau facultăților; amplasarea unor facultăți pe platforme industriale;

— efectuarea pe bază de plan de stat în ateliere, stații pilot, laboratoare a producției de aparatură științifică și de laborator, prototipuri, producție de serie mică ș.a.;

— extinderea activităților pe bază de contract între instituțiile de învățământ superior și organizațiile economice pentru rezolvarea unor probleme ale producției;

— participarea studenților la activitățile direct productive, precum și la cercetarea științifică și proiectare, în forme corespunzător organizate pe întreaga perioadă a studiilor; orientarea proiectelor și lucrărilor de diplomă spre rezolvarea unor probleme concrete ale producției, ale activității sociale, politice și culturale;

— folosirea în învățământ a unor specialiști din producție, cercetare, proiectare, din aparatul de partid și de stat, în calitate de cadre didactice asociate.

Ca rezultat al preocupărilor intense din partea conducerii de partid, și în mod deosebit din partea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** — secretarul general al partidului —, al acțiunii permanente desfășurată de organele de partid și de stat județene, de organizațiile de partid și conducemile unităților de învățământ, de Ministerul Educației și Învățământului și celelalte ministere și instituții centrale în toate centrele universitare se desfășoară în prezent o muncă susținută pentru transpunerea în practică a programelor complexe de integrare a învățământului cu cercetarea și producția, programe elaborate pentru fiecare unitate de învățământ superior. Cu toate că perioada parcursă de la trecerea la integrarea învățământului cu cercetarea și producția, într-o concepție unitară și atocuprinzătoare, este relativ redusă, aproape în toate centrele universitare s-au obținut realizări însemnate și experiențe pozitive deosebite. Astfel, se impune a fi menționată integrarea Facultății de fizică a Universității din București în complexul de cercetare, proiectare, producție și învățământ pe platforma Centrului național de fizică. În Insti-

tutul politehnic din București a fost organizată o întreprindere cu 4 mari unități de producție, cercetare și proiectare de profil mecanic, electric, chimic și metalurgic, în care se desfășoară activitate de microproducție și de proiectare. pe bază de comenzi, pentru industrie sau pentru autototare. La Institutul politehnic din Timișoara funcționează atelierul de prototipuri cu profil mecanic și electric, cu caracter de unitate de proiectare și de fabricație a unor aparate și dispozitive pentru industrie, stație-pilot pentru Facultatea de chimie și atelierul-școală de proiectare pentru Facultatea de construcții.

Realizări însemnate s-au obținut de către unele colective în domeniul cercetării științifice, prin soluționarea unor probleme practice deosebite, cum sînt: valorificarea unor metale rare și neferoase prin tehnologii de metalurgia pulberilor (Institutul politehnic Cluj-Napoca), noi modele de sape de foraj cu trei cornuri (Institutul de petrol și gaze din Ploiești), obținerea unor noi tipuri de hirtie (Institutul politehnic Iași), substituirea bióxidului de sulf din procesul de vinificație (Universitatea din Galați), valorificarea superioară a resurselor de masă lemnoasă (Universitatea Brașov) și altele. De asemenea, în toate facultățile s-au îmbunătățit radical planurile și programele de învățămînt, au fost introduse discipline moderne, a sporit ponderea activităților aplicative, au fost elaborate noi cursuri, manuale și materiale didactice ajutătoare, s-a reorganizat întregul sistem de practică productivă și socială a studenților.

Aspectele menționate, care au caracter exemplificativ și deci nu epuizează realizările pozitive obținute pînă în prezent, pot fi considerate ca semnalizatoare sigure ale unei eficiențe maxime care se va realiza prin integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică. Pentru obținerea acestei eficiențe este necesar însă să se elimine neajunsurile, insuficiențele care s-au manifestat în decursul experienței practice de pînă acum. Din acest punct de vedere se impune a se acționa, cu hotărîre, pentru înfăptuirea integrării învățămîntului cu producția și cercetarea în toată complexitatea sa. Este cu totul insuficient de a se reduce preocupările numai la organizarea și desfășurarea unor activități în atelierelor-școală (uneori și acestea sub forma unor operațiuni extrem de simple) sau numai la practica studenților. De asemenea, integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea necesită eliminarea unor fenomene de formalism, esceptativă și rutină care se manifestă uneori chiar și în formele noi organizate cum sînt amplasarea unor catedre pe platforme industriale, trecerea unor institute de cercetări în facultăți, formarea unor colective interdisciplinare și altele. Totodată, constituie o necesitate ca, pentru realizarea integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, să existe o angajare fermă, un sprijin reciproc și permanent din partea tuturor factorilor direct implicați, respectiv: unitățile de învățămînt, întreprinderile, centralele și ministerele economice, institutele de cercetări științifice. În această conlucrare trebuie să se țină seama că integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea nu este o problemă a unui singur domeniu, ci este o problemă de interes național, a cărei rezolvare solicită acțiunea comună a tuturor.

III. Perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a forței de muncă.

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ în ritm înalt a țării noastre, dimensiunile revoluției tehnico-științifice contemporane și modificările provocate de aceasta în diviziunea socială a muncii, în diversificarea continuă a specialităților și meseriilor, necesitatea folosirii cât mai eficiente a forței de muncă determină, odată cu formarea de noi cadre, desfășurarea procesului de **instruire și educație permanentă** a tuturor oamenilor muncii. „**Lărgirea continuă a orizontului politic profesional, tehnic și de cultură generală al tuturor oamenilor muncii** — se menționează în Programul aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R. — **constituie o condiție principală a îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce le stau în față, o latură esențială a învățămîntului, a întregii activități de pregătire a cadrelor**”.

Pornind de la aceste considerente partidul nostru a inițiat și organizat un sistem național de perfecționare a pregătirii profesionale, a lucrătorilor din unitățile socialiste, care are următoarele obiective:

— **împropiatarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, aprofundarea unui anumit domeniu al specialității de bază, însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii, culturii din specialitatea respectivă sau din cele înrudite (reciclarea);**

— **obținerea unei calificări suplimentare pe lângă profesia de bază (polificarea);**

— **calificarea lucrătorilor în noi profiluri, în cazurile cînd profesia de bază a acestora nu mai corespunde cerințelor tehnicii moderne și structurii economiei, sau nu mai poate fi exercitată din cauza unor modificări ale capacității de muncă (recalificarea);**

— **însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducenții și organizării științifice a producției și muncii, pre-**

cum și a cunoștințelor economice necesare executării sarcinilor de serviciu.

În același timp, a fost organizat un sistem de perfecționare a pregătirii tuturor cadrelor cu munci de răspundere, din economie, din organele și aparatul de partid și de stat, din organizații de masă, din presă și edituri în vederea însușirii cunoștințelor necesare pentru conducerea științifică a activităților economice și sociale, a metodelor moderne de organizare a producției și a celorlalte domenii ale vieții sociale, pentru pregătirea continuă politico-ideologică a acestor cadre.

Implicațiile complexe ale perfecționării pregătirii tuturor oamenilor muncii din țara noastră impun aplicarea și înfăptuirea deplină a hotărîrilor și măsurilor stabilite de partidul și statul nostru, creșterea responsabilității și exigenței tuturor factorilor care participă la acest proces, în vederea obținerii unor rezultate maxime posibile. Au o deosebită importanță indicațiile formulate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea ținută la Plenara Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 21—22 iulie 1975, corespunzător cărora: „**Orice curs de perfecționare, sub orice formă, trebuie să ducă la creșterea nivelului de cunoștințe, de pregătire, trebuie să se încheie cu probe practice, spre a vedea în ce măsură a dat sau nu rezultate. Trebuie să lichidăm superficialitatea care își face puternic loc în acest domeniu! Angajarea fermă a tuturor instituțiilor și unităților care organizează cursuri de perfecționare, precum și a participanților la aceste cursuri, pentru înfăptuirea acestor indicații, constituie factorul determinant al ridicării gradului de calificare al tuturor oamenilor muncii și, pe baza acesteia, al sporirii eficienței întregii activități sociale din țara noastră**”.

X

prof. univ. dr. Ioan TOTU

În cadrul dezbaterilor se va acorda o atenție deosebită tuturor indicațiilor concrete date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu ocazia vizitelor de lucru în unitățile economice din județe și se va analiza modul cum se înfăptuiesc aceste indicații;

În toate unitățile se vor dezbate pe larg modul cum se înfăptuiesc programele proprii de pregătire și perfecționare a forței de muncă, conținutul activităților organizate în cadrul acestor forme.

INTREBĂRI

1. Conținutul și direcțiile principale ale pregătirii profesionale a forței de muncă din țara noastră în etapa actuală?
2. Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., privind principalele obiective ale învățămîntului din țara noastră și căile îndeplinirii acestora?
3. Căile și modalitățile concrete ale îndeplinirii integrării învățămîntului cu cercetarea și producția?
4. Direcțiile principale ale perfecționării pregătirii profesionale a forței de muncă?

BIBLIOGRAFIE

— Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, p. 666—668; sau în broșură, pag. 93—95.

— Hotărîrea Conferinței Naționale a P.C.R. cu privire la pregătirea forței de muncă și creșterea nivelului de trai al populației, în volumul Conferința Națională a P.C.R. 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București, 1972, pag. 470—475.

— Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în R.S. România, Ed. politică, 1973.

Nicolae Ceaușescu — Raportul C.C. cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, București, 1975, pag. 53—55; sau în broșură pag. 60—63.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului, în volumul România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, Ed. politică, București, 1973, pag. 630—645; sau în broșură, pag. 7—23.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Conferința cadrelor și activiștilor de partid din învățămîntul superior, 13 septembrie, 1974, Ed. politică, 1974.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la întîlnirea cu prima promoție de absolvenți ai Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat din cadrul Academiei „Stefan Gheorghiu”, 13 iulie 1973, în „Știința” din 14 iulie, 1973, sau în broșură, Ed. politică 1973.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, 21—22 iulie 1975, Ed. politică, București, 1975, pag. 44—48.

Alte recomandări:

— Documentare ale cabinetelor de științe sociale privind dezvoltarea economică a fiecărui județ: A. M. Lupan ș.a.: Productivitatea muncii și selecția profesională. Revista Economică nr. 45/1975; M. Anastasescu: Direcția de perfecționare a pregătirii cadrelor, Revista Economică nr. 11/1975.

REINNOIEREA teoriei cantitative a banilor, suscitată de lucrările lui Milton Friedman și ale discipolilor săi de la școala din Chicago, pare să inspire de câțiva ani din ce în ce mai mult politicile monetare puse în aplicare atât în S.U.A. cât și în Europa. Accelerarea inflației și inadecvarea relativă a remediilor preconizate de keynesiști explică în mare parte influența crescândă a tezelor monetariste.

Accentul care se pune astăzi aproape pretutindeni asupra controlului evoluției masei monetare își găsește originea și justificarea în teoria „venitului permanent”. Lansată de Milton Friedman, ca răspuns la tezele keynesiștilor privitoare la tendința pe termen lung de descreștere a înclinării spre consum, noțiunea de venit permanent este o abstracție elaborată în vederea analizei cererii de bani și preconizării unui anumit tip de politică monetară. Analiza cererii de bani constituie o tentativă de explicare a fenomenelor macro-economice prin comportamente individuale; pe plan mai larg ea caută să concilieze teoria patrimonială a încasărilor (microeconomică prin definiție) cu observațiile statistice, referitoare la evoluția veniturilor și a vitezei de circulație a banilor (macroeconomică prin esență). Teoria patrimonială a încasărilor la care se referă adesea Milton Friedman se poate rezuma astfel: obiectivul oricărui agent economic (gospodărie sau întreprindere) este de a repartiza bogăția sa sau patrimoniul său între diferite active în scopul maximizării utilității lui; banii sunt un element al patrimoniului cu același drept ca și activele financiare (acțiuni și obligațiuni), reale sau umane; ca atare, cererea

CONFRUNTATE CU INFLAȚIA ȘI ȘOMAJUL, SUBTILITĂȚILE MONETARISTE SE RECUNOSC INEFICIENTE

de bani a unei unități economice depinde de activitatea proprie, comparată cu utilitatea altor active și ținându-se cont de suma patrimoniului său. Definiția mai largă a patrimoniului (decît cea care este îndeobște admisă) reține cinci tipuri de active: banii, acțiunile, obligațiunile, activele reale și activele umane. Originalitatea lui Friedman în teoria sa nu ține atât de luarea în considerare a banilor, ca element al patrimoniului, cît de includerea în acesta a activelor umane. Legată de capacitatea de muncă a individului, valoarea activului uman este apreciată prin „salariul” său.

Această definiție a patrimoniului îi permite lui Friedman să evalueze, aproximativ, bogăția individului prin venitul său permanent și să susțină că, creșterea acestuia necesită un volum crescînd al încasărilor și o modificare în cantitatea de bani și a vitezei lor la nivel macroeconomic. Confruntarea teoriei venitului permanent cu faptele nu constituie pentru Milton Friedman decît o etapă în scopul pe care el îl urmărește. După cum el însuși a precizat în lucrarea „Studies in the quantity theory of money”, apărută la Chicago „teoreticianul cantitativist nu consideră funcția cererii de bani ca o funcție stabilă, ci o consideră ca jucînd un rol vital și în determinarea variabilelor de o mare importanță pentru analiza economică, în ansamblul ei, de exemplu: pentru nivelul venitului bănesc sau al prețurilor”¹⁾.

Împotriva teoriilor nekeynesiștilor americani, potrivit cărora mijlocul cel mai eficient de a acționa asupra conjuncturii economice l-ar constitui politica bugetară, Milton Friedman și școala sa susțin că pentru relansarea creșterii și prosperității economice generale nu există decît o singură politică macroeconomică și anume aceea care constă în reglarea în permanență de către banca centrală a ritmului creșterii masei monetare, care nu trebuie să depășească un anumit procent anual, convenit și anunțat dinainte, de exemplu 4-6%, pentru cazul S.U.A.

Suportul teoretic principal al teoriilor monetariste friedmaniene și al Școlii de la Chicago îl reprezintă teoria cantitativă a banilor. Potrivit acestei teorii, lărgirea circulației bănești provoacă creșterea prețurilor măr-

furilor, ceea ce atrage după sine creșterea profiturilor și stimulează inițiativa întreprinzătorilor; în felul acesta s-ar da un impuls înviorării și avîntului economic în cadrul ciclului industrial. Dimpotrivă, restringerea circulației bănești este apreciată ca o măsură care duce la scăderea prețurilor mărfurilor, ceea ce slăbește declinul activității economice. Prezentînd schimbarea prețurilor mărfurilor nu ca pe un simptom, ci ca pe o cauză a alteranței fazelor ciclului industrial, economiștii burghezi vor să infățișeze lucrurile ca și cum cauza crizelor economice ar rezida în sfera circulației și nu în modul de producție capitalist. Teoria cantitativă a banilor, ignorînd și încălcînd legea valorii, a fost suspusă, la vremea ei, unei vehemente critici din partea lui Karl Marx. Astfel, în lucrarea sa „Contribuții la critica economiei politice”, Marx a arătat că partizanii acestei teorii pun în circulație mărfurile fără preț, banii fără valoare, iar apoi împart în mod mecanic grămada de bani la grămada de mărfuri. La teoria cantitativă a banilor în forma contemporană (formulată de Irving Fisher și reluată de autorii Școlii din Cambridge) Milton Friedman a adăugat că orice variație a ofertei de bani se va repercuta nu numai asupra nivelului prețurilor, ci și asupra nivelului activității economice prin intermediul unui „efect de lichiditate generalizat”.

„Noul monetarism” sau „friedmanismul” — cum i se mai spune în practică — susține în esență că, prin simpla reglementare a cantității de bani pusă în circulație, economiei capitaliste i se poate asigura un anumit

fișe

● În lucrarea sa, apărută recent în Editura politică (București, 1976, 108 p.), Ileana Stă-

nescu tratează: conceptul de creștere a productivității muncii, metode de măsurare a productivității muncii agricole, rolul în creștere a productivității muncii, al progresului tehnico-științific în agricultură, al promovării profesionale și al ridicării calificării forței de muncă, al perfecționării conducerii și organizării producției și a muncii, al stimulării materiale și morale a lucrătorilor agricoli. Împotriva unor formulări din trecut cu caracter depreciativ, autoarea evidențiază rolul agriculturii de factor major al creșterii economice. Dar rolul agriculturii de ramură vitală a economiei ar fi apreciat unilateral — spune autoarea — dacă ne-am raporta numai la trebuințele materiale ale societății și ale indivizilor; ea are un rol covârșitor în menținerea echilibrului biologic și ecologic, condiționează tot mai mult echilibrul fiziologic și spiritual al ființei umane.

Criza economică și concentrarea întreprinderilor

● Revista PROBLEMEȘI ECONOMIQUES, din 21 ianuarie a.c., reproduce un articol apărut în „Business Week” sub titlul The big consumer goods companies get bigger (Marile societăți de bunuri de consum devin mai mari). În articol se arată că economiștii și juriștii specializați în legislația anti-trust observă că, pe măsură ce recesiunea economică se prelungește, partea din piață care se află în mîna unor giganți ca General Electric, I.B.M. ș.a. își sporește serios proporțiile. Criza aduce prejudicii societăților de talie mijlocie, în concurență cu giganții din ramura lor, dar, mai ales, micilor întreprinderi, care luptă pur și simplu pentru supraviețuire. Se reproduce următoarea de-

clarăție a lui F.M. Scherer, director de studii economice la Federal Trade Commission: „Marea depresiune din anii 1930 a sporit puternic concentrarea, dar boom-ul celui de-al doilea război mondial a fost favorabil micilor întreprinderi. După război — sau cel puțin pînă a survenit prezenta recesiune — ciclurile economice au avut o amplitudine slabă și nu s-a observat vreo tendință accentuată spre concentrare. Dar, de această dată, recesiunea este mult mai profundă și ea este însoțită de restricții de credit, ceea ce avantajează financiar marile întreprinderi”. După Willard F. Mueller, de la Universitatea Wisconsin, această concentrare implică pericolul ca o înviorare moderată să sporească din nou ritmul inflației. Amploarea tendinței spre concentrare — se conchide în articol — este manifestă în viitorul apropiat. O re-

cu prof.

dr. ing.

V. HARNAJ,

președintele

APIMONDIEI

APICULTURĂ, ECONOMIE, ECOLOGIE

● În cursul anului 1975, APIMONDIA a organizat la Grenoble cel de al XXV-lea Congres internațional de apicultură. Ce a însemnat această reuniune pentru apicultura mondială ?

— Ca la toate manifestările internaționale organizate în cei 83 de ani de ființare a Federației Internaționale a Asociațiilor de Apicultură (APIMONDIA), acest Congres jubiliar a întrunit pe reprezentanții a milioane de apicultori răspândiți pe toate continentele lumii. El a reflectat dorința lor de a identifica și conveni căile de acțiune în scopul ocrotirii și dezvoltării acestei străvechi îndeletniciri umane în condițiile mutațiilor intervenite în epoca contemporană. Lucrările Congresului s-au desfășurat în jurul temei „Albina și mediul înconjurător”, ca una din problemele de mare actualitate, cu efecte îngrijorătoare asupra apiculturii și albinelor sale. Punind în lumină tendințele de scădere a efectivului de albine și, implicit, a numărului de apicultori, ca efect direct al degradării mediului ambiant, Congresul a subliniat sarcina de mare răspundere a APIMONDIEI de a iniția, prin acțiunile organizațiilor naționale afiliate, o serie de măsuri menite să asigure apiculturii din toate țările lumii condiții de supraviețuire și de dezvoltare normală.

Prin abordarea problematicii mediului ambiant, ca element integrant al ciclului vital al omului, în interdependența sa cu regnul vegetal și animal, Congresul APIMONDIEI s-a conjugat cu eforturile și acțiunile ce se întreprind în cadrul diferitelor organe deliberative și instituții specializate ale ONU, în vederea ameliorării condițiilor de viață, a promovării în lume a procesului de dezvoltare economică și socială, sub toate laturile sale interdependente.

În acest context, aș dori să relev că APIMONDIA, ca organizație internațională guvernamentală, cu statut consultativ pe lângă FAO, ECOSOC și UNCTAD, își desfășoară activitatea specifică — promovarea apiculturii, a cooperării internaționale între asocia-

țiile apicole naționale, ca și între toate țările cu apicultură dezvoltată sau cu potențial apicol susceptibil de dezvoltare — în concordanță cu programele mondiale de acțiune legate de dezvoltarea alimentației și agriculturii, de promovarea comerțului cu produse agro-alimentare și, în general, cu obiectivele de strategie prospectivă care vizează lichidarea decalajelor și a fenomenelor de subdezvoltare în lumea contemporană.

● Cum se imbină activitatea APIMONDIEI cu aceste acțiuni de dezvoltare ?

— Articularea activității APIMONDIEI cu acțiunile prioritare avute în vedere pe plan internațional se realizează, în principal, prin Institutul Internațional de Tehnologie și Economie Apicolă, cu sediul în București, ca unitate economică anexă a Federației. Sprijinindu-se pe potențialul și mijloacele instituțiilor naționale de cercetare științifică, respectiv ale asociațiilor membre, ale întreprinderilor apicole specializate din diferitele țări, precum și ale sectoarelor și unităților proprii de producție și cercetare, ca și pe specialiștii săi, Institutul desfășoară o serie de activități economice și de asistență tehnică pe plan mondial. Sint activități legate de dezvoltarea și rentabilizarea apiculturii, atât la nivelul țărilor membre, respectiv al asociațiilor afiliate, cât și direct prin colaborare și cooperare între APIMONDIA și unele organe și organizații ale O.N.U. În această privință, un exemplu concludent îl constituie acordul de cooperare FAO/APIMONDIA, cadru juridic ce oferă posibilități practice de realizare a unor acțiuni de cooperare cu și între țările în curs de dezvoltare pentru desfășurarea deplină a potențialului lor apicol. Având în vedere importanța consumului de miere și alte produse apicole, alimentare și nealimentare, în ocrotirea sănătății omului, rolul apiculturii în polenizarea unor culturi — deci în sporirea randamentelor, locul ei în mobilizarea resurselor umane și materiale din mediul rural, în dezvoltarea pe plan local a unor unități de prelucrare și condiționare a produselor apicole, ca și importanța promovării exportului de produse apicole (în special miere și ceară), ca sursă suplimentară de valută, se poate afirma că acțiunile APIMONDIEI contribuie în mod nemijlocit la realizarea unor stringente obiective de dezvoltare economică.

● Cum a contribuit APIMONDIA la lucrările celei de a 19-a sesiuni a Conferinței FAO, care s-a desfășurat la Roma ?

— Cu prilejul acestei Conferințe APIMONDIA a prezentat un memorandum referitor la posibilitățile de cooperare internațională FAO/APIMONDIA. Situind problematica apiculturii în contextul larg al cooperării internaționale pentru lichidarea foametei, a malnutriției și a subdezvoltării, subliniind rolul și locul ei în strategia de dezvoltare a agriculturii mondiale, acest memorandum a fost primit cu mult interes de către secretariatul FAO și delegațiile prezente la Conferință.

● Ca reprezentant al Asociației Crescătorilor de Albine din România și ca președinte, reales mereu de peste zece ani, al APIMONDIEI, ce ne puteți spune despre aportul țării noastre la soluționarea problemelor apiculturii mondiale ?

— Integrată organic în planul unic de dezvoltare economico-socială a țării, apicultura

APICULTURA ÎN LUME

APIMONDIA = Federația Internațională a Asociațiilor de Apicultură, constituită în 1893.

Membri afiliați : 62 de organizații naționale din 53 de țări.

Numărul apicultorilor : peste 5 milioane înscrși.

Colonii de albine — total mondial : 50 milioane, din care 60% aparținând apicultorilor amatori.

Producția de miere — total mondial : aproximativ 400 mii tone. Valoare estimativă medie: 500—700 milioane dolari S.U.A.

Producători principali : S.U.A., U.R.S.S., (peste 100 mii tone), Mexic, Argentina, Australia, R.F.G., Franța, Spania, Suedia, România, Polonia, (10 mii — 30 mii tone).

Comerț mondial (export) : 130—160 mii tone.

Exportatori principali : Argentina, Mexic (18—20 mii), Australia, Spania (9—12 mii tone), România (8—10 mii tone).

Importatori principali : R.F. Germania (70 mii tone), Anglia (20 mii tone), S.U.A. (18—20 mii tone), Japonia (16—17 mii), Franța (4 mii tone).

Consum mediu pe locuitor : 0,3—1,0 kg pe an în țările dezvoltate și (sau) mari producătoare și 20—200 grame în țările în curs de dezvoltare.

Valoarea sporului mediu anual de produse agricole (fructe, semințe oleaginoase etc.), pe plan mondial, ca efect al polenizării culturilor entomofile cu ajutorul albinelor : 5,0—7,0 miliarde dolari (de 10 ori valoarea mierii).

românească se prezintă ca o activitate economică în plină dezvoltare. Cele circa 1 milion de familii de albine și producția de miere de aproximativ 11 kg/familie, producția crescând de utilaj apicol, nivelul tehnico-științific al practicilor, cercetătorilor, cadrelor didactice în materie de apicultură, au făcut ca România să se situeze pe primele locuri în rindul exportatorilor de miere și în fruntea furnizorilor internaționali de utilaj apicol. Țara noastră își aduce contribuția și în cadrul diferitelor aranjamente de cooperare cu țările în curs de dezvoltare — asistență tehnică, livrarea și construirea de instalații apicole, furnizarea de material biologic și organizarea de centre de reproducere, combaterea bolilor, proiecte de organizare și altele. România este una din primele țări din lume unde a fost creat un cadru juridic corespunzător care reglementează rolul albinei în polenizarea culturilor entomofile, organizarea și conducerea apiculturii și — un fapt important — preocuparea foarte actuală pentru reglementarea, sub raportul apiculturii, a modului de folosire a insecticidelor și pesticidelor, în scopul prevenirii fenomenelor de poluare.

Ar fi încă multe de spus despre rolul și prestigiul internațional al apiculturii noastre. În această privință, alegerea Bucureștiului ca sediu al Institutului Internațional de Tehnologie și Economie Apicolă al APIMONDIEI constituie o expresie elocventă a recunoașterii aportului României la dezvoltarea apiculturii mondiale.

H. I.

**ECONOMIE
MONDIALĂ**

EXIGENȚE CONCEPTUALE ȘI CÎTEVA FALSE DILEME (III)

Pentru un nou etos al creșterii

O a opta falsă dilemă: „creștere zero”, „creștere încetinită”, sau alt tip de creștere. Transparența falsității acestei dileme este parcă mai evidentă.

„Creștere zero”, „creștere încetinită”, „un nou tip de creștere” sînt formule care de cîțiva ani au făcut inconjurul lumii. Ele au stîrnit dezbateri extrem de vii, chiar înainte de a fi fost suficient analizate semnificațiile și mai ales implicațiile lor. Un lucru pare evident: să recomanzi „creșterea zero” sau o „creștere încetinită” unor țări care au un nivel de venit pe locuitor de 30 de ori, de 50 de ori sau chiar de 70 de ori mai scăzut decît țările cele mai dezvoltate este cel puțin nerealist, dacă nu imoral.

În ampla expunere la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat din nou ideea că „existența, pe de o parte, a unui grup de țări bogate, puternic dezvoltate, și, pe de altă parte, a unor țări sărace, slab dezvoltate, este problema fundamentală a zilelor noastre; acumularea la un pol a unor bogății uriașe și adîncirea la celălalt pol a sărăciei și mizeriei nu pot continua la infinit”⁽²⁸⁾. Și în cadrul lucrărilor colocviului internațional „Problemele unei noi ordini economice internaționale. Modul în care este concepută noua ordine de către președintele Nicolae Ceaușescu”, se arată pe drept cuvînt că „Nu se poate concepe în termeni noi viitorul unui real progres comun al omenirii fără a respinge ab initio o falsă alternativă: sau o restrînsă societate de consum, bazată pe irosirea de resurse ieftine importate dintr-o imensă periferie mondială pauperă, sau o creștere limitată pînă la zero—stagnare”⁽²⁹⁾.

Marile decalaje dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu vor putea fi înlăturate decît printr-o creștere economică mai accelerată a celor mai puțin dezvoltate. Sigur, amorsarea unui asemenea proces presupune, în primul rînd, ca aceste țări să se bazeze pe efortul propriu, dar și sporirea ajutorului financiar, tehnologic etc. al celor dezvoltate și instaurarea unor noi relații economice internaționale, bazate pe justiție și echitate deplină, care să le favorizeze creșterea. Spunem că în primul rînd să se bazeze pe efortul propriu pentru că proiecțiile și reflecțiile mai profunde asupra experiențelor naționale, mai noi și mai vechi, ale creșterii economice confirmă această cerință. Experiența României, dezvoltarea sa dinamică, îndeosebi din ultimul deceniu, constituie un strălucit exemplu al tezei⁽³⁰⁾. De altfel, se exprima un istoric, pe termen lung, „națiunile au soarta pe care și-o fac. Nimic fericit nu le vine din întimplare”.

Faptul că dezvoltarea este condiționată de cantitatea de resurse existente în mediu — îndeosebi materii prime și resurse energetice — și că acestea nu sînt nelimitate, este real. Ar fi însă prea simplist să considerăm că o asemenea premisă trebuie să ducă inevitabil la soluția de oprire sau de diminuare substanțială a creșterii ca singură alternativă. Avem la îndemînă cel puțin două căi principale pe care se poate acționa: a) extinderea resurselor cunoscute și utilizate astăzi, b) eliminarea risipei și introducerea unui consum rațional de resurse.

Tehnologia ne-a dovedit deja că ea ne poate ajuta să rezolvăm problemele dificile ale creșterii, găsind noi resurse, trecînd de la o resursă mai puțin abundentă la una mai abundentă, să extindem resursele prin reciclare, să reducem sau să eliminăm deșeurile și să micșorăm poluarea. Dar nici o clipă nu trebuie să credem că prin sporirea rolului științei sau tehnicii, printr-o mai bună orientare a tehnologiei, putem să rezolvăm toate problemele, să ajungem la un tip de creștere satisfăcător din toate punctele de vedere.

Sînt sigur că tehnologia va juca și în viitor un rol crescînd în modelele de creștere. Dar chiar dacă ea va reuși să rezolve unele probleme importante, cum sînt sporirea producției alimentare, lărgirea bazei de materii prime și energetice sau diminuarea poluării, sînt tot alit de sigur că ea singură nu va putea soluționa numeroase aspecte legate de inegalitățile și inechitățile economice și sociale, de satisfacerea unor cerințe economice, dar mai ales sociale și politice, a căror soluționare implică profunde schimbări structurale. Tehnologia singură nu va putea reconcilia actuala dez-

voltare cu noile aspirații umane și sociale, de egalitate, de echitate, de participare, de securitate economică și socială etc.

Contestarea modelului de producție și consum capitalist datează de foarte multe decenii atît în teoria marxist-leninistă, cît și pe tărîmul practicii, unde stă mărturie instaurarea într-un număr tot mai mare de țări a unei noi societăți, societatea socialistă. Este adevărat că mulți oameni de afaceri occidentali au sesizat abia de curînd și recunosc că contestarea modelului de producție și consum capitalist, născută după părerea unora în 1968, a cîștigat rapid pături din ce în ce mai largi ale populației (vezi J. Denizet, în revista *L'Expansion*, nr. 89 din 1975, p. 30). În termeni tehnocratici se vorbește astăzi chiar despre o epuizare a modelului de creștere al ultimilor treizeci de ani, care a traversat Atlanticul după cel de-al doilea război mondial. Rețetele de stimulare a unor consumuri artificiale, bazate adesea pe mecanismul creditului, au început să dea de mai mulți ani semne de oboseală.

Este de acceptat ipoteza că în mod justificat fiecare societate urmărește să-și asigure o „abundență” cît mai deplină. Dar se ridică întrebarea: ce fel de „abundență”? Acceptăm și ipoteza că venitul pe locuitor este necesar să crească, dar atunci cînd ne referim la țările cele mai dezvoltate, poate la un moment să devină legitimă întrebarea, pînă la ce nivel? Sau mai exact, pentru că nu sîntem partizanii creșterii zero, se pune problema ca venitul pe locuitor să fie reconvertit numai în consum material și nemijlocit individual? Este oare rațional, așa cum se întîmplă în prezent în țările dezvoltate, să se stimuleze cu orice preț, în mod artificial, un consum material? Nu cumva un asemenea tip de creștere economică duce la risipă și la devorarea nerațională a resurselor? Nu cumva un asemenea etos al creșterii a creat actualele dezechilibre și inechități flagrante în dezvoltare?

Mesarovič și Pestel arătau în lucrarea lor „Omenirea la răspîntie” că: „Este binecunoscut faptul că în regiunile dezvoltate industrializate ale lumii, consumul material a atins proporțiile unei risipe absurde...” (p. 13). Faptul este prea evident și prea important pentru a putea fi trecut cu vederea. În condițiile intolerabilelor decalaje între bogăție și sărăcie, cînd o parte majoritară a omenirii suferă încă de pe urma subdezvoltării și sărăciei, iar consumul de resurse în actualele interdependențe devine o constrîngere din ce în ce mai presantă, risipa este inadmisibilă, iar instaurarea unei echități, care să asigure dezvoltarea tuturor țărilor, tot mai imperioasă.

Împasul așa-zisei societăți de consum a arătat încă o dată cît de subredă și în același timp, cît de inadmisibilă este în lumea de astăzi suprad dezvoltarea unora alături de subdezvoltarea altora. Spiritul de echitate și rațiunea lucidă au adus în discuție însăși problema necesității echilibrării dezvoltării la scară planetară, a înlăturării treptate a subdezvoltării și a marilor decalaje și instaurarea unor noi relații economice și politice internaționale. Un asemenea obiectiv nu poate fi realizat fără a introduce o mai mare raționalitate în creșterea economică a țărilor occidentale, fără a adopta o creștere bazată nu numai pe rațiuni pur economice, ci și pe o justificare socială, avînd finalitatea social-umană asupra căreia am insistat atîta.

Creșterea economică ghidată de obținerea profitului maxim a dus la o dezvoltare unilaterală. Aceasta se manifestă și în țări capitaliste dezvoltate — disproporții între sectoare, ramuri și regiuni economice, utilizare abuzivă a resurselor materiale și umane, consum irațional, discrepanțe în veniturile diferitelor grupuri sociale, supraaglomerări urbane, poluarea și degradarea mediului ambiant și a condiției umane, alienare etc. — dar mai ales în țările subdezvoltate, victime ale acestei dezvoltări unilaterale, inechitabile, cu rol de furnizare de materii prime, cu structuri economice

⁽²⁸⁾ Nicolae Ceaușescu, *Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la mărțile realizării ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale*, în *Știința*, nr. 10367, din 19 decembrie 1975.

⁽²⁹⁾ Costin Murgescu, *Probleme de bază ale comerțului internațional în perspectiva făuririi unei noi ordini mondiale*, în *Revista economică*, nr. 50, din 12 decembrie 1975.

⁽³⁰⁾ În acest sens, a se vedea un recent și aprofundat studiu al acad. prof. Manca Mănescu „Avuția națională a României socialiste”, în „*Era socialistă*” nr. 11 și 12 din 1975.

unilaterale și o neglijare păgubitoare a celorlalte structuri ale vieții sociale, educaționale, culturale.

Adeea încă și astăzi rolul creșterii economice este înțeles limitat la o crea mai multe locuri de muncă și a sporii veniturile reale ale populației. Ea nu poate fi privită în sine, numai ca aducătoare de mai multă bunăstare economică. **Creșterea trebuie să aducă în mod echitabil mai multă bunăstare economică, pentru toți, dar și mai multă bunăstare socială.** Creșterea economică se cere reconsiderată privind-o în cadrul interconexiunii sale cu dezvoltarea și progresul, atribuindu-i un nou etos, acela marcat de finalitatea social-umană. Aceasta înseamnă ca ea să conducă nu numai la o creștere a veniturilor reale, ci la o satisfacere optimală a unor cerințe multiple social-economice. Se simte nevoia de mai multe bunuri de consum colectiv, de mai multă educație, sănătate, securitate, demnitate, participare. Aceasta implică necesitatea menținerii unei creșteri economice susținute, capabile să asigure satisfacerea tuturor acestor cerințe. O asemenea optică presupune însă o creștere dirijată, controlată, planificată într-o viziune globală, bazată pe un sistem de indicatori social-economici adecvat.

Economia capitalistă de piață a determinat o creștere necontrolată și adesea rău orientată, cu consecințe nefaste asupra mediului social și ecologic. Societatea nefiind un conglomerat, ci un organism, creșterea nu poate fi browniană, ci una organică, dirijată. Studiul lui Mesarovič și Pestel face un ascuțit rechizitoriu al mersului la întâmplare generator de dezechilibru în viața societății, arătând că fără control uman, situația nu se stabilizează în stări de echilibru, ci de dezastru. O asemenea dezvoltare **dirijată și controlată** pe plan național, nu poate fi decât o prerogativă a statelor naționale independente și suverane, în concordanță cu aspirațiile societății respective. Dezechilibrile economice, demografice, sociale și ecologice nu pot fi depășite fără instituirea pe plan național a unor pirghii, mecanisme și instituții, capabile să atenueze contradicțiile reproducerii și să asigure o dezvoltare armonioasă, planificată, iar pe plan internațional a unor relații juste și echitabile.

Dacă ar fi să apelăm din nou la experiența românească este relevant că politica Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, pornind de la ideea omogenității și cerința asigurării unui sincronism controlat al propagării dezvoltării, ia în considerare interdependențele structurale și necesitatea creșterii echilibrate a diferitelor sectoare în care economicul, socialul, politicul, culturalul, eticul, ideologicul, științificul, juridic etc. nu sint procese paralele, ci corelate și intercondiționate în procesul unitar de dirijare a creșterii, dezvoltării și progresului. Multilateralitatea nu este numai o antiteză a unilateralității, ci pornind de la finalitatea social-umană a vectorului creștere-dezvoltare-progres, ea constituie edificarea unei complexe arhitecturi umane și a mediului său natural, de locuit, de muncă, de recreere, social, spiritual, politic.

Progresul nu este reducibil doar la componenta sa economică, deși ei îi revine un rol hotărâtor. Din această cauză planificării **globale**, care modelează nemijlocit ansamblul mecanismelor progresului social, îi revine rolul integrator al sub sistemului economic în procesul creștere-dezvoltare-progres, prin angajarea deplină a aparatului social de deliberare și decizie. Recentul congres al consiliilor populare constituie o expresie elocventă atit în ceea ce privește fizionomia structurilor și funcționalitatea profundului democratism, cit și asupra viziunii integratoare a componentelor economice, sociale, umane, ecologice și politice în care este abordată dezvoltarea. Procesul unitar al dezvoltării **economice și sociale** a societății românești își găsește expresia în acest concept înaintat de **plan național unic**, ce include ansamblul de nevoi pe care îl implică, în diferitele etape, obiectivul fărurii societății socialiste multilateral dezvoltate, cu scopul său umanist — omul multilateral dezvoltat, trăind într-un mediu în concordanță cu aspirațiile sale, bazându-se pe un model de consum corespunzător unui nou etos.

Consum individual — consum colectiv

Pot fi instaurate noi relații economice internaționale și un nou tip de creștere economică fără a modifica actualele concepții, atitudini și deprinderi de consum sau se cere reconsiderat și modelul de consum? Aceasta ar constitui o a noua falsă dilemă.

O privire nouă asupra viitorului bulversează multe din datele actuale ale problemei și îndeosebi cele privind filozofia așa-zisei „societăți de consum”. Arătăm că este tot mai mult contestat modelul de creștere urmărit de clasele favorizate din țările dezvoltate (vezi studiul lui V. Scardigli, Comment vous vivrez dans dix ans, în revista **L'Expansion**, nr. 89 din 1975, p. 96). Mulți specialiști occidentali nu ezită în a recunoaște răspicat că el nu mai poate fi urmat.

Profesorul Alain Cotta de la Universitatea din Paris arată că „ceea ce a alimentat creșterea postbelică a fost larga difuzare a bunurilor de consum de folosință îndelungată (automobile, televizoare, aparate electrocasnice etc.). Saturarea relativă a pieței cu astfel de bunuri determină o schimbare a modelelor de consum”... (vezi **Le Monde** din 25 sept. 1975). El recomandă ca o soluție posibilă creșterea bunurilor de consum colectiv, arătând că țările occidentale trebuie să încurajeze acest tip nou de creștere...

Filozofia și mecanismele economice ale țărilor capitaliste dezvoltate încurajează risipa de resurse prin intermediul unui consum rău orientat, prin produse concepute și fabricate astfel încit să fie schimbate cit mai des, prin stimularea unui consum artificial și achiziționarea unei imense cantități de bunuri de consum individual, adesea inutile. Analizind aceste aspecte în contextul actualei crize a capitalismului contemporan, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: „Se poate spune că această criză evidențiază într-un mod pregnant falimentul așa-zisei societăți de consum, faptul că ea a devenit de fapt o societate a risipei, pe care o recunosc astăzi inșișii liderii lumii capitaliste. Viața a demonstrat că chiar și în cele mai dezvoltate țări risipa are pină la urmă o limită; ea se răzbnună cind te aștepti cel mai puțin” (1).

Admițind necesitatea unei alte finalități a creșterii economice decât profitul, stimulat adesea și printr-un consum artificial, și anume finalitatea social-umană, consumul nu mai poate fi privit îngust, numai ca un consum individual și nemijlocit material. „Omul-scop” înseamnă omul multidimensional, privit în ipostazele sale multiple de ființă biologică care trăiește în strînsă interdependență cu mediul său natural, de homo faber, de homo oeconomicus, dar și de homo socialis. Noțiunea de „calitate a vieții” nu poate fi în nici un caz redusă numai la consumul de bunuri materiale. Omul zilelor noastre simte tot mai mult nevoia nu numai de hrană, de îmbrăcăminte sau de adăpost, ci și de educație, de asistență socială, de comunicație, de justiție socială, de participare, de o mai mare puritate a aerului și a apei, într-un cuvint de numeroase noi cerințe colective. Autorii raportului „Que faire” citat sesizau că „de îndată ce oamenii au dreptul la hrană, ei resimt o nevoie socială, de a ști, de a înțelege sensul muncii lor, de a participa la treburile publice sau de a-și apăra opiniile lor. Dreptul la educație, la a-și expune opiniile, la a fi informați, la conducerea producției: acestea sint drepturi care enunță nevoia de socializare” (p. 27). Constatările nu sint singulare. Studiul amintit, privind modul de viață peste zece ani în Franța, sesizează degajarea a două tendințe directe: (a) o explozie a aspirațiilor pentru înflorirea personalității și (b) o dezvoltare a preocupărilor pentru justiție socială (vezi Scardigli, art. cit. p. 93).

Concepția strategică a partidului nostru de dezvoltare **multilaterală** a societății și a personalității umane pornește de la considerarea omului ca țel suprem, privit nu numai în cadrul sistemului său material, ci și al celui social, politic, spiritual, al valorilor morale etc. Progresul social-economic accelerat al României socialiste se bazează tocmai pe concepția de largă perspectivă și deplin coerentă a multiplelor laturi componente ale promovării unor noi valori etice și morale, a transformării omului din „homo oeconomicus” în „homo socialis”, cu responsabilități crescînde în conducerea societății românești și beneficiari deplin al rezultatelor activității sale. O analiză atentă a conceptelor și opțiunilor politicii partidului nostru privind progresul societății românești prilejuiește satisfacția de a găsi numeroase răspunsuri, și soluții novatoare de fond, problemelor care frământă omeneria. Aceasta constituie cu siguranță una din rațiunile marelui interes internațional, pe tot mai multe meridiane ale globului, față de opera președintelui Nicolae Ceaușescu. Privind lucrurile într-o asemenea optică economiștii, sociologii, politologii, filozofii au un cimp larg de investigație în această zonă.

Un model de consum, care de fapt furnizează o mare parte din constelația informațională de bază care orientează opțiunile vectorului creștere-dezvoltare-progres, nu poate fi decât specific, pentru o anumită colectivitate socială națională și etapă de dezvoltare, avînd deci un caracter extrem de dinamic care trebuie să-și găsească o formă de expresie concretă în opțiunile și măsurile de politică economico-socială, în planificarea dezvoltării social-economice. Alături de existența componentelor clasice de consum, de hrană, îmbrăcăminte, locuință, obiecte de uz individual, ca direcții de evoluție pot fi sesizate: (a) tendința de sporire a cererii de consum colectiv, de educație, de sănătate, de comunicații, de echipamente de transport în comun, de sport, servicii de recreere etc.; (b) de mai multă justiție socială, de reducere a inegalității economice și sociale, de demnitate, de echitate, de etică, condiții de afirmare a personalității umane, de creativitate; (c) de creștere a gradului de participare la viața social-politică, la decizie, de asumare a unor responsabilități crescînde în societate etc.

(1) Nicolae Ceaușescu, **România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 10, Editura Politică, 1974, p. 829.

Pledoariile pentru un mod de viață hedonist n-au „prins” la scară planetară. Aminteam că o euforie a relansării creșterii economice în Occident ar putea pentru un moment să facă să se uite pericolele exceselor societății de consum. Ar fi o mare greșeală. Țările în curs de dezvoltare, și nu numai ele, trebuie să reflecteze serios la viitor, eliberându-se de capcanele trecutului. și cu atât mai mult trebuie să fugim de „un potop de cuvinte peste un pustiu de idei”. Avem nevoie de acțiune, de plămădirea arhitecturii unor noi edificii, mai juste și mai echitabile.

Întrebările pe care le pune Lester Brown mi se par pe deplin justificate în acest context: „Pot oare aspira țările sărace, care cuprind mai bine de 2 miliarde de oameni, la stilul de viață american, în timp ce țările superbogate absorb o cantitate mereu mai mare de resurse? Care sînt consecințele pentru țările sărace ale lumii dacă se va mai continua urmărirea unor niveluri tot mai ridicate de bogăție în sinul țărilor bogate? (32)”. Așa cum spuneam, nu este vorba ca cei care pînă nu de mult au avut o situație privilegiată să trăiască mai rău, ci ca cei defavorizați de structurile politice și economice ale vechii ordini internaționale să fie ajutați să-și dezvolte accelerat economia, pentru a putea să trăiască și ei mai bine.

În contextul inegalităților existente, pornind de la finalitatea uman-socială a creșterii, deci a ridicării nivelului de trai, material și spiritual al tuturor locuitorilor planetei noastre, două probleme mari apar ca fundamentale pentru etapa actuală: (a) stabilirea în mod științific și etic a unor limite minime admisibile și maxime posibile în condiții rezonabile, ale venitului național pe locuitor; (b) elaborarea unor „modele de consum” raționale, specifice colectivităților naționale, dar care privesc omul în ipostaza sa multi-dimensională, în strînsă conexiune cu mediul său economic, social, politic, de muncă, de recreere, de locuit, ecologic, moral, spiritual, etic și care să ajute la orientarea creșterii, dezvoltării și progresului în funcție de aceste obiective multilaterale.

În cadrul simpozionului pe tema „Noua ordine economică internațională” de la Haga, pornindu-se de la distribuția inechitabilă a veniturilor pe grupe de țări, a fost dezvoltată ideea necesității stabilirii unor venituri minime pe locuitor pentru țările în curs de dezvoltare și a nivelului maxim pentru cele dezvoltate (op. cit. p. 67 și urm.). Ideea că la un moment dat se ajunge la situația în care orice consum începe să devină o risipă și că trebuie stabilit acest punct și oprită sporirea consumului peste „pragul critic”, o găsim și la Mesarovič și Pestel. Preocupările diferitelor grupuri de lucru de a defini nevoile minimale ale oamenilor, cum este cel al Fundației Bariloche (Argentina) sau de a stabili limite ale unor nevoi raționale maxime, cum sînt cele din Suedia (33) sînt pe cit de dificile, pe atît de utile în această etapă.

Remodelarea consumului se cere evident abordată în contextul determinării aspirațiilor maselor largi ale populației, al nevoii de a raționaliza utilizarea resurselor materiale, financiare și umane, ca și al imperativului etic, al realizării în perspectivă a unui nivel de trai acceptabil pentru toți oamenii, al restricțiilor pe care le impune modelul de producție și de consum păstrarea unor echilibre între diferitele medii de viață.

Creștere „poluantă”, creștere „nepoluantă” sau relația economie-ecologie.

Industrializarea nu poate fi oare decît poluantă și singurul remediu ar fi de a stopa dezvoltarea ei sau există și alte remedii? Iată o a zecea falsă dilemă

Societățile industrializate capitaliste, al căror eșafodaj a fost construit pe ideea obținerii profitului maxim, au neglijat adesea, o bună parte din timp, costurile sociale ale dezvoltării. Încurajate de mecanisme și de un sistem de prețuri inadecvat, ele au devenit în mod inevitabil consumatoare de resurse într-o manieră neechilibrată, cu efecte perturbatoare, adesea chiar distructive. „În condițiile conservării suveranității capitalului — cum sesiza profes-

sorul S. Tsuru — acesta tinde spre utilizarea maximă a factorilor de producție «externi» (ce nu-i aparțin) și a mediului înconjurător, fără a lua în considerare distrugerea și epuizarea resurselor atrase în circuitul economic”. Sau cum se exprima un specialist englez, „atunci cînd singurul interes este profitul maxim, produsul final va fi maxima poluare”. Mobilul profit a făcut adesea ca singura responsabilitate a întreprinzătorului capitalist să fie atingerea acestui țel, deseori împotriva resurselor naturale, a mediului și bineînțeles a forței de muncă. Într-o asemenea viziune este de înțeles remarcă unor contestatari ai „modelului” capitalist ca H. Marcuse, după care poluarea în țările occidentale este mai mult de natură socială, politică și economică și mai puțin de natură tehnică (34).

Mediul trebuie înțeles în accepțiunea cuprinzătoare a termenului, în unitatea sa indisolubilă: Om-Natură-Tehnică-Societate (vezi și Maria D. Popescu, op. cit., p. 106). Deci nu este vorba numai de aspectele tehnice ale rezolvării problemei resurselor (nereproductibile sau greu reproductibile) sau a poluării. Discuția nu poate fi limitată numai la posibilitățile pe care le avem pentru a înlocui actuala tehnologie poluantă printr-una nepoluantă și de a asigura o exploatare rezonabilă a resurselor naturale sau de a aplica secretul, de mult descoperit de natură, al reciclării în tehnologiile de producție. Fie că este vorba de goana după resurse naturale ușor exploatabile și ieftine sau de implantarea industriei numai după criteriile obținerii unor profituri maxime, fie că este vorba de mediul construit, de supraaglomerări urbane poluante, problemele sînt mai mult de natură economico-socială, decît tehnică. Așa se explică și faptul că în „Declarația Conferinței Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător” (Stockholm 1972) se apreciază că în țările în curs de dezvoltare majoritatea problemelor mediului înconjurător sînt cauzate de subdezvoltare (35).

În principiu dezvoltarea nu este opusă mediului. Este adevărat că mediul natural este format din ecosisteme complexe, uneori fragile și nu întotdeauna suficient de bine cunoscute. Omenirea poate să-și procure însă mijloacele necesare unei dezvoltări mai armonioase și nepoluante. Nu întotdeauna deteriorarea mediului trebuie să fie un tribut plătit industrializării. Din contră, adesea tocmai industrializarea și tehnologia antrenată de dezvoltarea ei constituie unele din mijloacele de bază care contribuie la organizarea și ameliorarea mediului construit, a celui de viață și chiar natural. Se cer schimbate însă nu numai tehnologiile poluante, ci ceva mai radical: atitudinile, concepțiile și instituțiile incompatibile cu o dezvoltare echilibrată și rațională din punct de vedere etic, al finalității social-umane, cu crearea echilibrului necesar între diferite medii de viață — natural, economic, social, spiritual etc. —, de a asigura un nou tip de creștere, de dezvoltare și progres și un nou cadru structural adecvat. Deci, după părerea mea, nu este vorba numai de un cadru bio-geo-economic, cum sînt tentați să privească lucrurile numeroși specialiști, ci de un cadru coerent mai larg. Am așuns astfel din nou la o idee exprimată anterior și anume contestarea opțiunii triumfalului creștere-resurse-mediul și la necesitatea de a aborda problemele în cadrul pătratului economic-social-politic-ecologic.

★

Trăim într-o epocă în care am învățat să privim lucrurile într-o optică de perspectivă și sistemică. Este o cucerire a științei și, aș zice, și a conștiinței contemporane, care mărește enorma forță de pătrundere a minții omenești, înzestrînd-o cu un sistem conceptual și cu un instrumentar de analiză și sinteză mai adecvat. Nu mai putem să ne mulțumim să ridicăm probleme. Cercetătorii științifici, oamenii politici trebuie tot mai mult să formuleze răspunsuri valabile unei întrebări care revine obsesiv: Omenirea încotro? O responsabilitate elementară ne obligă ca, trăind ancorați în prezent, să scrutăm permanent și atent viitorul pe care îl plămădim de fapt azi. Trebuie să pătrundem sensul existenței și devenirii noastre, mai ales astăzi cînd omenirea este confruntată cu probleme grave, de soluționare cărora depinde însuși viitorul. În ampla și magistrală analiză făcută la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale fenomenelor și proceselor ce au loc în lumea contemporană, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat cu maximă concentrare sensul major al evoluției și cerințelor timpului nostru, arătînd că: „În epocă în care trăim, și care este guvernată de marea revoluție tehnico-științifică mondială, de uriașele procese revoluționare de eliberare națională și socială a popoarelor, de creșterea fără precedent a forțelor progresiste, democratice, se cere în mod imperios și promovarea unei politici internaționale noi, cu adevărat revoluționare, care să schimbe în mod radical raporturile dintre state, principiile politicii mondiale, să instaureze dreptatea și echitatea, colaborarea și pacea pe planeta noastră” (36). Iată într-adevăr jaloane de bază care trebuie să ne ghideze căutările de soluții și acțiunile.

Ioniță OLTEANU

(32) Lester Brown, O criză de proporții mondiale, în revista *Dialog*, vol. 2, nr. 3, 1973 p. 19.

(33) Vezi Rapport Dag Hammarskjöld 1975. Que faire, préparé à l'occasion de la septième session extraordinaire de l'Assemblée générale des Nations Unies, cap. „Une autre Suède?”, pag. 45-57.

(34) Vezi opiniile lui H. Marcuse exprimate în cadrul dezbaterii „Ecologie și revoluție”, în revista „Le Nouvel Observateur” nr. 396/1972.

(35) Vezi doc. A/Conf. 48/14/Rev. 1.

(36) Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la măreșele realizări ale poporului român în cincinalul 1971-1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, publicată în *Scintela* nr. 10367, din 19 decembrie 1975.

PROGRESUL TEHNIC

„MOTOR“ AL CINCINALULUI

INCHEIND CU SUCCES realizarea celui de-al nouălea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale, poporul sovietic a trecut la îndeplinirea obiectivelor unei noi etape importante pe calea construirii bazei tehnico-materiale a comunismului în U.R.S.S.: al zecelea cincinal (1976—1980). În anii 1971—1975 volumul producției industriale a crescut cu 43 la sută, volumul producției globale a agriculturii — cu 13 la sută, fondurile fixe de producție au sporit de 1,5 ori, iar volumul global al investițiilor capitale s-a ridicat la 500 miliarde ruble. Venitul național s-a mărit cu 28 la sută, și anume în proporție de aproximativ patru-cincimi pe seama ridicării productivității muncii.

Eficiență și calitate

PRINCIPALELE jaloane cantitative, stabilite prin proiectul noului plan cincinal care urmează a fi dezbătut de apropiatul Congres al P.C.U.S., — cel de-al XXV-lea —, reflectă continuitatea procesului de dezvoltare social-economică a țării, de ridicare a bunăstării poporului sovietic. Astfel, pentru perioada 1976—1980 se preconizează față de nivelul atins în 1975 creșteri a căror expresie cifrică este oglindită în tabelul din această pagină.

De pe acum noua perioadă de plan a căpătat denumirea de „cincinal al eficienței și calității“, fiind caracterizată printr-o și mai mare intensificare a producției sociale, prin folosirea mai deplină a posibilităților pe care le oferă economia pentru sporirea avuției naționale, pentru dezvoltarea forței economice. În limbajul concret al acțiunilor și obiectivelor urmărite, aceasta înseamnă creșterea stabilită și perfecționarea producției sociale, sporirea pe toate căile a eficienței sale (inclusiv întărirea regimului de economii), accelerarea ritmului progresului tehnico-științific, perfecționarea conducerii economiei naționale, folosirea rațională și reinnoirea resurselor naturale, protejarea mediului ambiant, adâncirea colaborării multilaterale cu țările socialiste ș.a.

Criteriul **eficienței** este omniprezent la stabilirea sarcinilor planului cincinal, atât în sectorizarea sa, pe ramuri și domenii de activitate, cât și în plan teritorial. Luând numai exemplul dinamicii productivității muncii, se prevede ca aceasta să asigure 85—90% din sporul venitului național, aproximativ 90% din cel al producției industriale, cel puțin 95% din creșterea volumului transporturilor pe calea ferată și întregul spor de producție din agricultură sau din sectorul construcțiilor-montaj.

Aceeași atenție susținută se acordă și problemei **calității** producției, privită sub multiple unghiuri. Este vorba în primul rând de perfecționarea standardizării producției, care să permită, încă în cincinalul actual, dirijarea pe baze științifice a calității producției finite, accelerarea introducerii progresului tehnic. De pe acum cunosc o extindere continuă și capătă contururi tot mai precise așa-numitele sisteme teritoriale de conducere a calității producției și muncii. Dar nu mai puțin importantă este ridicarea stachetei calității la un înalt nivel: printre obiectivele trasate oamenilor de știință, inginerilor și tehni-

cienilor din industria constructoare de mașini, de pildă, figurează și sarcina de a crea, în actualul cincinal, mașini, utilaje și aparatură care — prin parametrii tehnico-economici (raportați la o unitate de productivitate sau alt efect util) — să depășească cele mai bune realizări autohtone și pe plan mondial.

Pirghia principală pentru traducerea în viață a acestor prevederi o constituie introducerea complexă a progresului tehnic, în contextul mai larg al soluționării consecvențe a problemei îmbinării organice a realizărilor revoluției tehnico-științifice cu avantajele sistemului economic socialist.

Direcții prioritare

ÎN PROIECTUL actualului plan cincinal sarcina acestei „îmbinări organice“ capătă expresia cifrică a unor indicatori tehnico-economici, superioară nivelului atins în cel de-al nouălea cincinal, sau a unor premii calitative.

Una dintre orientările cardinale în introducerea progresului tehnic o constituie **reducerea continuă a consumurilor specifice de materii prime, combustibili și materiale**, prelucrarea mai adâncă și complexă, prin aplicarea unor soluții constructive avansate, perfecționarea proceselor tehnologice și îmbunătățirea normării consumurilor respective. Astfel, se prevede ca în anii 1976—1980 consumul specific de laminate ferose (în construcțiile de mașini) să scadă cu 14—16%, cel de ciment, (în construcții) — cu 5—6%... cel de benzină și combustibil pentru motoare diesel (în transporturile auto) — cu 8% etc.

Asemenea economii urmează a fi realizate, concomitent, pe baza **diversificării producției de materii prime și materiale, a orientării către sortimentele și calitățile care permit realizarea unei eficiențe superioare**. În siderurgia, de pildă, se prevede majorarea de 1,5—2 ori a producției de tablă și benzi laminate la rece, de metal cu rezistență sporită datorită prelucrării termice, de laminate cu acoperire anticorozivă, de țevi și conducte cu rezistență superioară (în primul rând pentru industria petrolului și gazelor) etc.

Un rol important în introducerea progresului tehnic revine construcțiilor de mașini și industriei chimice. Aici nu este vorba numai de creșterea producției în ritm mai rapid decât pe ansamblul industriei, ci de importante progrese calitative în însăși concepția și structura producției.

Dinamici în cincinalul 1976—1980

Indicatorul	în %
Venitul național	24 - 28
Producția industrială	35 - 39
- de mijloace de producție	38 - 42
- de bunuri de consum	30 - 32
Producția agricolă (volumul mediu anual, în comparație cu cincinalul precedent)	14 - 17
Productivitatea muncii în industrie	30 - 34
Productivitatea muncii în colhozuri și sovhozuri (nivelul mediu anual)	27 - 30
Volumul mărfurilor transportate cu toate tipurile de transport	circa 30
Transportul de pasageri	23
Volumul investițiilor capitale	21 - 26
Vindurile de mărfuri cu amănuntul în comerțul de stat și cooperatist	20 - 22

Sursa: "Osnovnie napravleniia razvitiia narodnogo hozaiatva S.S.S.R. na 1976-1980 godi", Ekonomiceskaia gazeta, nr.51/1975.

După cum se arată în proiectul planului cincinal, realizarea reutilității tehnice la un nivel înalt a producției în diferite ramuri ale economiei naționale presupune „trezirea de la crearea și introducerea unor mașini și procese tehnologice singulare la proiectarea, producția și utilizarea în masă a unor sisteme de mașini, instalații, aparate și procese tehnologice de mare eficiență, care asigură mecanizarea și automatizarea tuturor proceselor de producție și mai ales a operațiunilor ajutătoare, de transport și depozitare“, în condițiile măririi durabilității și a fiabilității mașinilor și utilajelor respective.

Nu mai în cursul anului trecut, în această ramură au fost create circa 4 000 de noi produse, iar numărul celor asimilate și lansate în producția de serie se cifrează la 3 000. Concomitent, în întreprinderi industriale au fost montate aproximativ 10 000 de benzi rulante mecanizate și 1 800 de linii automatizate, au fost create 800 de sisteme automatizate de evidență, conducere și planificare etc.

Penetrația largă a progresului tehnic nu vizează numai industria, ci — în aceeași măsură — agricultura și alte ramuri ale economiei Uniunii Sovietice. Industriei chimice îi revine, între altele, sarcina de a aduce o contribuție sporită la **intensificarea chimizării producției agricole**. Se prevede, astfel, ca în anul 1980 agriculturii să-i fie livrate 115 milioane tone de îngrășăminte chimice și 5 milioane tone de adaosuri nutritive (față de 72,2 milioane și — respectiv — 2,2 milioane tone în 1975), cu îmbunătățirea concomitentă a sortimentului acestor îngrășăminte. Pe de altă parte, în cincinalul actual se desfășoară un proces de ridicare a nivelului și eficienței chimizării agriculturii prin edi-

DATE DE PROGNOZĂ

ENERGETICA NUCLEARĂ

DEZVOLTAREA energeticii nucleare, stimulată de creșterea în ultimii ani a prețurilor la combustibilii clasici, și în primul rând la produsele petroliere, pare a avea perspective largi în deceniul următor, singura frână în calea acestei expansiuni fiind considerate eventual disponibilitățile previzibile de uraniu.

O prognoză de acest gen, elaborată pe ansamblul țărilor O.C.D.E., stabilește volumul capacităților instalate (la finele fiecărui an) la 206—223 mii MW în 1980 și la 522—571 mii MW în 1985, față de 80—85 mii MW în 1975. Datele din tabel detaliază această prognoză pe țările O.C.D.E.

Evoluția conjuncturii pe piața energetică mondială în cursul anului 1974 a determinat o revizuire a acestei prognoze de către experții O.C.D.E. pentru energia nucleară. Noile previziuni stabilesc suma capacităților nucleare instalate în 1985 la 690 mii MW (cu circa 30% mai mult decât în prognoza precedentă), iar pentru anul 1990 indică cifra de 1400 mii MW. Dacă aceste previziuni se vor realiza, ponderea energiei electrice de origine nucleară în cadrul producției totale de energie electrică a țărilor membre ale O.C.D.E. va spori de la 5% în 1974 la 45% în 1985. Se apreciază că realizarea programului amintit va necesita

investiții cumulate (în prețurile constante din 1972) de 74 miliarde dolari în 1975, de 212 mlrd. în 1980, de 464 mlrd. în 1985 și de 820 mlrd. dolari în 1990 (pentru comparație, menționăm că în 1973 venitul național al S.U.A. se ridica la 1041 miliarde dolari).

Pe plan mondial se profilează în perspectivă o modificare a repartizării geografice a capacităților nucleare, urmind să sporească ponderea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare. Dacă la sfârșitul anului 1974 numai India, Pakistan și Argentina dispuneau de centrale nucleare, în prezent Brazilia și Iranul au elaborat ample programe de dotare cu asemenea centrale, iar alte țări în curs de dezvoltare se pregătesc să le urmeze exemplul. Pe de altă parte, se apreciază că în deceniul următor — pe lângă S.U.A. — un efort mai intens în același sens vor depune țările capitaliste industrializate, aflate într-o accentuată dependență de importul de petrol.

Realizarea programului în cadrul O.C.D.E. va necesita cantități sporite de oxid de uraniu, evaluate la 29 mii tone în 1975, la 77 mii t în 1980, la 153 mii t în 1985 și 221 mii t în 1990, ceea ce reclamă intensificarea activi-

CAPACITATI NUCLEARE INSTALATE

(mii MW)

Tara	1975	1980	1985
Total țări O.C.D.E.	80-85	206-223	522-571
Din care:			
Piața Comună vest-europeană	20,3	51,2	150
- R.F.G.	4,0	20,0	50
- Franța	4,1	13,4	42-50
- Anglia	8,8	12,0	30
- Italia	1,5	3,4	18
- Belgia	1,4	2,3-3,2	5-7,7
- Olanda	0,5	0,5	3,7
- Danemarca	-	-	1,5
- Luxemburg	-	-	1,2
- Irlanda	-	-	0,7
Alte țări vest-europene			
- Spania	1,1	9,7	25
- Elveția	1,0	3,8	4,7
- Finlanda	-	1,5	4,6
- Austria	-	0,7	3,0
- Suedia	3,1	8,3	..
- Grecia	-	-	1,5
- Portugalia	-	-	1,2
- Turcia	-	-	1,0
- Norvegia	-	-	0,9
Alte țări membre ale O.C.D.E.			
- S.U.A.	47,3-52	102-112	260-275
- Japonia	4,6	22-28,2	37-66,0
- Canada	2,4	6,5	15
- Australia	-	-	1
- Noua Zeelandă	-	-	1

Sursa: "Atomwirtschaft-Atomtechnik", nr.1/1975

țării de prospectare a unor noi zăcăminte. Rămâne însă sub semnul întrebării concordanța dintre capacitățile uzinelor de îmbogățire a uraniului și cerin-

tele crescinde din partea centralilor nucleare ce vor intra în funcțiune.

N. P.

ficarea unui sistem specializat de deservire agrochimică a colhozurilor și sovhozurilor, reprezentând o latură a sistemului unic, complex de asigurare în perspectivă a unor recolte superioare în agricultură.

Sporirea „randamentului” progresului tehnic

AVANTAJELE introducerii chibzuite a progresului tehnic pot fi ilustrate prin graiul cifrelor: anul trecut economiile realizate de pe urma aplicării diferitelor invenții și inovații au însumat în Uniunea Sovietică 4,7 miliarde ruble. După calculele economiștilor sovietici eliberarea — prin operațiuni de mecanizare și automatizare — a numai 10% din personalul ocupat în lucrările auxiliare și ajutoare din industrie (transport, încărcare și descărcare etc.) ar permite generalizarea schimbului doi pe ansamblul ramurii, și deci ridicarea substanțială a gradului de folosire a mașinilor și utilajelor. Iar în domeniul invențiilor și raționalizărilor, fiecare rublă cheltuită pentru această activitate se amplifică în medie de patru-sprezece ori sub forma economiilor realizate.

După cum se apreciază în cercurile de specialitate, avansul progresului tehnico-științific se măsoară nu numai prin gradul de înzestrare a proceselor de producție cu energie electrică și cu tehnică modernă, ci

și — în măsură crescândă — prin realizarea unui flux informațional corespunzător. În acest domeniu, în cursul celui de-al nouălea cincinal în Uniunea Sovietică sistemul informațional a fost extins și completat. A apărut o verigă deosebit de importantă, și anume: sistemul de informare a întreprinderilor și organizațiilor asupra realizărilor tehnico-științifice din ramura respectivă i s-a adăugat informarea asupra realizărilor și experienței avansate din alte ramuri și sectoare. În același scop se află în curs de edificare banca automatizată de date asupra traducerilor din publicațiile străine de specialitate. Astfel, treptat, se înfăptuiește un sistem de informare unic în lume prin proporțiile sale. Despre rosturile acestui sistem în accelerarea introducerii progresului tehnic și eficientizarea sa vorbește, de pildă, faptul că — după evaluările economiștilor — pierderile rezultind din utilizarea incompletă a rezultatelor cercetării sau din obținerea repetată a acestora echivalează cu 40—70% din ansamblul cheltuielilor pentru dezvoltarea științei.

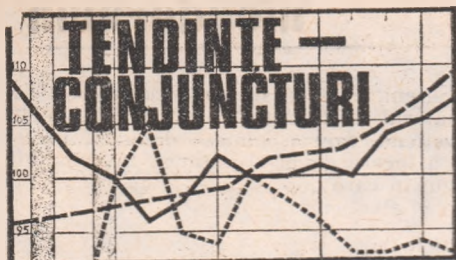
Dezbaterile legate de ridicarea eficienței activității economice în cincinalul 1976—1980 au scos în evidență necesitatea abordării complexe a problemelor dirijării progresului tehnico-științific. După cum se semnala nu demult într-un amplu articol pe această temă, în etapa actuală se poate vorbi de două tendințe în perfecționarea conducerii progresului tehnico-științific*).

* Vezi „Sotialisticeskaia industria”, nr. 227/1975

În primul rând, este vorba de consolidarea unității tuturor verigilor sistemului „știință-tehnică-producție”. O a doua tendință constă în strinsa corelare dintre progresul tehnico-științific și dezvoltarea generală a economiei naționale, înainte de toate a principalei sale ramuri — industria.

Cea mai actuală sarcină, se sublinia în articolul menționat, rezidă în asigurarea integrării planului de dezvoltare a științei și tehnicii cu planul economiei naționale, cel dintâi trebuind să devină nu o simplă secțiune a celui de-al doilea, ci fundamentul lui. După cum a evidențiat experiența înfăptuirii celui de-al nouălea cincinal, numai un plan complex privind progresul tehnico-științific, elaborat pe baza analizei situației și a perspectivelor dezvoltării științei și tehnicii, poate asigura o eficiență înaltă în acest domeniu, valorificarea optimă a resurselor și rezervelor pe care știința și tehnica le dezlăuie continuu și le pun la dispoziția omului. Efortul creator al colectivului de peste un milion de cadre științifice din Uniunea Sovietică, avîntul întrecerii socialiste de masă în cîntecul Congresului al XXV-lea al P.C.U.S. pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan oferă — încă de la primii pași în direcția realizării cincinalului 1976—1980 — premisele necesare pentru încetățenirea trainică, în toate sectoarele de activitate, a principiilor eficienței și calității.

N. POPOV

PROGNOZE 1976

Diferențieri între țări și zone

O DETALIERE a prognozelor conjuncturale pe acest an în-

tocmită de Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung scoate în evidență că factorul de creștere cel mai slab în țările capitaliste dezvoltate continuă să fie investițiile productive. Cu diferențieri destul de însemnate între țările și zone-

Elemente ale creșterii PNB în țările capitaliste dezvoltate, modificarea procentuală față de anul precedent

	1975		1974		1973		1972		1971	
	Individual	Consum public	Investiții fixe	Investiții variabile	Export	Import	Export	Import	Export	Import
RFG	0,2	2	4,7	2,5	2,5	1,5	1,5	1,5	0,5	0,5
Franța	4,3	1	2,5	2,5	2,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Anglia	-0,6	-1	2,5	2,5	2,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Italia	-0,6	-1	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Olanda	2,6	1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Belgia	0,7	-1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Danemarca	-5,1	2	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Irlanda	-1,1	-1	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
CEE	1,1	0	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Suedia	2,0	-2,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Elveția	2,0	-2,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Austria	2,2	3	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Norvegia	2,2	3	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Total Europa	1,7	0,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
SUA	0	0	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Canada	4,2	0	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Japonia	1,6	2	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Țări extra-europene	-1,1	0,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
Total țări capitaliste dezvoltate	0	0,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6

Sursa : DIW, Wochenbericht 3-176.

S.U.A. : perspective comerciale

IN acest an se așteaptă o diminuare a excedentului comercial al S.U.A. Aceasta deoarece — așa cum arăta recent Sidney L. Jones, ministru adjunct al finanțelor al acestei țări — concomitent cu sporirea exportului, importurile vor marca un progres și mai rapid, datorită intensificării cererii interne. (Anul trecut excedentul comercial al S.U.A. s-a ridicat la 11 miliarde de dolari). Pentru țările europene aceasta va însemna o piață de export de circa 25 miliarde de dolari, a relevat S. L. Jones.

Depunând mărturie în fața comitetului financiar al Senatului american, secretarul de stat Henry Kissinger a evidențiat ponderea crescândă a țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior al S.U.A. și nume de circa o treime. Pornind de la faptul că 90% din excedentul comercial american din ultimii ani s-a realizat în schimburile cu țările în curs

de dezvoltare, Henry Kissinger a afirmat că fără o sprijinire a posibilităților de export ale acestor țări ca mijloc de a-și spori încasările valutare nu se va putea asigura majorarea ponderii lor în exportul S.U.A.

Creșterea prețurilor în țările O. C. D. E.

DATELE cele mai recente difuzate de O.C.D.E. cu privire la evoluția prețurilor la consumator în țările membre arată că în decembrie 1975 s-a manifestat o tendință de încetinire a creșterii scumpetei. În ultimul trimestru al anului trecut, rata inflației s-a situat în jurul unui nivel anual de 8 la sută. Cum arată experții O.C.D.E., o serie de factori sezonieri favorabili au contribuit la această evoluție, a cărei menținere în lunile următoare nu poate fi socotită actualmente ca asigurată. Dintre evoluțiile pe țări, rețin atenția revenirea ratei inflației în Elveția și Danemarca sub media anuală din perioada 1962—1972, și pe de altă parte, men-

le geografice incluse în tabel, consumul intern și comerțul exterior cu bunuri și servicii (toți indicatorii în expresie reală) rădesc semne de redresare în 1976 față de cei doi ani precedenți. Investițiile, însă, nu numai că au cel mai scăzut ritm de creștere pe ansamblul țărilor cuprinse în tabel, dar într-o serie de cazuri continuă să regreseze. De notat că și prognoza DIW consemnează aransul relativ al redresării conjuncturale în țările capitaliste extraeuropene, față de cele din Europa occidentală.

Evoluții monetare

SĂPTĂMINA 9—13 februarie 1976 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a cursului dolarului american.

Devalorizarea cu 11 la sută a pesetei spaniole față de dolarul american; continua depreciere a lirei italiene (în ciuda faptului că deficitul balanței de plăți italiene pe anul 1975 a fost de peste 4 ori mai mic decât cel pe 1974); atacurile puternice asupra francului francez în speranța operatorilor de derize că actualul raport franc francez/marcă vest-germană din cadrul „șarpelui” valutar vest-european se va modifica în sensul revalorizării mărcii vest-germane — acești factori ar fi trebuit să ducă la întărirea valutei americane.

Intrucât însă dolarul american a fost folosit în toată această perioadă ca o valută „rehicul” pentru transferarea capitalurilor din valutele considerate în prezent ca slabe (lira italiană, peseta spaniolă, francul belgian, francul francez) în valutele considerate tari sau în întărire (marca vest-germană, francul elvețian, florinul olandez), pe ansamblu el a înregistrat o scădere. Dealtfel, dacă la începutul perioadei 1 D.S.T. era egal cu 1,17064 dolari S.U.A., la sfârșitul perioadei această relație era de 1 D.S.T.=1,17216 dolari S.U.A., ceea ce arată că în comparație cu „coșul” celor 16 valute care formează cursul D.S.T., dolarul S.U.A. a înregistrat o scădere.

În perioada analizată băncile centrale vest-europene au fost nevoite să intervină cu peste 5 miliarde dolari pe piața valutară pentru a „calma” fluctuațiile mari de cursuri cu un pronunțat caracter speculativ. În cercurile de afaceri se apreciază că în cazul când autoritățile americane nu vor colabora cu băncile centrale europene pe linia acordului de la Rambouillet din noiembrie 1971, acesta va fi pus la grea încercare, cu urmări imprevizibile pe piața valutară.

Dobânzile la depozitele în eurovalute nu au suferit mișcări importante: staționar la depozitele în eurodolari, ușoară tendință de scădere la euromarca vest-germană și eurofrancul elvețian.

Prețul aurului la Londra a înregistrat ușoare oscilații, de 2—3 dolari, în jurul nivelului de 130 dolari unciă.

ținerea ei la niveluri de circa sau peste 15 la sută anual în 10 țări membre ale organizației.

Prețurile la consumator în țările OCDE, modificarea procentuală față de perioada precedentă, înainte de eliminarea oscilațiilor sezoniere

	1962-1972 media anuală	1973	1974	12 luni încheiate în dec. 1975
Canada	3,3	7,6	10,9	9,5
S.U.A.	3,3	6,2	11,0	7,0
Japonia	2,7	11,7	24,5	7,5
Australia	2,4	9,5	15,1	14,1
Noua Zeelandă	5,1	8,3	11,0	15,7
Francea	4,4	7,3	13,7	9,6
R.F.G.	3,2	6,9	7,0	5,4
Italia	4,3	10,8	19,1	11,2
Anglia	4,9	9,2	16,0	24,9
Belgia	3,8	7,0	12,7	11,0
Luxemburg	3,4	6,1	9,5	10,9
Olanda	3,4	8,0	9,6	9,2
Danemarca	6,0	9,3	15,3	4,3
Irlanda	5,8	11,4	17,0	16,8
Austria	2,9	7,6	9,5	6,8
Elveția	5,7	11,7	17,5	18,1
Grecia	2,7	15,5	26,9	15,2
Islanda	11,9	20,6	42,9	43,6
Norvegia	3,1	7,5	9,4	11,0
Portugalia	6,3	12,9	25,0	14,7
Suedia	7,1	11,4	15,7	14,0
Suedia	4,7	6,7	10,1	10,2
Elveția	4,0	8,7	9,8	3,4
Turcia	8,6	14,0	23,8	18,1
Total OCDE	3,9	7,9	13,4	9,2
OCDE Europa	4,5	8,6	13,2	11,7
CEE	4,2	8,1	12,7	11,7

Sursa : OCDE, Communiqué de presse, 5 februarie 1976.

Petroliere neutilizate

ȘANTIERELE navale mondiale au pierdut începând din toamna trecută comenzi de petroliere în valoare de aproape 48 milioane tdw ca urmare a anulării unor comenzi. Potrivit unor surse citate de ziarul *The Times*, la sfârșitul lunii noiembrie 1975 tonajul petrolierelor neutilizate ajunsese la aproape 38 milioane tdw, iar dacă se ține seama și de tonajul cargourilor mixte neutilizate — la 44 milioane tdw. La sfârșitul anului trecut 368 de petroliere, reprezentând 11% din capacitatea întregii flote mondiale, se aflau imobilizate în diferite regiuni ale globului. Totuși în baza unor comenzi anterioare șantierele navale au livrat anul trecut armatorilor petroliere cu un tonaj total de peste 37 milioane de tone din-

tre care unele de foarte mare tonaj. Între acestea se numără și cel mai mare petrolier produs vreodată în lume — și anume „Nessei Maru“ (484 337 tdw) — realizat de un șantier naval din Japonia, ca și „gigantul mărilor“ din imaginea alăturată (380 000 tdw, 360 m lungime, 64 m lățime, cu un echipaj format din 35 de persoane), lansat de șantierele navale AG Weser din Bremen (aparținând concernului Krupp). De curând șantierele vest-germane amintite au lansat un petrolier identic, ambele comenzi venind din partea armatorului grec Stavros Niarchos.

Comerțul Poloniei cu țările capitaliste dezvoltate

DATE STATISTICE pe o perioadă mai îndelungată evidențiază creșterea comer-

	Export		Import	
	1970	1974	1970	1974
Veloarea totală (miliarde zloti) ^x	4,0	10,0	3,7	17,7
Din care (în %):				
Combustibil și energie	18,6	26,7	1,3	3,6
Producția industriei prelucrătoare ^x	70,4	67,1	86,7	87,2
- metalurgie	12,1	12,0	16,9	20,1
- construcții de mașini	7,8	12,0	28,1	35,4
- chimie	7,1	11,3	18,0	15,4
- materiale de construcții, sticlă și ceramică	1,9	1,4	2,7	1,3
- celuloză și hârtie	7,0	4,6	4,5	2,6
- industrie ușoară	6,4	6,8	5,1	4,2
- industrie alimentară	27,1	18,2	9,4	6,6
Producția agriculturii și silviculturii	11,0	6,2	12,0	9,2

x în prețuri curente. xx inclusiv materiile prime pentru rezervele respective.

Sursa: P.I.S.I., nr. 54/1975.

țului Poloniei cu țările capitaliste dezvoltate: în perioada 1960—1974 volumul schimburilor reciproce a sporit (în prețurile curente) de 8,2 ori. Dinamica a fost mai susținută în ultimii ani, când ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în volumul total al schimburilor comerciale ale R.P. Polone s-a majorat de la 27,1% în 1970 la 44,3% în 1974. Principalii parteneri occidentali ai Poloniei sînt țările europene

(R.F.G., Anglia, Franța, Italia, Suedia ș.a.), urmate de S.U.A. În ceea ce privește structura schimburilor de mărfuri, datele din tabel evidențiază creșterea ponderii combustibililor și energiei cit și a produselor industriei constructoare de mașini, concomitent cu reducerea ponderii celulozei și hîrtiei, a produselor industriei ușoare și alimentare, a celor agricole etc.

O dobîndă negativă și elucidarea ei

DUPĂ ESTIMAȚIILE băncilor elvețiene, veniturile realizate de ele în primele 11 luni ale anului trecut de pe urma aplicării dobînzii negative la depunerile din străinătate în valuta elvețiană însumează circa 13 milioane de franci. Această dobîndă negativă — inițial de 8% pe an — a fost introdusă în 1972, iar de la 22 ianuarie 1975 a fost majorată pentru a constitui o frînă mai eficientă în calea depunerilor în franci elvețieni.

În cercurile de specialitate se apreciază că suma relativ redusă a încasărilor din dobînzi negative relevă efectul limitat al acestei măsuri de frînare a acțiunilor speculative cu francul elvețian, cei interesați găisind o „portită“ pentru eludarea ei. Astfel, deținătorii străini de franci elvețieni nu-i mai depun la băncile elvețiene, ci îi schimbă contra alte devize liber convertibile, iar pe acestea le vînd la termen (de pildă, de 3 luni) iarăși contra franci

elvețieni. Pînă la scadența respectivă, deținătorul străin depune devizele la băncile elvețiene, care îi plătesc dobînda, în loc de a încasa de la el dobînda negativă (în cazul în care depunerea s-ar fi efectuat în franci elvețieni).

Proliferare surprinzătoare

PENTRU PRIMA OARĂ de șapte decenii încoace se constată în Marea Nordului o puternică creștere a cantității de pești. Anul trecut producția a depășit 3 milioane de tone, în timp ce la începutul secolului se pescuiau numai 1—1,5 milioane tone pe an. Această evoluție este considerată surprinzătoare, cu atît mai mult cu cît pînă recent rezervele de pește în Marea Nordului erau considerate a fi deosebit de amenințate datorită exploatării lor abuzive și poluării apelor. O explicație posibilă este reducerea numărului de heringi și de macrouri, care consumă multe larve de pește, iar alta este „amenizarea“ zonei de coastă cu fosfați provenind din detergenții aduși de rîuri în mare. Numai Rinul aduce 30 000 tone de detergenți în fiecare an. Consecința este proliferarea algelor verzi care aduc cu sine o proliferare a diverselor specii de pești mici care se hrănesc cu alge. Cum totul în lume se înlanțuie, aceasta atrage pești mari care urmăresc să-i înghită pe cei mici.

Heringii (ierbivori) tind să dispară, între altele pentru că se înmulțesc bancurile de ton (carnivori). În afară de aceasta, planctonul vegetal, care le servește drept hrană, este în scădere în Marea Nordului ca urmare a poluării prin hidrocarburi.

Agricultură fără arat

DUPĂ 5 000 DE ANI de la inventarea plugului fermierii au perspective să se poată lipsi de el.

Peste 1 500 experți în agricultură s-au întrînit în luna ianuarie la Hershey (S.U.A.) pentru a discuta metoda denumită „agricultura fără arat“, care se utilizează acum pe o întindere de aproximativ 2% din terenul cultivabil al țării. Departamentul agriculturii prevede că peste 30 de ani, mai mult de jumătate din terenurile arabile din Statele Unite vor fi cultivate în acest fel. După stringerea recoltei de toamnă se plantează pe terenul agricol o „plantă protectoră“, de obicei, secara. Frimăvara secara este distrusă cu ierbicide și planta principală este semănată în stratul de putregai. Pămîntul nu se ară de loc și nu mai este nevoie de nici un fel de lucrări pînă în momentul recoltării, cînd ciclul este luat de la început. Economii de timp și bani, în comparație cu agricultura tradițională sînt foarte mari. Experiențele dovedesc că prin această metodă se consumă doar între o treime și o șesime din volumul combustibilului necesar pentru aceeași suprafață de teren în vechile condiții. Pămîntul reține cu 50% mai multă umezeală decît un teren arat, iar eroziunea se reduce cu pînă la 90%. Deoarece cultivarea fără arat împiedică eroziunea, aceasta înseamnă că milioane de hectare pe terenuri deluroase vor putea fi folosite pentru agricultură. Recoltele obținute prin cultivarea fără arat s-au dovedit a fi la fel de bune sau chiar ceva mai bune decît cele obișnuite. Dintre dezavantaje se menționează de pildă, proliferarea insectelor în stratul de putregai, ceea ce va necesita găsirea unor antidăunători adecvați.

GLOSAR

Produse de bază

IN literatura de specialitate se utilizează cu semnificații asemănătoare termenii: materii prime, materii prime de bază, produse de bază, produse primare ș.a.

Atributul de materie primă poate fi asociat de regulă oricărui material sau produs care, la concurență cu alte materiale, este utilizat în ciclul de fabricație al unui viitor produs (finit sau nu). Pe de altă parte, deseori termenul respectiv este utilizat pentru a menționa produse cu un grad redus de prelucrare și care sînt grupate într-o categorie ce precede pe cea a semifabricatelor.

În prezent, acest conținut general al noțiunii este modelat și adaptat conform realităților circuitului economic mondial. Este vorba de faptul că pentru țările în curs de dezvoltare în general, ponderea principală a încasărilor din export este realizată pe seama produselor cu un grad scăzut de prelucrare, constituind în acest context produse de bază. Ceea ce poate da naștere unor întrebări este concretizarea nominală a produselor care intră în sfera de cuprindere a noțiunii.

O altă semnificație atribuită acestui termen este aceea că produsele de bază sînt cele care constituie baza producției de manufacturate, ele fiind deci caracterizate printr-un grad redus de prelucrare. Sub acest unghi trebuie remarcat că produsele de bază pot fi caracteristice exportului sau importului oricărei țări, indiferent de gradul de dezvoltare economică. De regulă, în lucrările de specialitate, inclusiv în cele elaborate în cadrul unor organizații internaționale se ține la consolidarea termenului în acest din urmă înțeles.

Un element care contribuie la clarificarea conținutului termenilor folosiți este faptul că produsele cu un grad scăzut de prelucrare sînt rezultatul activității în agricultură sau în industria extractivă, cele două domenii fiind reunite sub denumirea de „sectorul primar”. În consecință și produsele obținute sînt denumite produse primare. Trebuie însă remarcat că atât în documentele O.N.U., cit și în cele G.A.T.T. se ține către lărgirea ariei de cuprindere a termenului, incluzînd atît produse ale industriei alimentare, cit și unele produse metalurgice (în special laminate neferoase) și piei.

Se poate deci trage concluzia că în sens larg conținutul noțiunilor „produse primare” și „produse de bază” exprimă aceeași realitate.

De exemplu, în documentele G.A.T.T., prin produse primare se înțeleg: produse alimentare (inclusiv materii prime agroalimentare); materii prime (de uz industrial): piei, cauciuc, lemn, fibre textile; minereuri și metale, inclusiv îngrășăminte minerale, deșeuri și concentrate metalice; combustibili și carburanți.

Documentele Secretariatului U.N.C.T.A.D. cuprind următoarele produse în categoria celor de bază: produse alimentare, băuturi și tutun; materii prime agricole; minereuri și metale; combustibili.

Calculul efectuat de către secretariat pentru a releva importanța produselor de bază au cuprins 64 de produse, care în anul 1970 au reprezentat 3/4 din comerțul internațional cu produse de bază. Ulterior, pe măsura elaborării Programului integrat, secretariatul a divizat produsele de bază în două mari categorii: produse de bază esențiale („core commodities”) și neesențiale. Din prima categorie fac parte în accepția largă 18 produse (grîu, porumb, orez, zahăr, cafea, cacao, ceai, bumbac, fibre textile dure, iută, cauciuc, cupru, cositor, plumb, zinc, minereu de fier, aluminiu, lînă). Cea de-a doua categorie este divizată în alte cereale și celelalte produse de bază (în principal copra, tutun, condimente, uleiuri, piei, tungsten).

Criteriul de clasificare utilizat este cel al importanței acestor produse pentru economia și exportul țărilor în curs de dezvoltare. Se poate deci menționa tendința secretariatului U.N.C.T.A.D. de a considera ca produse de bază cu prioritate pe cele care sînt determinante pentru evoluția economică a țărilor în curs de dezvoltare.

Marian DINU

Reevaluare

Traian Vulpe, Craiova — Reevaluarea unilaterală a rezervelor de aur monetar efectuată de Franța la 7 ianuarie a.c. are la bază hotărîrea adoptată de ea cu un an în urmă — cînd a abandonat prețul oficial al aurului de 42.22 dolari uncia — de a realiza semestrial această operațiune contabilă pe baza prețurilor curente de pe piața Londrei. Astfel, noul preț utilizat pentru calcularea valorii celor 3140 tone de aur ale Franței, cu valabilitate pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c., este de 20123 franci kilogramul, față de 22039 franci în cele șase luni anterioare. Cu acest prilej Franța a recalculat și valoarea rezervelor sale valutare în baza cursului de 4.47 franci pentru un dolar curs înregistrat la 29 decembrie 1975 (față de 4 franci pentru un dolar, cit a fost cursul valabil pentru semestrul II anul trecut). Ca urmare, în vreme ce valoarea rezervelor franceze de aur s-a redus, cea a rezervelor de devize a sporit.

Schimburi comerciale intraeuropene

Vasile Cosma, Focșani — Potrivit unor date citate într-o conferință ținută recent la București de Sir Christopher Soames, vicepreședinte al Comisiei Comunității Economice Europene, cele nouă țări membre ale C.E.E. efectuează circa 40% din comerțul mondial (dacă nu se ține seama de comerțul dintre țările socialiste), din care circa jumătate (respectiv 20%) cu țările terțe.

Deși au crescut ca volum în ultimii ani, schimburile comerciale dintre țările socialiste europene și cele ale Pieței Comune reprezintă mai puțin de 10% din totalul comerțului extracomunitar al acestora din urmă, adică mult sub nivelul posibilităților existente.

Recunoașterea deosebirilor dintre țările vest-europene și cele socialiste, spunea vicepreședintele Comisiei C.E.E., nu exclude și nu trebuie să excludă dezvoltarea unor relații constructive și de cooperare între aceste țări, vorbitorul arătînd că nu vede nici un motiv pentru care ele n-ar putea colabora prin modalități care să nu compromită principiile și aspirațiile lor esențiale.

Arturo Frondizi

Margareta Filimon, Iași — Dr. Arturo Frondizi, președintele Consiliului

Orașe noi în România

Ion Matache, Turnu Măgurele — Cînd vorbim de orașe noi, avem în vedere de fapt două aspecte: decretarea de localități rurale ca orașe (pe această bază în perioada 1966—1968 au fost declarate 53 de orașe) și apariția de orașe noi, prin care înțelegem acele centre urbane care au apărut pe locuri fără antecedente de așezări rurale. Tipic pentru această din urmă situație este orașul Victoria (7492 locuitori la 1 iulie 1974), unul dintre primele orașe noi apărute pe harta țării (în anul 1949), pe un loc unde exista un șes cultivat devenit un puternic centru al industriei chimice. Din aceeași categorie face parte și orașul Gh. Gheorghiu-Dej (40029 locuitori), așezat pe Valea Trotusului, construit parțial pe vatra vechiului sat Onești, atestat din secolul al XV-lea. Aici s-a ridicat un puternic complex industrial ce cuprinde rafinăria de petrol nr. 10, o termocentrală, un combinat de cauciuc sintetic și un combinat chimic alimentat printr-un saleduct de la Tg. Ocna. Alte exemple le constituie orașul Motru (12480 locuitori), ridicat în bazinul de exploatare a lignitului din Podișul Getic, și, în ciuda vechimii așezării pe care a înlocuit-o, orașul-port Orșova (12797 locuitori), complet nou ca urmare a strămutării locuitorilor din zona inundată a lacului de la Porțile de Fier.

Din prima categorie putem menționa o serie de

localități a căror evoluție este legată de dezvoltarea industriei extractive, cum ar fi orașul Dr. Petru Groza (6201 locuitori), în apropiere de Beiuș, Uricani (8457 locuitori), oraș minier în regiunea carboniferă din Valea Jiului, sau Bălan (11498 locuitori), situat în zona de exploatare și prelucrare a minereului de cupru din județul Harghita.

Apariția continuă de noi orașe în România este un fenomen firesc, rezultat al dezvoltării și îmbunătățirii permanente a repartiției teritoriale a forțelor de producție, al întăririi rolului orașelor și al poziției lor în teritoriu.

În cincinalul în curs — concomitent cu dezvoltarea în continuare a actualelor orașe, îndeosebi a celor rămase în urmă — va începe transformarea treptată în orașele agricole sau agroindustriale a unui număr de 120 de centre comunale, cite 2—4 în fiecare județ.

Printre comunele care vor deveni centre urbane în actualul cincinal se numără Scornicești, Radomirești și Vădastra în județul Olț, Nehoiu, Berca și Pogoanele în județul Buzău, Verești, Dolhasca și Broșteni în județul Suceava, Cudalbi, Pechea, Liești, Ivesți în județul Galați etc. Potrivit prevederilor Programului partidului, în perspectivă vor trebui create 300—400 noi centre orașenești.

asist. univ. Ion VASILE

Poluare și specii

Ștefan Maciu, București — Astăzi ar fi amenințate de dispariție circa 20000 de specii vegetale. De asemenea, după unele calcule, între 1600 și 1970 în lume au dispărut circa 1000 de specii de păsări și mamifere, altele fiind amenințate de dispariție în lipsa unor măsuri care să combată cauzele acestui fenomen. De remarcat că există încă destule specii de viețuitoare nestudiate, a căror interdependență cu celelalte specii, rol în echilibrul din biosferă și însemnătate finală pentru om rîmîn încă de cercetat. Astfel, în prezent se cunosc peste 800000 de specii de insecte, dar se apreciază la mai multe milioane numărul celor încă nestudiate. Din literatura științifică românească vă recomandăm lucrarea profesorilor C.V. Oprea și Nestor Lupei „Echilibre și dezechilibre în biosferă”, Editura Facla, 1975, din care am extras de altfel datele de mai sus.

**DIN PRACTICA JUDICIARĂ
A COLEGIULUI DE JURISDICȚIE
ȘI MINISTER PUBLIC
AL CURȚII SUPERIOARE
DE CONTROL FINANCIAR (II)**

AUTORITATE DE LUCRU JUDECAT. EMITEREA DECIZIEI DE IMPUTARE DE CĂTRE ORGANUL IERARHIIC SUPERIOR AL UNITĂȚII PĂGUBITE CARE A FIGURAT CA PARTE CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL. ÎNLOCUIREA RĂSPUNDERII CIVILE CU RĂSPUNDEREA MATERIALĂ.

ÎN CONFORMITATE cu dispozițiile art. 1201 din Codul civil este lucru judecat atunci când a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate.

Hotărârea definitivă a instanței penale are — potrivit art. 22 din Codul de procedură penală — autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptelor, a persoanelor care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

Dacă în cadrul procesului penal nu a fost obținută de către unitatea prejudiciată, instituită parte civilă, repararea integrală a pagubelor, nu se poate recupera diferența neacordată, pe calea unei decizii de imputare, existând autoritate de lucru judecat dedusa din hotărârea penală.

Împrejurarea că în procesul declanșat prin contestarea deciziei de imputare, cu judecarea căruia se află investită Curtea Superioară de Control Financiar, figurează ca parte emitentul deciziei, în speță, o direcție generală de resort dintr-un minister, iar nu unitatea păgubită — o bază de aprovizionare — care se constituie parte civilă în procesul penal, își găsește explicația în aplicarea regulii speciale de competență instituită de art. 108 (2) din Codul muncii, care prevede că atunci când plata urmează a se face de conducătorul unității, decizia de imputare se dă de către organul ierarhic superior.

În orice caz nu poate fi considerată ca neîndeplinită condiția identității de persoană — dat fiind că acțiunea civilă a fost exercitată în procesul penal de o altă persoană (juridică) decît cea care a declanșat procedura de recuperare — deoarece pentru existența autorității de lucru judecat decisiv este ca daunele să se fi produs în patrimoniul uneia și aceleași unități, indiferent că recuperarea pagubei s-a făcut direct de unitatea păgubită, ori de către altă unitate (mandatară sa legală), care a acționat în beneficiul primei, urmărind reintregirea patrimoniului acesteia.

Pe de altă parte, în situația dată, emiterea deciziei de imputare contravine și dispozițiilor art. 103 (2) din Codul muncii care prevăd că pentru pagubele cauzate unității printr-o faptă ce constituie infracțiune răspunderea se stabilește potrivit legii penale, răspunderea civilă, născută în atare condiții, neputînd fi completată sau înlocuită cu răspunderea materială.

DECIZIE DE IMPUTARE. PAGUBA PRODUSĂ DE PRESEDINTELE C.A.P. AVÎND ȘI CALITATEA DE SPECIALIST AGRICOL

POTRIVIT art. 20 lit. d al. 2 din Legea nr. 4/1970, privind organizarea producției și muncii în agricultură, specialiștii agricoli care lucrează în cooperativele agricole de producție răspund față de acestea pentru pagubele materiale aduse din vina lor și în legătură cu munca lor, dispozițiile de recu-

perare a daunelor fiind emise de direcțiile agricole județene la propunerea consiliilor de conducere ale cooperativele agricole de producție.

Textul citat reglementează modalitatea de recuperare a daunelor provocate de specialiștii agricoli ca participanți în procesul tehnologic de producție. Procedura respectivă nu este aplicabilă specialiștilor care dețin funcția eligibilă de președinte al unei cooperative agricole de producție, deoarece statutul juridic și profesional al acestor două categorii este total deosebit.

A admite că față de președintele cooperativei agricole de producție, fie și specialist agricol, se poate lua măsura imputării unor pagube de către organul administrativ — direcția agricolă județeană — ar însemna să se eludeze conținutul și finalitatea prevederilor Statutului C.A.P., scăzându-se de sub competența adunării generale toamă persoana care, prin natura funcției și atribuțiile specifice, are conducerea operativă a unității, fiind deci primul chemat să răspundă față de organul superior al cooperativei de modul în care își aduce la îndeplinire obligațiile.

Faptul că un specialist agricol, ales președinte al cooperativei agricole de producție, conștient să primească o retribuție din partea organului administrativ, este nerelevant sub aspectul analizat, în primul rînd pentru că la această retribuție fixă se adaugă o cotă procentuală aferentă drepturilor bănești cuvenite președintelui, care se suportă din fondurile unității cooperatiste, dar mai ales pentru că hotărîtor în stabilirea regimului juridic aplicabil este modul de încredere și eliberare din funcție, precum și natura raporturilor de muncă existente, atrase de calitatea de președinte — dobîndită — a specialistului agricol.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ. CONDUCĂTORUL UNITĂȚII

ÎN CONFORMITATE cu dispozițiile art. 229 din Legea nr. 9 din 22 noiembrie 1972, conducătorul unității socialiste de stat, la numirea sa în funcție, preia răspunderea administrării patrimoniului încredințat de stat, asumîndu-și prin contract angajamentul și răspunderea de a gospodări cu grijă și eficient și de a dezvolta mijloacele materiale și bănești ale instituției.

Conducătorul compartimentului financiar contabil răspunde — potrivit art. 230 din aceeași lege — de activitatea financiar-contabilă, avînd, printre altele, și obligația de a efectua analiza cheltuielilor de producție și de circulație, a utilizării mijloacelor circulante, asigurînd, de asemenea, îndeplinirea atribuțiilor ce revin compartimentului financiar contabil pentru păstrarea integrității avutului obșteșe și cele cu privire la controlul preventiv și la controlul operativ curent.

În aplicarea acestor dispoziții legale și a principiilor ce se degajă din ele, apare inadmisibil ca persoanele care au răspunderea administrării generale a unor fonduri și valori — dar îndeosebi conducătorul unității — să se supună fără discernămint și simț gospodăresc inițiativelor venite fie și din partea unui organ ierarhic superior, atunci cînd apreciază că sînt păgubitoare patrimoniului unității.

Colegiul a constatat — într-o cauză dedusă judecării — că, deși la pregătirea unui contract încheiat de o cooperativă pentru achiziționarea de geamuri trase a contribuit și organul ierarhic superior prin recomandări greșite în ce privește cantitatea, totuși, intrucît contractul cu furnizorul a fost semnat de reprezentanții cooperativei, care au angajat valabil patrimoniul unității, aceștia trebuie să răspundă pentru toate consecințele decurgînd din aplicarea contractului (de exemplu, imobilizare de lungă durată a unor mărfuri greu vandabile), deoarece, în raport cu competențele ce le au, potrivit legii, puteau și erau în drept să nu încheie contractul dacă îl socoteau prejudiciabil.

Material întocmit de un colectiv de judecători financiari și procurori financiari din Colegiul de jurisdicție și ministerul public al Curții Superioare de Control Financiar.

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL

numărului 7 din 20 februarie 1976

— Pădurea română (Maria D. Popescu) 1

— Ideologie • politică • educație: Împletirea strînsă a stimulilor morali cu cei materiali și cu educația socialistă (Maria Cobianu) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cîncinalul 1976—1980: Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale (dr. Vasile M. Popescu) 4

— Plan-angajamente. Acțiuni convergente pentru creșterea accelerată a productivității muncii (L. Țintea) 7

— Dezbateri „R.E.” Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (II) 9

— Serviciile — componentă a dezvoltării în profil teritorial (Ioan Mărculescu) 11

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Contribuția cabinetelor de organizare (dr. ing. Liviu Ștefănescu, ec. Nicolae Ferezan) 14

DOCUMENTAR ECONOMIC

— În sprijinul cursanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Politica partidului în domeniul învățămîntului și pregătirii profesionale a forței de muncă. (prof. univ. dr. Ioan Totu) 16

TEORII • IDEI

— Școli • curente • economiști: Confruntate cu inflația și șomajul, subtilitățile monetariste se recunosc ineficiente (dr. Const. Bichi) 20

— Recenzii: Optimizarea deciziilor (prof. dr. Constantin Ionete) • Marketingul și scopul producției socialiste (Vasile Smărăndescu) 22

— Convorbiri economice cu prof. dr. ing. V. Haraj, președintele Apimondiei. 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională: Exigențe conceptuale și cîteva false dileme (III) (Ioniță Oțeanu) 24

— U.R.S.S.: Progresul tehnic — „motor” al cîncinalului (N. Popov) 27

Ilustrațiile de pe coperta I, paginile 1 și 12 prezintă cunoscute opere de Constantin Brăncuși

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Angheliescu (secretar general de redacție), Stere Gioga, Ioniță Oțeanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul I, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

1 — 8 MARTIE — MĂRȚIȘOR

**BROȘE SIMPLE DE METAL
SAU CU PIETRE COLORATE,
ORI CU STRASURI, NESTEMATE
CU LUCIRE DE CRISTAL.**

**COLIERE ȘI INELE
ȘI BRĂTARI FERMECĂTOARE,
CLIPSURI — TOATE-S PENTRU ELE
MINUNATE MĂRȚIȘOARE !**

MĂRȚIȘOR

MĂRȚIȘOARE,
MĂRȚIȘOARE:
SCURTE, ROCHII
ȘI TAIIOARE
ȘI COMPLEURI
COLORATE,
GATA CONFECTIONATE
LENJERIE, GENȚI,
POȘETE,
ORI PULOVERE,

JACHETE,
O EȘARFĂ COLORATĂ
SAU O PIJAMA
PLUȘATĂ,
CIZMULIȚE ȘI BATICURI,
DRESURI, PE MĂSURI,
IN PLICURI
ORI MĂNUȘI, BLUZE,
FUROURI
MĂRȚIȘOARE

ȘI CADOURI
— Bumbac, PNA sau
lână —
ORIȘICUI, LA INDEMINA.
MARTIE IN GALANTARE,
EXPUI MINDRE
MĂRȚIȘOARE —
SIMBOLURI PE ACEST
PĂMÎNT
PENTRU CEI CE DRAGI
NE SÎNT.

76